

Årsredovisning 2012

Folksam ömsesidig livförsäkring

Folksam

Innehållsförteckning

Förvaltningsberättelse	3
------------------------------	---

Koncernen

Resultaträkning för koncernen	17
Rapport över totalresultat för koncernen	18
Balansräkning för koncernen	18
Rapport över förändringar i eget kapital för koncernen	20
Kassaflödesanalys för koncernen	21

Moderföretaget

Resultaträkning.....	23
Rapport över totalresultat	24
Resultatanalys	25
Balansräkning.....	27
Rapport över förändringar i eget kapital	28
Kassaflödesanalys för moderföretaget.....	21

Noter

Not 1 Redovisningsprinciper i koncernen och moderföretaget	29
Not 2 Upplysningar om risker	39
Not 3 Premieinkomst	60
Not 4 Kapitalavkastning, intäkter	60
Not 5 Orealiserade vinster på placeringstillgångar	61
Not 6 Övriga tekniska intäkter	61
Not 7 Utbetalda försäkringsersättningar	61
Not 8 Förändring i andra försäkringstekniska avsättningar	61
Not 9 Driftkostnader	62
Not 10 Kapitalavkastning, kostnader	63
Not 11 Värdeminskning på övriga placeringstillgångar	63
Not 12 Nettoresultat per kategori av finansiella instrument	64
Not 13 Bokslutsdispositioner	66
Not 14 Skatter	66
Not 15 Immateriella tillgångar	67
Not 16 Byggnader och mark	67
Not 17 Aktier och andelar i koncernföretag	69

Not 18 Aktier och andelar i intresseföretag	71
Not 19 Aktier och andelar	72
Not 20 Obligationer och andra räntebärande värdepapper	72
Not 21 Lån med säkerhet i fast egendom	73
Not 22 Övriga lån	73
Not 23 Derivat	73
Not 24 Övriga finansiella placeringstillgångar	75
Not 25 Fordringar avseende direkt försäkring	75
Not 26 Övriga fordringar	75
Not 27 Kategorier av finansiella tillgångar och skulder och deras verkliga värden	76
Not 28 Materiella tillgångar	83
Not 29 Förutbetalda anskaffningskostnader	84
Not 30 Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	84
Not 31 Eget kapital	84
Not 32 Livförsäkringsavsättning	84
Not 33 Avsättning för oreglerade skador	86

Not 34 Avsättning för återbäring och rabatter	86
Not 35 Villkorad återbäring	86
Not 36 Fondförsäkringsåtaganden	86
Not 37 Pensioner och liknande förpliktelser	87
Not 38 Avsättning för skatter	89
Not 39 Skulder avseende direkt försäkring	89
Not 40 Övriga skulder	89
Not 41 Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	90
Not 42 Förväntade återvinningstidpunkter för tillgångar och skulder	90
Not 43 Ställda panter	92
Not 44 Ansvarsförbindelser	92
Not 45 Åtagande	92
Not 46 Upplysningar om närstående	93
Not 47 Medeltal anställda samt löner och ersättningar	96
Not 48 Avstämning av totalavkastningstabell	100
Not 49 Viktiga uppskattningar och bedömningar	102

Förvaltningsberättelse

Styrelsen och verkställande direktören för Folksam ömsesidig livförsäkring organisationsnummer, 502006-1585 (nedan Folksam Liv), avger härmed årsredovisning för 2012, företagens 99:e verksamhetsår.

Koncernstruktur

Folksam Liv är moderföretag i en koncern som förutom moderföretaget omfattar dels helägda dotterföretag och dels delägda företag, bland annat bolagen inom Folksam LO Pension samt KPA Pension. En redovisning av samtliga dotterföretag och intresseföretag lämnas i noterna 17–18.

Folksam

Folksam är kundernas företag som erbjuder försäkringar och pensionssparande som gillas av många. Visionen är att människor ska känna sig trygga i en hållbar värld. Folksam omfattar de två moderföretagen Folksam Liv och Folksam Sak med dotterföretag. I not 46 ”Upplysningar om närstående”, redovisas företagen och dess relationer. Samverkan sker inom distribution, administration och kapitalförvaltning för att nå stordriftsfördelar till nytta för kunderna.

Varumärket Folksam har stärkts och kundundersökningar visar ett ökat gillande. Samtidigt har relationerna med våra samarbetspartner utvecklats. En framgångsrik kapitalförvaltning har bidragit till en god avkastning som stärkt den finansiella ställningen i Folksam Liv och Folksam Sak med dotterföretag. Kundägandet är i fokus och Folksam Sak beslutar under året att betala ut återbäring till kunderna.

Premievolymen inom traditionell försäkring har genom uthålligt starka nyckeltal och breddad distribution vuxit kraftigt. KPA Pension och Folksam Liv hör till de ledande företagen inom branschen. Tillväxten inom fondförsäkring har fortsatt och erbjudandeutveckling av fondutbudet till kund är en viktig framgångsfaktor. Avtalspension för SAF-LO och KAP-KL svarar för en betydande del av premievolymen och inom varumärket Folksam sker en fortsatt utveckling av erbjudanden även för den individuella tjänstepensionsmarknaden.

Tillväxten inom skadeförsäkring fortsätter och genom förvärvet av Folksam Skadeförsäkring Ab (fd. Aktia Skadeförsäkring Ab) i Finland börjar den nordiska plattformen etableras. Framförallt inom bilförsäkring men även inom andra områden har fortsatt fokus på helkunder och distribution genom banksamarbete bidragit till ökande bestånd. Inom Folksam Sak sker en utveckling av erbjudanden till individkunder inom personriskförsäkring och den starka positionen inom gruppörsäkring är väl etablerad inom Förenade Liv, KPA Liv samt Folksam Liv.

Folksam, Mkr	2012	2011	2010	2009	2008
Premier ¹⁾	35 226	33 263	30 496	29 356	27 158
Förvalt kapital ²⁾	280 973	252 653	235 070	215 005	173 190
varav svenska aktier	39 432	33 501	39 535	30 301	13 228
varav fastigheter	18 627	15 900	14 353	12 297	13 753
Fondförsäkringstillgångar ³⁾	62 224	48 416	49 593	38 158	24 600
Antal anställda ⁴⁾	3 134	2 841	2 818	2 916	2 934

- 1) Premier omfattar premieintäkt i sakförsäkring, premieinkomst i livförsäkring samt inbetalningar och avgiftsintäkter från sparare i fondförsäkring
- 2) Förvalt kapital motsvarar tillgångar enligt totalavkastningstabell med avdrag för bolagsstrategiska innehav, vilket i huvudsak avser värdet av dotterbolag, samt med tillägg för förvalt kapital i KP-Pensionsstiftelse. Per Q1 2012 har även tillgångar i Svenska Lärarfonder samt Aktia Skadeförsäkring Ab tillkommit. Under 2012 har överlåtelse av förvaltningsrätten av Folksam LO Fonder skett till Robur. Historiken är justerad för jämförbarhet.
- 3) Placeringstillgångar för vilka försäkringstagarna bär risken
- 4) Medelantalet anställda har beräknats med utgångspunkt från antalet arbetstimmar, betald tid, relaterade till en årsarbetstid, exklusive ombud.

Verksamhet Folksam Liv

Folksam Liv är ett kundägt företag där verksamheten bedrivs enligt ömsesidiga principer, vilket innebär att överskott som uppstår i verksamheten går tillbaka till försäkringstagarna i form av återbäring.

Folksam Liv bedriver livförsäkringsverksamhet med inriktning på den svenska marknaden. Företaget erbjuder tjänstepension och pensionssparande till privatpersoner direkt eller via samarbeten samt gruppörsäkring och annan personriskförsäkring. Verksamheten är indelad i gren Folksam respektive gren Kooperativ tjänstepension, där gren Kooperativ tjänstepension omfattar verksamhet inom fd Konsumentkooperationens pensionskassa och vars tillgångar förvaltas i tillgångsportföljen Liv2.

Den operativa verksamheten bedrivs inom tre affärssegment, Partner, Kollektivavtalad affär och Privat, vilka stöds av koncerngemensamma funktioner.

Resultat och marknad

Premieinkomster och marknadsandelar

Premieinkomsten för egen räkning i moderföretaget ökade med 6 procent till 6 792 (6 436) miljoner kronor. Ökningen återfinns främst inom sparandeförsäkring där både nyteckning och inflytt bidragit. Skadeförsäkringsintäkten uppgick till 755 (694) mkr.

Inom traditionell livförsäkring ökade premierna under 2012 såväl inom privat sparande som inom tjänstepension. Folksam Liv och dotterföretaget KPA Pensionsförsäkring tillhör de starkaste alternativen på marknaden. Folksam Liv och Folksam Fondförsäkring blev i början av året några av de utvalda bolagen i Söderberg & Partners stora provisionsfria upphandling. Folksam Liv är det enda bolag som har traditionell försäkring med utjämnad återbäring. Folksam är även utvalt som alternativ inom UIG 4, Sveriges största

tjänstepensionsplan utanför kollektivområdet. En fortsatt satsning på individuell tjänstepension sker i Folksam Liv och dess dotterföretag Folksam Fondförsäkring AB. Satsningen på individuell tjänstepension omfattar erbjudanden inom såväl traditionell försäkring som fondförsäkring bland annat via förmedlare och partner.

Den totala marknadsandelen för Folksam Liv med dotterföretag ökade under 2012 till 15,3 (11,1) procent mätt som total premieinkomst för konkurrensutsatt försäkring enligt Svensk Försäkring.

Folksam är därmed näst störst efter Skandia. För fondförsäkring var Folksam marknadsandel 17,3 (12,6) procent och för övrig livförsäkring 14,0 (10,3) procent. Inflyttat kapital och uppräknade fribrev räknas med som premieinkomst i statistiken.

Anpassade gruppliv- och sjuk- och olycksfallsförsäkringar erbjuds fackförbund, företag och organisationer, t ex inom olika idrottsförbund. Premievolymen var stabil under året. Marknadsandelen inom grupplivförsäkring för Folksam Liv uppgår till 28 (27) procent medan den samlade marknadsandelen för samtliga bolag inom Folksam uppgår till 49 (47) procent.

Resultat

Resultatet före bokslutsdispositioner och skatt för 2012 uppgick i den konsoliderade koncernen till 10 168 (-9 371) samt i moderföretaget Folksam Liv till 10 779 (-10 125) miljoner kronor.

Det positiva resultatet förklaras främst av en god kapitalavkastning och moderbolaget har ett fortsatt starkt kassaflöde.

Livförsäkringsavsättningarna minskade med 2 199 (-18 228) miljoner kronor under 2012. De långa räntorna har under året varit relativt sett mer stabila än föregående år på en låg nivå med en mindre påverkan på livförsäkringsavsättningarna. En översyn av driftkostnadsantaganden i livförsäkringsavsättningarna stärker resultatet med ca 2 miljarder kronor.

Försäkringsersättningarna uppgår till 5 489 (4 485) miljoner kronor, ökningen jämfört med föregående år beror på den omräkning av ersättningsreserverna som genomfördes för grupplivförsäkring under 2011 och som då minskade ersättningarna med ca 1 miljard kronor.

Totalavkastningen uppgick till 7,0 (6,5) procent. Folksam har under flera år och under olika marknadsförhållanden visat att företaget kan hantera risker och möjligheter i kapitalförvaltningen. Detta skapar långsiktigt god avkastning och därmed trygga pensioner.

Avkastningen har till största delen genererats av en stark utveckling på aktiemarknaden samt en minskad ränteskilnad mellan bostads- och statsobligationer. Sett över den senaste 5-årsperioden har totalavkastningen i genomsnitt varit 6,6 (6,5) procent.

Driftkostnaderna ökade och uppgick till -706 (-623) miljoner kronor. De högre driftkostnaderna beror dels på högre anskaffningskostnader till följd av den ökade försäljningen, dels på högre utvecklingskostnader bland annat inom ramen för Program Solvens 2.

Förvaltningskostnadsprocenten för sparandeverksamheten uppgick till 0,5 (0,4) procent.

Finansiell ställning

Solvensgraden stärktes med 10 procentenheter och uppgick vid årsskiftet till 144 (134) procent. Solvensgraden beskriver hur väl ett livförsäkringsföretag lever upp till de garanterade åtagandena gentemot kunderna. Förenklat uttryckt kan man säga att för varje hundralapp som garanteras kunden finns det tillgångar som är värda 144 kronor. Folksam Livs starka solvens är också en förutsättning för att kunna ge en bra framtida avkastning på förvaltad kapital.

Den kollektiva konsolideringen uppgick vid årets slut för premiebestämda försäkringar till 118 (116) procent och för förmånsbestämda försäkringar till 154 (151) procent. Den kollektiva konsolideringen beskriver förhållandet mellan företagets tillgångar och hur mycket som fördelats till kunderna. Fördelningen omfattar både garanterade och ej garanterade åtaganden.

Återbäringsräntan sänktes från 11 procent till 6 procent i gren Kooperativ tjänstepension den 1 maj 2012. I gren Folksam lämnades återbäringsräntan oförändrad på 4,5 procent. Återbäringsräntan omvärderas löpande med hänsyn till finansmarknadens påverkan på den kollektiva konsolideringen.

För 2012 räknades pensionstilläggen upp med 2,73 procent och fribreven med 2,89 procent. Uppräkning av pensionstillägg ligger därmed i nivå med den totala inflationsnivån. För år 2013 har beslut fattats om att räkna upp såväl pensionstillägg som fribrev med 0,45 procent.

Inom grupp- och tjänstegrupplivförsäkring har 1 008 miljoner kronor avsatts till Fonden för tilldelad återbärning. Inom tjänsteanknuten sjukförsäkring samt PB har 150 miljoner kronor avsatts till Fonden för tilldelad återbärning. Fonden uppgår nu till sammanlagt 3 365 miljoner kronor.

Dotterföretag

Konsoliderade dotterföretag

Folksam Fondförsäkringsaktiebolag (publ) (nedan Folksam Fondförsäkring) är ett helägt dotterföretag som erbjuder fondförsäkringsprodukter. Valet av fondförvaltare och fonder ses över regelbundet i en uralprocess.

Folksam Fondförsäkring förvärvade den 2 januari 2012 ett försäkringsbestånd som är kopplat till fonder som förvaltas av Svenska Lärarfonder AB av Försäkringsaktiebolaget Skandia. Samtidigt tillträdde företaget aktierna i Svenska Lärarfonder AB som förvärvades från Svenska Lärarförsäkringar.

Per den 28 december 2012 överlät Folksam Fondförsäkring 40 % av aktierna i Aktiv Försäkringsadministration i Stockholm AB till Swedbank Försäkring AB. Efter aktieöverlåtelsen äger Folksam Fondförsäkring 9 % av aktierna i Aktiv Försäkringsadministration i Stockholm AB.

Bolagets premieinkomst före avgiven återförsäkring ökade något jämfört med föregående år och uppgick till 15 (11) miljoner kronor. Fondförmögenheten för kundernas räkning uppgick vid årets slut till 21 958 (15 852) miljoner kronor och inbetalningar från sparare ökade till 3 396 (3 273) miljoner kronor.

Folksam LO Fondförsäkringaktiebolag (publ) med dotterföretag Folksam LO Fond Aktiebolag (publ) ägs till 51 procent av Folksam Liv och till 49 procent av LO:s Försäkringshandelsbolag.

Positionen som marknadsledande inom fondförsäkring på den upphandlade marknaden SAF-LO har under året stärkts ytterligare. Inbetalningar från sparare totalt inklusive inflytt av kapital uppgick under 2012 till 4 534 (4 889) miljoner kronor. Antalet avtal inom avtalspension uppgick per den 31 december 2012 till 715 486 (694 421) varav det största avtalet är Avtalspension SAF-LO med 612 078 (593 746). Övriga avtal är bland annat KAP-KL, ITP-K PA-KFS, PA03.

Under 2012 beslutade styrelsen i Folksam LO Fondförsäkringsaktiebolag att avveckla verksamheten i sitt dotterbolag Folksam LO Fond AB. Bolaget kommer därefter att absorberas av moderföretaget.

Reda Pensionsadministration AB är ett dotterföretag som levererar tjänster främst till externa uppdragsgivare och omsättningen uppgår till 60,2 (66,9) miljoner kronor. Administrationsavtalet med SPP Livförsäkring AB sades upp under 2010 och avslutades per den sista december 2012.

Ej konsoliderade dotterföretag

KPA-gruppen, med varumärket KPA Pension, erbjuder traditionell pensionsförsäkring, fondförsäkring, livförsäkring, pensionsadministration, valcentral och kapitalförvaltning med etisk inriktning. KPA Pension är marknadsledande inom pensionsområdet i kommunsektorn och kunderna är både arbetsgivare och anställda. Samtliga landsting och cirka 80 procent av Sveriges kommuner hade avtal med bolag inom KPA Pension.

KPA Pensions totala premieinkomster uppgick till 8 470 (7 592) miljoner kronor vilket var en ny högsta notering för KPA Pensions försäkringsverksamhet. Av beloppet utgjorde cirka 7 713 (6 664) miljoner kronor premier för traditionell pensionsförsäkring. Totala premierna för individuella valet inom KAP-KL, där KPA Pensionsförsäkring AB (publ) är trygghetsalternativet för dem som inte aktivt väljer pensionsförvaltare, uppgick till 6 666 (5 643) miljoner kronor.

Solvensgraden för KPA Pensionsförsäkring AB (publ) var fortsatt starkt och uppgick till 150 (143) procent. Totalavkastningen uppgick till 7,2 (5,6) procent för KPA Pensionsförsäkring AB (publ).

KPA Livförsäkring AB (publ) är försäkringsgivare för den kommunala tjänstegrupplivförsäkringen (TGL-KL) som är en avtalsförsäkring grundad på centralt kollektivavtal mellan den kommunala arbetsmarknadens parter. Då resultatet, före tilldelning av återbäring, de senaste åren varit positiva och solvensen är stark har premieinsatsen sänkts successivt under flera år. Från och med 2012 är den beslutade premien 0,20 procent av årslönesumman, varav hälften finansieras genom uttag ur fond för tilldelad återbäring. För 2013 är den beslutade premien och finansieringen oförändrad.

Övriga verksamhetsfrågor

Faktablad för privat sparande har tagits fram för traditionella livförsäkringsprodukter och fondförsäkringsprodukter enligt rekommendation från Svensk Försäkring. Informationen är enkel och tydlig så att kunden ska kunna förstå produkten och kunna jämföra den med likvärdiga produkter i andra bolag. Svensk Försäkrings rekommendation trädde i kraft den 1 april 2012.

Ett omfattande projekt Framtidens kontor har etablerats för att modernisera kontoret vid Skanstull och skapa arbetsplatser som speglar varumärket. Fokus ligger på ett flexibelt arbetssätt och bra tekniklösningar och går i linje med att skapa en mer lärande organisation. En pilot med aktivitetsbaserat arbetssätt har genomförts under 2012. Ombyggnadsprojektet beräknas pågå till och med 2015 då verksamhetens lokalkostnader minskar betydligt och större ytor frigörs för extern uthyrning.

Ett antal aktiviteter har initierats för att utveckla och effektivisera organisationen och processer för att uppnå affärs- och kostnadssynergier. Under 2012 fortsatte samordningen i gemensamma funktioner för fortsatt effektiv resursanvändning. Arbetet med den omfattande förändring av försäljnings- och skadeenheter kundorganisationer som genomfördes 2011 har fortsatt under året för att skapa en kanalstyrd organisation utifrån kundernas behov med högre effektivitet och kortare beslutsvägar. Antalet kontor med kundbesök har minskat och skaderegleringen har koncentrerats till färre orter.

Från den 1 mars 2012 gäller en ny organisation då verksamhetsområde Arbetsgivarservice inom KPA Pension organisatoriskt överförs till Liv- och Pensionservice, LPS, i Folksam. En gemensam liv- och pensionsadministration samordnar kompetensen inom förmånsbestämning pension och skapar förutsättningar inför den allt hårdare konkurrensen på marknaden med ökad prispress.

I december blev ett avtal klart med Tieto om övertagande av applikations- och serverdrift. Förändringsarbetet, inklusive förarbete och beslut, har pågått i nästan två år. Planeringsarbetet har nu startat och överföring av IT-driften till Tieto sker i slutet av 2013.

Kapitalförvaltning Marknadsutveckling

Börsåret 2012 inleddes starkt med en uppgång till och med mitten av mars på ca 15 procent för svenska aktier och ca 10 procent för världsindex. Marknaden stöddes av förväntningar om att bl.a. ECB:s resoluta åtgärder i slutet av 2011 skulle få positiva effekter och av att det kom positiva konjunktursignaler från USA. Svensk ekonomi fortsatte också att utvecklas relativt stabilt. Således inleddes året även med stigande svenska räntor. I mars inleddes en period av dystrare utsikter. En ökad oro för eurokrisen tillsammans med svagare konjunkturstatistik från såväl Europa och USA som Kina och Japan resulterade i att både svenska och internationella börser fram till början av juni föll tillbaka till de nivåer som rådde vid årets ingång. Politisk och ekonomisk osäkerhet i flera länder i framför allt södra Europa ledde till högre obligationsräntor i Grekland, Italien och Spanien. I Spanien spädde oron på av en banksektor i svår kris. Detta, tillsammans med en relativt stabil utveckling i bl.a. Tyskland och Sverige ledde till ett ökat intresse för tyska och svenska statsobligationer vilket fick långa svenska obligationsräntor att falla med ca 1 procentenhet under perioden mars t.o.m. juni. Samtidigt förstärktes den svenska kronan. Svenska räntor var därmed nere på historiskt låga nivåer och den 10-åriga statsobligationsräntan bottnade på strax över 1,1 procent.

I juni hölls val i Grekland som så småningom ledde till att en regering kunde bildas. Euroländernas toppmöte enades om att låta den europeiska räddningsfonden kunna köpa statsobligationer samt om att kunna ge direkt stöd till enskilda banker. Ett välkommet be-

sked för bland annat Spanien. Senare under sommaren slöts en preliminär politisk överenskommelse om att ge nödlån till Spanska banker och ECB-chefen Mario Draghi uttalade ECB:s kraftfulla stöd för Euron. Detta ledde till en viss stabilisering av läget och blev bland annat också en signal som fick de svenska bostadsobligationsräntorna att under hösten fram till årets slut sjunka med nästan 1 procentenhet jämfört mot statobligationsräntor.

Under sommaren och hösten stabiliserades också världens börser stödda av EU-ledarnas räddningsåtgärder, allt lägre styrräntor och att stimulansåtgärder ställdes i utsikt både i Kina och Japan liksom fortsatta stimulansåtgärder i Europa och USA.

Under hösten kom ytterligare några klarlägganden om hur ECB:s stödfonder kommer att arbeta och ECB uttalade att man avser att fullfölja sin inslagna lågräntepolitik till 2015. Den tyska författningsdomstolen slog i september fast sitt godkännande av ECB:s stödfond. Successivt skapades ett allt större förtroende för att den inslagna vägen kan leda till en stabilisering av Europas sargade ekonomier. För de krisande länderna i framför allt södra Europa innebar detta lägre statsräntor och för Sverige innebar det successivt högre räntor och året avslutades med, i jämförelse med årets början, något högre räntor för löptider över 10 år och något lägre räntor för löptider under 10 år. Den 10-åriga svenska statobligationsräntan stängde vid årets slut på 1,5 procent vilket var ca 0,1 procent lägre än vid årets ingång.

Efter en börsrekyl i oktober kunde inte ens mindre positiva konjunktursignaler från Sverige eller budgetproblem i USA hindra en stark avslutning på börsåret och svenska och utländska aktier fick totalt en uppgång på ca 16 procent för helåret 2012. Räknat i svenska kronor blev uppgången för utländska aktier ca 10 procent på grund av en förstärkning av kronan på ca 5 procent.

Värdeutvecklingen på fastighetsmarknaden i Sverige var under 2012 relativt god, speciellt för välbelägna fastigheter. För centralt belägna kommersiella fastigheter var lokalefterfrågan fortsatt god och bidrog till en likaledes god värdeutveckling. Efterfrågan på bostäder i Stockholm är fortfa-

rande hög och bidrar också till en stabil positiv värdeutveckling. I Malmö har bostadsvärdena planat ut eftersom efterfrågan påverkats av lågkonjunkturen i Köpenhamn. Det finns ett ökande intresse i marknaden för fastigheter med inriktning på äldre- och vårdboende.

Avkastning

Totalavkastningen 2012 på bolagets tillgångar blev 7,0 (6,5) procent motsvarande 8 464 (7 427) miljoner kronor. Det som i huvudsak förklarar totalavkastningen är bolagets strategiska tillgångsfördelning, vilken bland annat styrs av försäkringsåtagandenas art och bolagets risktolerans. Årets avkastning förklaras av en god aktieutveckling vilken givit en

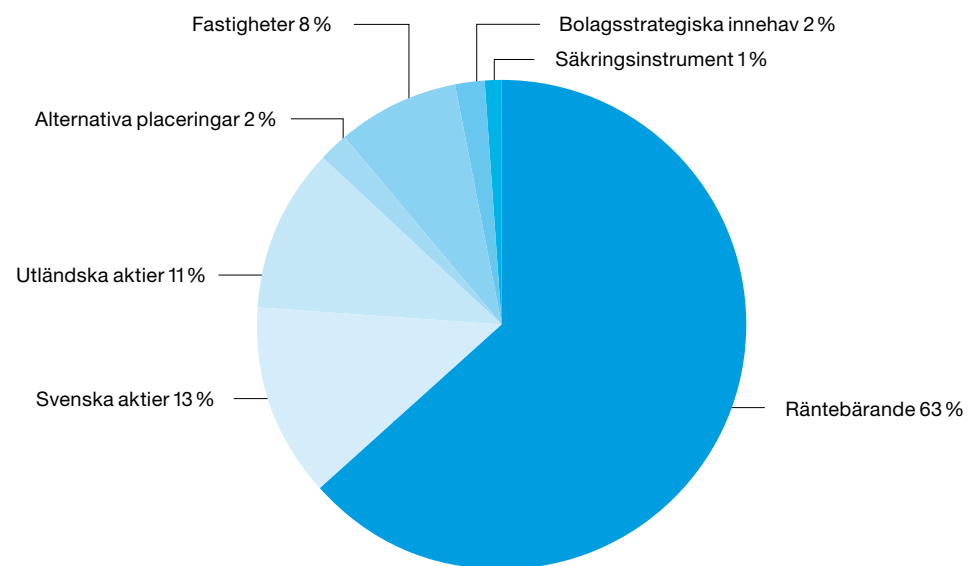
aktieavkastning på ca 19 procent. Till betydande del härrör denna från en mycket god avkastning på bolagets aktier i Swedbank, vilka stigit i värde med ca 40 procent. Rännebärande placeringar har sammantaget givit en avkastning på drygt 3 procent. Avkastningen på rännebärande placeringar har till stor del påverkats positivt av sjunkande räntor på bostadsobligationer. Aktieexponeringen har ökat under året, både till följd av stigande aktiekurser och aktiv ökning av exponeringen och var vid utgången av året ca 30 procent. Durationen i den rännebärande portföljen har minskat i jämförelse med föregående år och var vid utgången av året ca 7 år. Valutaexponering har under året varit ca 10 procent.

Totalavkastningstabell, moderföretaget

Mkr	Ingående marknads- värde 2012-01-01	Utgående marknads- värde 2012-12-31	Total- avkastning 2012 Mkr	Total- avkastning 2012 %	Total- avkastning 2011 %	Total- avkastning 2010 %	Total- avkastning 2009 %	Total- avkastning 2008 %
Rännebärande placeringar	79 925	82 567	2 770	3,4	9,2	2,2	3	10,2
Aktier	26 219	30 272	4 483	18,8	-11,4	17,9	36,6	-35,0
Alternativa placeringar	1 838	2 185	77	4,0	5	-3,7	-10,2	-8,2
Fastigheter	9 110	9 654	418	4,6	9,5	5,7	1,2	1,0
Bolagsstrategiska innehav	2 710	2 796	13	0,5	0,7	0,7	-0,4	-0,7
Säkringsinstrument	1 144	1 063	703	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a
Summa	120 946	128 537	8 464	7,0	6,5	8,7	10,3	0,9

Totalavkastningstabellen är uppställd enligt rekommendation från Svensk Försäkring och företagets riktlinjer för mätning och rapportering av totalavkastning. I not 48 redovisas hur totalavkastningstabellen är kopplad till resultat- och balansräkningen.

Placeringstillgångarnas fördelning, Marknadsvärde

Investeringar i alternativa placeringar

Investeringar i alternativa placeringar görs för att komplettera något av de traditionella tillgångsslagen, dvs antingen aktier eller räntebärande placeringar, på bästa sätt. Nedan redovisas värdet på de största investeringarna i alternativa placeringar.

Innehav, Mkr	2012	2011
EQT	305	246
FIH Erhvervsbank	507	494
Proventus	282	299
Övrigt	1091	799

Strategiskt innehav i Swedbank

Folksam äger drygt 9 procent av aktierna i Swedbank

Folksams ägande i Swedbank per 31 december 2012		
Bolag	Antal	Andel av röster och kapital i Swedbank
Folksam Sak	26 543 173	2,3%
Folksam Liv	63 433 290	5,6%
	89 976 463	7,9%
KPA Pensionsförsäkring	12 757 145	1,1%
KPA Livförsäkring	171 646	0,0%
Konsumentkooperationens Pensionsstiftelse	1 245 012	0,1%
Läraryfonder	934 027	0,1%
Förenade Liv	108 054	0,1%
Folksam totalt	105 192 347	9,3%

Finansiella risker i försäkringsåtaganden

För de delar av bolagets verksamhet som omfattas av tjänstepensionsdirektivet har de försäkringstekniska avsättningarna, det vill säga nuvärdet av bolagets framtida åtaganden gentemot försäkringstagarna, sedan 2006 värderats med marknadsräntor. Genom beslut av Finansinspektionen värderas från och med 1 april 2008 även försäkringstekniska avsättningar i "övrig livförsäkringsverksamhet" med marknadsräntor. I och med att försäkringsavtalen löper över mycket lång tid följer att räntekänsligheten i avsättningarna blir betydande. Folksam Liv har anpassat sitt risktagande så att bolagets ekonomi inte ska påverkas fullt ut av ränteförändringar. Som ett komplement till bolagets räntebärande placeringar har därför Folksam Liv bland annat ingått så kallade ränteterminskontrakt (säkringsinstrument). Om räntenivåerna faller ökar värdet på säkringsinstrumenten vilket reducerar den effekt som ränterörelsen ger på åtagandena. Effekten blir det omvända om räntorna stiger – säkringsinstrumenten utvecklas negativt men bolaget kompenseras av minskad skuldbörda.

Resultat av finansiellt risktagande

I tabellen nedan redogörs för resultatet av bolagets samlade finansiella risktagande (mkr).

	2012	2011
Kapitalavkastning (exkl säkringsinstrument)	7 761	3 514
FTA	1 183	-18 057
Säkringsinstrument	703	3 913
Summa	9 647	-10 630

Varumärkesförflyttningen - Folksam i förändring

Varumärkets betydelse ökar i takt med att allt större andel av försäljningen sker via internet.

Det förtroende som tidigare skapades vid personliga kontakter behöver i ökad utsträckning skapas genom varumärket.

Varumärkesarbetet är viktigt för att nå affärsmålen. 2010 beslutades om en ny varumärkesstrategi med avsikten att förflytta synen på Folksam. Arbetet inriktas på att förstärka agerandet kring Folksams kärnvärden; personliga, engagerade och ansvarstagande.

Kundnöjdhet

Folksam mäter kontinuerligt kundnöjdheten. Mätningar visar att de kunder som varit i kontakt med Folksam är mer nöjda än de som inte varit det. Kundnöjdheten ökade ytterligare under året.

Samtidigt som konkurrensen om kunderna hårdnar, minskar också skillnaderna mellan aktörerna. Hur företagen hanterar kontakten med kunderna får därför stor betydelse för kundnöjdheten. Av de kunder som varit i kontakt med Folksam, antingen genom kundservice eller i ett skadeärende är 90 procent nöjda.

Svenskt Kvalitetsindex, SKI, mäter årligen kundnöjdheten inom flera offentliga och privata sektorer. SKI visar att Folksam under 2012 ökade det redan positiva försprånget till branchens genomsnittliga nöjdhet för privata bil- och livförsäkringar, men även för sakförsäkringar till företaget. Området sakförsäkringar till privatpersoner ökade mer för Folksam än för branchen i snitt.

Ansvarsfull påverkan Vision som förpliktigar

Allt arbete som sker i Folksam ska vara målstyrt och styra mot visionen att ”människor ska känna sig trygga i en hållbar värld”. Vår vision syftar på att vi måste vara rädda om naturen och samhället samt att hållbar utveckling är en av det mest angelägna frågorna att beakta.

Hållbarhetsfrågor genomsyrar hela vår verksamhet, bland annat var vi det första företaget i Sverige som helt klimatkompenserade för våra CO₂e-utsläpp redan 2006.

Folksams storlek gör att vi har möjlighet att påverka. De krav vi ställer på våra leverantörer, exempelvis när det gäller reparationer på de hus och bilar som våra kunder har försäkrat hos oss, kan därför göra stor skillnad. Folksams höga miljökrav har bidragit till en högre miljöstandard hos flera stora underleverantörer. De delar av Folksam som har störst möjlighet att göra skillnad har miljöcertifierats enligt ISO 14001, den vedertagna internationella standarden inom miljöledningssystem.

Den som har kunskap och möjlighet att påverka samhällsutvecklingen till det bättre är skyldig att göra detta. Det har Folksam gjort sedan företaget grundades för över hundra år sedan. ”Ansvarsfull påverkan” är ett av styrelsernas fem strategiska fokusområden och omfattar Folksams förebyggande arbete inom trafiksäkerhetsforskning, miljö- och hållbarhetsfrågor samt ägarstyrning. Folksam har ambitionen att vara en spjutspets inom samtliga.

Folksam klimatkompenserar för hela sitt fotavtryck

Folksams klimatfotavtryck växer. Det totala klimatfotavtrycket för 2012 uppmäts till 4 613 ton CO₂e. I jämförelse med tidigare år är det en ökning med 638 ton. Ökningen beror främst på att Folksams har ökat sitt fastighetsbestånd, att 2012 var ett kallt år, att resor med flyg och bil har ökat och att klimatpåverkan för vatten är inkluderat från och med i år. Folksam strävar efter att varje år utöka antalet poster för sin klimatkompensering. Från 2011 ingår mätning av samtliga koldioxidekvivalenter, alltså inte enbart koldioxid, utan samtliga sex växthusgaser.

Ansvarsfullt ägande

Våra kunder bryr sig om hur börsbolagen hanterar hållbarhetsfrågorna. På Folksam är vi övertygade om att företag som tar ansvar för miljö och mänskliga rättigheter är mer lönsamma på sikt. Genom våra kriterier – miljö, mänskliga rättigheter och anti-korruption – påverkar Folksam de företag vi investerar i.

Vissa företag har vi dock aktivt valt att inte placera i oavsett hur liten deras miljöpåverkan är eller hur bra arbetsmiljö de har. De uteslutande kriterierna är tobak och illegala vapen såsom exempelvis klustervapen, antipersonella minor och kärnvapen.

För Folksam Sak och KPA Pension gäller ännu striktare uteslutningskriterier.

En händelse som uppmärksammades under 2012 var när Folksam sålde hela sitt aktieinnehav i Lundin Petroleum. Lundin Petroleum anklagas för att genom sin verksamhet ha medverkat till brott mot de mänskliga rättigheterna i Sudan och Etiopen mellan åren 1997 och 2003. Lundin Petroleums attityd och styrelsens vägran att utreda de anklagelser som riktats mot bolaget var skälet till Folksams beslut.

Personalinformation Anställnings- och arbetsvillkor

Folksam är genom medlemskapet i Arbetsgivarförbundet KFO bundet av kollektivavtal om löner och allmänna anställningsvillkor. Folksams kollektivavtal gäller för moderföretagen Folksam Liv och Folksam Sak med konsoliderade dotterföretag i Sverige samt de ej konsoliderade dotterföretagen KPA Livförsäkring, KPA Pensionsförsäkring och Förenade Liv.

För tjänstemän gäller tre avtal som träffats med FTF, Handelsanställdas förbund samt med Jusek, Civilekonomernas Riksförbund och Sveriges Ingenjörer. Det sistnämnda avtalet omfattar samtliga anställda som är medlemmar i ett fackförbund som i sin tur är medlem i SACO. Veckoarbetstiden är 38,75 timmar för tjänstemännen. För Folksams tjänstemän gäller kollektivavtal om tjänstepensioner, KTP-planen.

Löner och allmänna anställningsvillkor för Folksam-, och TM-ombud är kollektivavtalsreglerade med Handelsanställdas förbund. Veckoarbetstiden för arbetare är 40 timmar. Tjänstepensionen för ombuden (KAP) är kollektivavtalsreglerad mellan KFO och LO. För tjänstemän med säljande befattningar gäller ett särskilt löneavtal som träffats med de tre tjänstemannaorganisationerna. Medelantal anställda samt löner och ersättningar, med särskild specifikation på ersättningar till ledande befattningshavare, redovisas under not 47.

Medarbetarundersökning visar på engagerade medarbetare

För att stödja utvecklingen av verksamheten, kompetensen, ledarskapet och arbetsmiljön görs varje år en medarbetarundersökning. I årets mätning var totalindexet 72 procent och svarsfrekvensen 93 procent. Resultaten från undersökningen visar att engagemanget och trivseln med arbetsuppgifterna har ökat. Ledarskapet ligger kvar på bra nivåer. Andelen medarbetare som har individuella mål för sina prestationer har ökat från 91 till 93 procent. I arbetsgrupperna har flera områden förbättrats - bland annat samarbetet och upplevelsen av att mål, planer och beslut är tydliga och att mål och aktiviteter följs upp på ett bra sätt. Fler än tidigare upplever att det är lätt att genomföra nödvändiga förändringar i verksamheten. Det totala resultatet av medarbetarundersökningen tas tillvara i dialog, handlingplaner och utvecklingsaktiviteter på alla nivåer i företaget. Folksam har väl inarbetade rutiner för efterarbetet, till exempel individuell coachning för cheferna, workshoppar och stöd i grupputveckling.

Sjuktal och arbetsmiljöarbete

Folksam ska ha en arbetsmiljö som främjar god hälsa, motivation och produktivitet – där för drivs sedan många år ett arbete för att minska sjukfrånvaron.

Under 2012 infördes bland annat en telefontjänst som erbjuder sjukvårdsrådgivning i samband med sjukanmälan. Med detta vill Folksam ge medarbetarna stöd för att behålla en god hälsa, snabbare fånga upp signaler på ohälsa och jobba mer förebyggande. Telefontjänsten ska integreras med det nya personal- och löneadministrativa systemet under 2013, vilket bland annat gör att medarbeterna slipper registrera sjukfrånvaron manuellt. Sjukta-len 2012 ligger kvar på samma som förra året - det vill säga 3,4 procent trots att de ökat generellt i Sverige. Arbetet med riktade stödinsatser för enskilda individer och grupper fortsätter under året.

Attraktiv arbetsgivare

Folksam ska vara en attraktiv arbetsplats med konkurrenskraftiga erbjudanden till nuvarande och framtida medarbetare. För att öka kännedomen om försäkringsbranschen och Folksam som arbetsgivare har Folksam deltagit med case i olika universitetsutbildningar och med examensjobb och sommarjobb för studenter. Folksam har även samarbeten med de fyra försäkringsutbildningar som finns i Sverige, genom medverkan i ledningsgrupper och genom att erbjuda praktikplatser. Under en femårsperiod har cirka fyrtio personer anställts från dessa utbildningar. Folksam var under året dessutom med på femton arbetsmarknadsdagar för studenter och fyra arbetsmarknadseven för yrkesverksamma. För att öka kännedomen om Folksams erbjudande internt och uppmuntra till aktiva karriärval, genomfördes under året en intern karriärdag. Där fick medarbetare möjlighet att delta i aktiviteter och föreläsningar på temat karriär samt lära sig med om verksamhetens olika yrkesområden. Här fanns också information om förmåner till medarbetarna och om stödet från HR och externa partners i karriär och utveckling.

Kompetensutveckling

Folksam ska ha en kompetens, organisation och förändringsförmåga som gör verksamheten vassare än konkurrenternas. Under året sjösattes Folksams nya PU-process (prestation och utveckling) som ska skapa förutsättningar för varje medarbetare att prestera och utvecklas på ett sätt som gör att Folksam når sina mål. Den nya processen är mer flexibel och anpassad efter verksamhetens behov än den tidigare. Chefen och medarbetaren tar tillsammans fram en individuell målplan och en utvecklingsplan som de stämmer av löpande. Fokus ligger på ett coachande förhållningsätt, tydliga krav i rollen och på vilka aktiviteter medarbetaren ska genomföra för att nå sina mål. Under 2012 startade också Folksams mellancheffsprogram, MCU. Syftet med utbildningsprogrammet är att utveckla ledarskapet hos chefer som leder specialister. MCU kombinerar utveckling i programform med coachning i grupp.

Belöningsprogram

Folksam har ett belöningsprogram med syfte att synliggöra och skapa samverkan kring de affärsstrategiska målen. Programmet ska stärka medarbetarnas motivation i arbetet med att skapa kundnytta. Det viktigaste målet för belöningsprogrammet 2012 var effektiv användning av Folksams resurser. Det skulle uppnås genom sänkta driftskostnader, lägre totalkostnadsprocent och effektivare administration.

I bokslutet reserveras bedömt belopp, och definitivt beslut kommer att fattas av styrelsen.

Bolagsstyrning

God bolagsstyrning handlar om att säkerställa att ett bolag sköts på ett för ägarna så effektivt sätt som möjligt. En övergripande målsättning med Folksams bolagsstyrning – förutom att den ska överensstämma med bolagets vision och etiska principer – är att säkerställa en bra avkastning för Folksams kunder.

Bolagsstyrningen i Folksam utgår från lagstiftning, främst försäkringsrörelselagen, men också Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd. Folksam tillämpar också Svensk kod för bolagsstyrning. Utöver de externa styrande regelverken finns cirka 80 interna regelverk som klassificeras som övergripande.

Eftersom Folksam är kundägt finns det inte några aktieägare. På stämmorna företräds kunderna istället av fullmäktigeledamöter. På stämman 2011 beslutades om tillsättande av en parlamentarisk utredning med uppdrag att bland annat lämna förslag på en reviderad parlamentarisk organisation för Folksam. Förslaget presenterades för stämman 2012 var-efter stämman beslutade att, i enlighet med förslaget, dels utvidga antalet fullmäktigeledamöter, dels bredda med fler organisationer som företräder försäkringstagarna på stämmorna, kompletterat med ett direktval. En separat bolagsstyrningsrapport inklusive styrelsens rapport om intern kontroll avseende den finansiella rapporteringen upprättas och finns presenterad på folksam.se.

Styrelsens arbete

Under året hölls nio styrelsemöten. Ledamöterna hade därutöver kontakter via e-post samt telefon. Styrelsens utskott, Revisionsutskottet och Ersättningsutskottet, hade sex respektive fyra sammanträden under året. Utskottsledamöterna hade därutöver kontakter via e-post och telefon.

Av Folksams styrande regelverk är ett 30-tal fastställda av styrelsen. Under året har styrelsen gått igenom dessa och vid behov reviderat respektive regelverk. Vissa av regelverken fastställs årligen, oavsett om de förändras eller inte.

Inför varje sammanträde har styrelsen fått en skriftlig rapport av verkställande direktören, vilken behandlat viktigare händelser i Folksam, men också i branschen i övrigt. I enlighet med en strategisk dagordning har styrelsen under året också behandlat bland annat följande: Kontinuerligt följt upp förverkligandet av ett antal strategiska mål, compliance-rapporter, riskrapporter, genomgång av dotterbolagens verksamheter och finansiella ställ-

ning, kvartalsrapporter, verksamhetsplan, budget och prognosrapporter, omvärlds- och konkurrentanalyser, intressekonflikter, internrevisionsrapporter, fastställt ett återförsäkringsprogram, fastställt ett belöningsprogram, följt upp kapitalförvaltningens verksamhet och resultat samt sammanträffat med den externa revisorn.

I syfte att få tillfälle att diskutera strategiska och framåtblickande frågor mer ingående genomförde styrelsen under året ett tvådagarsseminarium. Teman som behandlades på seminariet var omvärldsanalys, prissättning, kompetensförsörjning, utmaningar och kritiska aktiviteter, översyn finansiella mål samt genomgång av Medium Term Plan samt förberedelse för Solvens 2.

Styrelsen genomförde, i enlighet med Svensk kod för bolagsstyrning, under året en styrelseutvärdering.

Tvister

Inom ramen för den normala affärsverksamheten har Folksam Liv ett antal tvister. De flesta avser mindre belopp och bedöms inte väsentligt påverka bolagets finansiella ställning. I de fall det rör större belopp görs en bedömning av det sannolika ekonomiska utfallet och behovet av en eventuell avsättning.

Riskhantering

Väsentliga risker och osäkerhetsfaktorer

Förmågan att identifiera, förebygga och hantera risker blir allt viktigare. De risker som hanteras på rätt sätt kan leda till nya möjligheter och värdeskapande, medan risker som inte behandlas rätt kan leda till stora skador och kostnader. Folksams risker hanteras på ett enhetligt sätt och utgår ifrån en helhetssyn på risksituationen i både nutid och framtid. Se vidare i not 2 för en mer detaljerad redogörelse av riskhanteringen i företaget.

Riskhanteringsprocessen

Riskhanteringsprocessen omfattar att identifiera, värdera, hantera, övervaka och rapportera alla väsentliga risker.

Identifiera

På ett enhetligt och systematiskt sätt identifieras och kartläggs risker i enlighet med företagets riskkategorisering. Identifierade risker beskrivs, registreras och kategoriseras. Till samtliga risker kopplas också uppgifter om vilka enheter och vilka bolag som berörs. Alla identifierade risker tilldelas en riskägare och åtgärder tas fram för att hantera och förebygga riskerna.

Värdera

Risker värderas på ett enhetligt sätt och kvantifieras, där så är möjligt, med vedertagna mätmetoder. Risker kan värderas mer eller mindre precist, och beroende på risktyp är värderingen kvantitativ (mätning) eller kvalitativ (bedömning). Trafikljuset, som är Finansin-

spektionens verktyg för mätning av risker i försäkringsbolag används som metod för att värdera försäkrings- och finansiella risker (marknadsrisker och kreditrisker).

För att beräkna hur mycket kapital företaget behöver enligt Trafikljuset för att täcka sina risker utförs ett antal fördefinierade stressscenarier. De olika scenarierna ger upphov till det totala kapitalkravet (enligt Trafikljuset) på företaget och sätts i relation till företagets tillgängliga kapital.

Hantera

Hanteringen av risker sker med hjälp av regelverk, processer och kontrollaktiviteter. Det är verksamhetens och företagsledningens ansvar att prioritera de åtgärder som planeras.

Övervaka

Övervakning innefattar den dagliga/löpande bevakningen av risker och åtgärder, samt att riskerna ligger inom fastställda limiter. Nödvändiga processer och rutiner skapas för att följa upp riskarbetet. Det är den operativa verksamheten som ansvarar för att åtgärder och risker kontinuerligt övervakas.

Rapportera

Samtliga väsentliga risker rapporteras till styrelse och vd för att ge en allsidig och saklig bild över den totala risksituationen. Rapportering av den aggregerade risksituationen sker genom skriftliga riskrapporter.

Organisation och ansvarsfördelning

För att tydliggöra styrning och ansvar för riskhantering och riskkontroll görs en uppdelning av verksamheten uppdelad i tre ansvarslinjer.

Den första ansvarslinjen utgörs av enheter i moder- och dotterbolag samt utlagd verksamhet. Dessa ansvarar för att leda verksamheten så att de av styrelsen fastställda målen uppfylls. De äger och hanterar risker, d.v.s. ansvarar för riskhanteringsaktiviteter, uppföljningar samt regelefterlevnad.

Den andra ansvarslinjen utgörs av styrnings- och kontrollfunktioner som ska säkerställa en ändamålsenlig och effektiv riskhantering. Styrnings- och kontrollfunktionerna stödjer och följer upp den första ansvarslinjen utifrån ramverk för intern styrning och kontroll, ansvarar för att ha en övergripande bild av risksituationen i företaget och rapporterar denna till styrelse och vd.

Den tredje ansvarslinjen utgörs av internrevision. Internrevisionen granskar och utvärderar, på styrelsens uppdrag, den interna styrningen och kontrollen inklusive riskhantering.

Solvens 2

Redan 2009 påbörjades anpassningen till det nya regelverket genom att Folksam Sak och Livs styrelser beslutade om ramar och principer för genomförandet. De konstaterade att de formella kraven kommer öka men att genom god styrning, riskhantering och regelefterlevnad kommer Folksam kunna leva upp till såväl interna och externa krav inom det nya regelverket.

Syftet med Folksams Solvens 2-program är att säkerställa att verksamheten uppfyller de regulatoriska kraven. Stora delar av både den operativa och legala organisationen kommer påverkas genom att nya krav på styrning, riskhantering, intern kontroll och dokumentation av exempelvis ansvar och rutiner. För att detta ska löpa smidigt pågår ett arbete inom programmet för att förbereda organisationen genom att föra upp solvensfrågor till beslut i linje och program samt genom att tillsammans med linjeorganisationen och i uppdrag och projekt implementera besluten. Så mycket som möjligt av implementeringsarbetet ska utföras i den del av organisationen, där respektive ansvar ska ligga även efter programtidens slut. Ambitionen är att alla krav enligt Solvens 2-direktivet ska fördelas på befintlig organisation i så stor utsträckning som är rimligt.

Under 2012 har uppdragen bland annat fokuserat på riskhantering, intern kontroll, outsourcing och den egna risk- och solvenskapitalprocessen.

Under 2012 har ett omfattande Rapporteringsprojekt bedrivits med fokus på insamling, beräkning och lagring av data samt rapportering. Projektet har två delar; implementera databaser/filer som ger tillgång till nödvändig spårbar, korrekt och lättillgänglig information från försäkrings-, ekonomi- och finanssystem samt skapa effektiva rapporteringsprocesser inklusive beräkningar från grunddata i de nämnda filerna fram till färdiga rapporter. Inom rapporteringsprojektets ram har under 2012 en ny huvudbok satts i produktion.

I slutet av 2012 stod det klart att den aviserade tidplanen för införande av Solvens 2 skjuts upp. Folksam arbetar utifrån hypotesen att införandet sker i januari 2016. Det innebär att Rapporteringsprojektet inte kommer att bedrivas i lika stor omfattning under 2013 utan avvaktar de slutliga detaljerade kraven.

Solvens 2 är en modernisering av hela branschen, som är bra för Folksam och våra kunder. Framgångsrika företag är de som bäst hanterar förändringar i omvärlden till sin fördel. Solvens 2 är en sådan förändring.

Femårsöversikt och nyckeltal, Mkr

KONCERNEN	2012	2011	2010	2009 ¹⁾	2008
RESULTAT					
Premieintäkt för egen räkning	755	694	700	723	459
Premieinkomst för egen räkning	6 838	6 473	5 672	6 120	6 856
Kapitalavkastning, netto	12 977	3 625	14 609	17 952	-8 064
Försäkringsersättningar, netto	-5 558	-4 530	-5 358	-5 627	-4 849
Förändring i livförsäkringsavsättningar	-2 815	-13 917	-4 528	4 503	-8 542
Driftskostnader i försäkringsrörelsen	-1 107	-996	-924	-951	-970
Återbäring och rabatter, netto	-1 167	-932	-603	-261	-12
Försäkringsrörelsens resultat	10 569	-8 963	9 268	22 459	-15 122
Återstående kapitalavkastning	155	106	308	250	187
Övrigt	-556	-514	-628	-543	1
Årets resultat före skatt	10 168	-9 371	8 948	22 166	-14 934
EKONOMISK STÄLLNING					
Placeringstillgångar till verkligt värde	180 428	160 414	157 640	137 004	119 732
Försäkringstekniska avsättningar	147 150	135 272	118 348	107 114	106 431
Konsolideringskapital					
Beskattat eget kapital	38 270	30 020	41 478	34 385	14 191
Uppskjuten skatteskuld	630	666	576	416	293
Övervärden i placeringstillgångar					
Placeringar i koncernföretag	207	207	207	207	304
Andra finansiella placeringstillgångar	-	-	-	-	-
Totalt konsolideringskapital	39 107	30 892	42 261	35 008	14 788

(forts.)	2012	2011	2010	2009 ¹⁾	2008
NYCKELTAL					
Resultat av kapitalförvaltningen					
Direktavkastning, procent ²⁾	2,2	2,4	1,9	2,3	3,7
Totalavkastning, procent	7,1	6,5	8,8	10,6	1,1
Ekonomisk ställning					
Konsolideringsgrad, procent ²⁾	198	171	24	21	18

1) Omräknat med anledning av övergång till full IFRS i koncernredovisningen. År 2008 är inte omräknat.

2) Direktavkastningen samt konsolideringsgrad har omräknats i enlighet med FFFS 2011:28.

Ej konsoliderade dotterbolag	Förvaltningskostnadsprocent	Direktavkastning procent	Totalavkastning procent	Kollektivkonsolideringsnivå procent
KPA Livförsäkring AB (publ)	0,5%	2,7%	6,4%	216
KPA Pensionsförsäkring AB (publ)	0,3%	2,7%	7,2%	101

Femårsöversikt och nyckeltal, Mkr

MODERFÖRETAGET	2012	2011	2010	2009 ¹⁾	2008
RESULTAT					
Premieintäkt för egen räkning	755	694	700	723	459
Premieinkomst för egen räkning	6 792	6 436	5 639	6 093	6 684
Kapitalavkastning netto i försäkringsrörelsen	8 430	6 977	8 941	10 314	677
Försäkringsersättningar, netto	-5 489	-4 487	-5 325	-5 608	-4 831
Förändring i livförsäkringsavsättningar	2 169	-18 184	382	11 998	-17 338
Driftkostnader i försäkringsrörelsen	-706	-623	-549	-603	-670
Återbäring och rabatter, netto	-1 168	-932	-603	-261	-12
Försäkringsrörelsens tekniska resultat	10 779	-10 125	8 885	22 650	-15 046
Resultat före bokslutsdispositioner och skatt	10 779	-10 125	8 885	22 650	-15 046
EKONOMISK STÄLLNING					
Placeringsstillgångar till verkligt värde	124 467	116 217	112 675	102 978	96 717
Försäkringstekniska avsättningar	90 416	91 538	73 375	72 896	84 497
Konsolideringskapital					
Eget kapital	34 822	26 233	38 831	32 208	12 030
Obeskattade reserver	1 748	1 783	1 492	1 238	902
Uppskjuten skatteskuld	257	193	163	86	38
Övervärden i placeringstillgångar					
Placeringar i koncernföretag	2 283	2 379	2 085	1 887	2 101
Summa totala övervärden	2 283	2 379	2 085	1 887	2 101
Totalt konsolideringskapital	39 110	30 587	42 571	35 419	15 071
Kollektivt konsolideringskapital	22 513	19 713	18 600	14 944	7 335
Kapitalbas	38 590	30 081	42 562	35 453	15 061
Erforderlig solvensmarginal	4 106	4 062	3 387	3 388	3 909
Kapitalbas för försäkringsgruppen	38 558	30 002	42 062	34 874	14 654
Erforderlig solvensmarginal för försäkringsgruppen	5 980	5 970	4 913	4 921	5 465

(forts.)	2012	2011	2010	2009 ¹⁾	2008
NYCKELTAL²⁾					
Skadeförsäkringsrörelse					
Skadeprocent	35	-101	83	70	51
Driftkostnadsprocent	9	10	10	9	17
Totalkostnadsprocent	44	-91	93	79	68
Livförsäkringsrörelsen					
Förvaltningskostnadsprocent ³⁾	0,5	0,5	0,5	0,6	0,8
Förvaltningskostnadsprocent för sparprodukter ³⁾	0,5	0,4	0,4	0,5	0,5
Anskaffningskostnadsprocent	3,6	3,3	2,4	2,3	2,6
Administrationskostnadsprocent för sparprodukter	0,3	0,3	0,4	0,4	0,4
Administrationskostnadsprocent för riskprodukter	5,6	6,6	6,4	5,8	8,5
Resultat av kapitalförvaltningen					
Direktavkastning, procent ⁴⁾	2,9	3,2	2,6	2,9	3,8
Totalavkastning, procent	7,0	6,5	8,7	10,3	0,9
Ekonomisk ställning					
Konsolideringsgrad, procent ⁴⁾	198	171	24	21	18
Kollektiv konsolideringsnivå, procent					
Retrospektivreservmetoden ¹⁾	118,0	115,6	116,0	113,1	104,9
Pensionstilläggsmetoden ²⁾	153,9	150,9	146,4	139,3	126,0

¹⁾Omräknat med anledning av avsättning till pensioner och liknande förpliktelser. Tidigare år är inte omräknade avseende denna principförändring.

²⁾Omräknat med nyckeltal avseende livförsäkringsrörelsen med anledning av redovisad skadeförsäkringsrörelse. Redovisad totalavkastning är beräknad enligt Svensk Försäkrings rekommendation för rapportering av totalavkastning.

³⁾Förvaltningskostnadsprocent beräknas enligt FFFS 2011:28. Dels beräknas förvaltningskostnadsprocent totalt för livförsäkringsrörelsen, dels beräknas förvaltningskostnadsprocent för sparprodukter exklusive riskprodukter.

⁴⁾Direktavkastning samt konsolideringsgrad har omräknats i enlighet med FFFS 2011:28.

Väsentliga händelser under räkenskapsåret

Enligt beslut av Finansinspektionen kan försäkringsbolag temporärt i stället välja att diskontera sina kassaflöden med den räntekurva som gällde per den 31 maj 2012. Möjligheten gäller från den 30 juni 2012 till den 15 juni 2013. Folksam Liv har tills vidare valt att inte tillämpa denna räntekurva.

För nytecknade försäkringar som inte är tjänstepensionsförsäkringar har könsneutrala antaganden införts från och med den 1 december 2012 p g a ny lagstiftning som trädde i kraft den 21 december. Beräkning av avsättningar sker även fortsättningsvis med könsberoende antaganden.

Renodlingen av bolagsstrukturen med fokus på försäkring och pensionssparande fortsatte under 2012.

Förvaltningsrätten av Folksam LO fonder överläts i april till Swedbank Robur. Genom att renodla och överlåta förvaltningsrätten till fonderna kan Folksam helt och fullt företräda kunderna. Folksam LO Fond AB som inte längre bedriver fondverksamhet är under fusion med Folksam LO Fondförsäkring AB, ett delägt dotterföretag till Folksam Liv. Under 2012 fick Folksam LO Fond AB en anmärkning från Finansinspektionen för brister i intern styrning och kontroll för åren 2008 – 2010.

Per den 31 december överlät Folksam Liv dotterföretaget Förenade Liv Gruppförsäkring AB till Folksam Sak.

Folksam Liv förvärvade en del i den internationellt uppmärksamade kontorsfastigheten Kungsbrohuset av Jernhusen. Fastigheten är belägen i det expansiva Västra City i Stockholm och är en av Sveriges modernaste byggnader både avseende miljötänk och tekniska lösningar. Den totala investeringen uppgår till cirka 2,1 miljarder kronor och fördelas mellan KPA Pension och Folksam Liv.

Folksam Liv, Folksam Sak och Peab förvärvade KF Fastigheters andel i Kvarnholmen Utvecklings AB den 28 december 2012. Efter förvärvet ägs Kvarnholmen i till lika delar av JM och ett av Folksam och Peab gemensamt ägt bolag. Folksam Liv och Folksam Sak deltar i investeringen i huvudsak genom lånefinansiering. Kvarnholmen Utvecklings AB har till uppgift att utveckla byggrätter för produktion av cirka 1 500 nya lägenheter.

Folksam Liv och Folksam Fondförsäkring AB blev i början av året ett av de utvalda bolagen i Söderberg & Partners stora provisionsfria upphandling. Folksam Liv är det enda bolag som har traditionell försäkring med utjämnad återbäring. Söderberg & Partners kunder kan välja både en marknadsledande traditionell försäkring och ett guidat fondförsäkringserbjudande. Den provisionsfria upphandlingen innebär att Söderberg & Partners inte får provision för de produkter som pensionsbolagen säljer. Istället betalar kundföretaget ett arvode för rådgivning och administration. En fortsatt satsning på individuell tjänstepension sker i Folksam Liv och dess dotterföretag Folksam Fondförsäkring AB. Sats-

ningen på individuell tjänstepension omfattar erbjudande inom såväl traditionell försäkring som fondförsäkring bland annat via förmedlare och partner. Folksam är även utvalt som alternativ inom UIG 4, Sveriges största tjänstepensionsplan utanför kollektivområde.

Tidigare bolagstruktur i Holland, Folksam Property Holding, delägt av Folksam Liv Fastighets AB och Folksam Sak Fastigheter AB är likviderade. De andelar i fastighetsfonder som funnits i strukturen ägs nu direkt av respektive bolag.

Händelser efter balansdagen

En fondavdelning etableras med start den 1 mars. Fondförsäkring har under de senaste åren uppvisat en kraftig tillväxt och affärsfokus i verksamheten blir allt viktigare samtidigt som högre krav ställs på riskhantering. I och med bildandet av den nya avdelningen samlas all kompetens i fondfrågorna på ett ställe för att kunna stödja affären. Det möjliggör också samordning av processer och ett bättre systemstöd, vilket i sin tur leder till förbättrad riskhantering.

Rekrytering av ny vd och koncernchef för Folksam Liv och Folksam Sak har påbörjats. Rekryteringen genomförs av en grupp bestående av respektive ordförande för Folksam Liv och Folksam Sak samt vice ordförande i Folksam Liv. Bakgrunden är att nuvarande vd Anders Sundström aviserat att han nu kommer att ägna sig på heltid åt styrelsearbete, bland annat i Swedbank.

Folksam Liv har som ett av fyra bolag blivit utvalda i upphandlingen av traditionell försäkring för ITP, det kollektivavtal om pension som gäller för privatanställda tjänstemän.

Framtida utveckling

Folksam Liv har en god finansiell ställning, en hög historisk avkastning och ett positivt kassaflöde. Distribution sker brett genom både egen distribution, samarbeten och genom förmedlare. Samtidigt har aktörer på marknaden stängt sina erbjudanden inom traditionell försäkring för nyteckning. Det ger Folksam Liv goda möjligheter att fortsätta stärka konkurrenskraften och erbjuda traditionell livförsäkring i ett kundägt bolag. Inom fondförsäkring finns goda möjligheter att fortsätta tillväxten genom såväl den egna distributionen som genom förmedlare och samarbetspartners.

Styrelsen kan därmed fortsätta utveckla strategin för att ytterligare stärka bolagets ställning inom tjänstepension som är en marknad under kraftig tillväxt. Satsningen på individuell tjänstepension blir tillsammans med att Folksam Liv är utvalt som valbart bolag i ITP, avtalspension för privatanställda tjänstemän, de stora satsningarna på pensionsområdet. Steget in på ITP är historiskt och ett utökat samarbete med tjänstemän och akademiker stärker Folksam för framtiden.

Det fokus Folksam Liv under 2011 och 2012 ägnat kapitalstyrka och finansiell stabilitet mot bakgrund av de historiskt låga långa räntorna förväntas fortsätta under de kommande åren. Spelplanen för försäkringsbranschen kommer fortsätta att vara rörlig med många olösta regelverksfrågor såsom livförsäkringsutredningen, tjänstepensionsdirektivet och Solvens 2. Livförsäkringsutredningen behandlar bland annat flyttregelverk och överskotts- hantering som kan få stor påverkan på livbolagen. Det är viktigt att förbereda och genomföra de anpassningar som krävs utan att tappa ett tydligt kundfokus. Folksam är kundernas företag med starka relationer till våra kunder och förmåga att skapa en stabil kundbas.

Styrelsen kommer att ha ett fortsatt fokus på regelområdet och noga följa utvecklingen och utvärdera olika handlingsalternativ och övergångsregler.

Förslag till vinstdisposition

Bolaget visar ett totalt resultat på 10 244 430 160,23 kronor.

Skadeförsäkringsrörelsen redovisar ett resultat på 217 245 028,99 kronor. Styrelsen och verkställande direktören föreslår stämman att årets resultat, 217 245 028,99 kronor, behandlas på följande sätt:

Till konsolideringsfonden avsätts 217 245 028,99 kronor.

Livförsäkringsrörelsen redovisar ett resultat på 10 027 185 131,24 kronor. Styrelsen och verkställande direktören föreslår stämman att årets resultat, 10 027 185 131,24 kronor, behandlas på följande sätt:

Till konsolideringsfonden avsätts 10 027 185 131,24 kronor.

Resultaträkning

Koncernen, Mkr		2012	2011	Koncernen, Mkr (forts.)		2012	2011
TEKNISK REDOVISNING AV SKADEFÖRSÄKRINGSRÖRELSEN							
Premieintäkter efter avgiven återförsäkring				Förändring i avsättning för oreglerade skador			
Premieintäkter	Not 3	755	694	Före avgiven återförsäkring		869	975
		755	694	Återförsäkrares andel		-3	6
Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen		153	104	Förändring i andra försäkringstekniska avsättningar (efter avgiven återförsäkring)	Not 8		
Försäkringsersättningar (efter avgiven återförsäkring)				Livförsäkringsavsättningar		2 199	-18 224
Utbetalda försäkringsersättningar	Not 7			Försäkringsteknisk avsättning för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär risk			
Före avgiven återförsäkring		-210	-146	Villkorad återbäring		-17	9
Förändring i avsättning för oreglerade skador				Fondförsäkringsåtagande		-4 997	4 302
Före avgiven återförsäkring		-55	847	Återbäring och rabatter (efter avgiven återförsäkring)		-958	-832
Förändring i andra försäkringstekniska avsättningar (efter avgiven återförsäkring)	Not 8			Driftskostnader	Not 9	-1 042	-927
Livförsäkringsavsättningar		-	-4	Kapitalavkastning, kostnader	Not 10	-692	-1 057
Återbäring och rabatter (efter avgiven återförsäkring)		-209	-100	Orealiserade förluster på placeringstillgångar	Not 11		
Driftskostnader	Not 9	-65	-69	Värdeminskning på placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisk		-	-4 302
Övriga tekniska kostnader		-2	-1	Orealiserade förluster på placeringstillgångar	Not 11	-314	-4 080
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat		367	1 325	Övriga tekniska kostnader		-33	-32
REDOVISNING AV LIVFÖRSÄKRINGSRÖRELSEN				Rörelseresultat i andra företag än försäkringsbolag		59	83
Premieinkomst efter avgiven återförsäkring				Andel i intresseföretags resultat		-320	868
Premieinkomst	Not 3	6 851	6 487	Kapitalavkastning överförd till finansrörelsen		-185	-212
Premier för avgiven återförsäkring		-13	-14	Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat		10 202	-10 288
		6 838	6 473	ICKE-TEKNISK REDOVISNING			
Intäkter från investeringsavtal		237	228	Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat		367	1 325
Kapitalavkastning, intäkter	Not 4	4 777	7 419	Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat		10 202	-10 286
Orealiserade vinster på placeringstillgångar				Kapitalavkastning, intäkter	Not 4	174	181
Värdeökning av placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisk				Orealiserade vinster på placeringstillgångar	Not 5	82	87
Värdeökning på fondförsäkringstillgångar		4 997	-	Kapitalavkastning, kostnader	Not 10	-91	-82
Värdeökning på övriga placeringstillgångar		4 502	4 801	Orealiserade förluster på placeringstillgångar	Not 11	-10	-80
Övriga tekniska intäkter	Not 6	444	427	Avkastningsskatt		-588	-631
Försäkringsersättningar (efter avgiven återförsäkring)				Kapitalavkastning överförd från livförsäkringsrörelsen		185	212
Utbetalda försäkringsersättningar	Not 7			Kapitalavkastning överförd till skadeförsäkringsrörelsen		-153	-104
Före avgiven återförsäkring		-6 165	-6 218	Övriga intäkter		-	9
Återförsäkrares andel		6	5	Resultat före skatt		10 168	-9 371
				Skatt på årets resultat	Not 14	-97	-455
				ÅRETS RESULTAT		10 071	-9 826

Rapport över totalresultat

Koncernen Mkr	2012	2011
Årets resultat	10 071	-9 826
Övrigt totalresultat		
Aktuariella vinster och förluster inkl löneskatt	-83	-102
Omräkningsdifferens på utländsk verksamhet	-35	-11
Skatt på poster redovisade som övrigt totalresultat	18	27
avseende aktuariella vinster och förluster	Not 14	
Övrigt totalresultat för året, netto efter skatt	-100	-86
ÅRETS TOTALRESULTAT	9 971	-9 912
Hänförligt till:		
Försäkringstagarna	9 905	-10 044
Innehav utan bestämmande inflytande	66	132

Balansräkning

TILLGÅNGAR		2012-12-31	2011-12-31
Koncernen, Mkr			
Immateriella tillgångar	Not 15		
Andra immateriella tillgångar		51	24
Goodwill		45	43
		96	67
Placeringsstillgångar			
Förvaltningsfastigheter	Not 16	7 892	7 813
Placeringar i koncern- och intresseföretag			
Aktier och andelar i koncernföretag	Not 17	1 229	1 334
Räntebärande värdepapper emitterade av, och lån till, koncern- och intresseföretag		1 133	600
Aktier och andelar i intresseföretag	Not 18	826	1 775
		3 188	3 709
Andra finansiella placeringstillgångar			
Aktier och andelar	Not 19	31 907	27 080
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	Not 20	78 792	76 058
Lån med säkerhet i fast egendom	Not 21	40	-
Övriga lån	Not 22	729	708
Derivat	Not 23	412	780
Övriga finansiella placeringstillgångar	Not 24	230	230
		112 110	104 856
Summa placeringstillgångar		123 190	116 378
Placeringsstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisk			
Fondförsäkringstillgångar		57 031	43 929
Återförsäkrarens andel av försäkringstekniska avsättningar			
Avsättning för oregrerade skador	Not 33	36	39
		36	39

Balansräkning (forts.)

Koncernen, Mkr		2012-12-31	2011-12-31
Fordringar			
Fordringar avseende direkt försäkring	Not 25	51	10
Fordringar avseende återförsäkring		-	16
Aktuell skattefordran		161	13
Övriga fordringar	Not 26	1 662	1 058
		1 874	1 096
Andra tillgångar			
Materiella tillgångar	Not 28	1 291	1 266
Likvida medel		6 630	6 915
		7 921	8 181
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter			
Upplupna ränte- och hyresintäkter		1 399	1 428
Förutbetalda anskaffningskostnader	Not 29	386	313
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	Not 30	143	118
		1 928	1 859
SUMMA TILLGÅNGAR		192 076	171 550
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER			
Koncernen Mkr		2012-12-31	2011-12-31
Eget kapital			
Konsolideringsfond	Not 31	27 835	29 490
Omräkningsreserver		-56	-21
Balanserade vinstmedel inklusive årets resultat	Not 31	10 491	551
		38 270	30 020
Innehav utan bestämmande inflytande		1 746	1 727
		40 016	31 747

Koncernen, Mkr		2012-12-31	2011-12-31
Försäringsteknisk avsättning (före avgiven återförsäkring)			
Livförsäkringsavsättning	Not 32	84 135	86 340
Avsättning för oreglerade skador	Not 33	2 352	2 561
Avsättning för återbäring och rabatter	Not 34	3 365	2 207
		89 852	91 108
Försäringsteknisk avsättning för livförsäkringar för vilka försäringstagaren bär risk (före avgiven återförsäkring)			
Villkorad återbäring	Not 35	266	232
Fondförsäkringsåtaganden	Not 36	57 032	43 932
Avsättningar för andra risker och kostnader			
Pensioner och liknande förpliktelser	Not 37	152	93
Depåer från återförsäkrare			
		9	5
Skulder			
Uppskjuten skatteskuld	Not 38	630	666
Skulder avseende direkt försäkring	Not 39	9	109
Skulder avseende återförsäkring		-	8
Skulder till kreditinstitut		377	376
Derivat	Not 23	203	96
Aktuell skatteskuld		42	155
Övriga skulder	Not 40	2 980	2 538
		4 241	3 948
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter			
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	Not 41	508	487
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		192 076	171 550
Uppllysning om koncernens ställda säkerheter och eventalförpliktelser, se not 43 och 44			

Rapport över förändringar i eget kapital

EGET KAPITAL HÄNFÖRLIGT TILL FÖRSÄKRINGSTAGARNA ¹⁾

Koncernen, Mkr	Konsolideringsfond ¹⁾	Omräkningsreserv ²⁾	Balanserade vinstmedel inkl årets resultat ³⁾	Eget kapital hänförligt till försäkringstagarna	Innehav utan bestämmande inflytande	Totalt eget kapital
Ingående balans 2011-01-01 enligt fastställd balansräkning 2011-01-01	30 905	-10	10 583	41 478	1 642	43 120
Under räkenskapsåret tilldelad återbäring	-1 415			-1 415		-1 415
Utdelning till innehav utan bestämmande inflytande					-47	-47
Årets övrigt totalresultat		-11	-75	-86		-86
Årets resultat			-9 957	-9 957	132	-9 825
Årets totalresultat 2011-12-31		-11	-10 032	-10 043	132	-9 911
Utgående balans 2011-12-31	29 490	-21	551	30 020	1 727	31 747
Under räkenskapsåret tilldelad återbäring	-1 655			-1 655		-1 655
Utdelning till innehav utan bestämmande inflytande					-47	-47
Årets övrigt totalresultat		-35	-65	-100		-100
Årets resultat			10 005	10 005	66	10 071
Årets totalresultat 2012-12-31		-35	9 940	9 905	66	9 971
Utgående balans 2012-12-31	27 835	-56	10 491	38 270	1 746	40 016

¹⁾ Bundet eget kapital uppgår till 25 951 mkr (38 740) och fritt eget kapital till 12 319 mkr (-8 720).

²⁾ Omräkningsreserver avser omräkning av utländska verksamheter.

³⁾ Balanserade vinstmedel inkluderar Reservfond, Kapitalandelsfond, Obeskattade reserver, Aktuariella vinster och förluster inkl löneskatt, skatt hänförligt till komponenter avseende övrigt totalresultat och årets resultat.

Innehav utan bestämmande inflytande avser andra ägare i vinstutdelande bolag inom Folksam Liv-koncernen.

I Not 1 Redovisningsprinciper beskrivs karaktär och syfte med reservposter under eget kapital.

Kassaflödesanalys

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2012	2011	2012	2011
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN				
Resultat före skatt ¹⁾	10 168	-9 371	10 779	-10 125
Justering för poster som inte ingår i kassaflödet ²⁾	-5 117	14 110	-5 550	15 044
Betald skatt	-377	-22	-710	-446
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändring i tillgångar och skulder	4 674	4 717	4 519	4 473
Förändring av placeringstillgångar ³⁾	-2 938	411	-2 898	309
Förändring av placeringstillgångar/försäkringstekniska avsättningar ⁴⁾	-1	-	-	-
Förändring av övriga rörelsefordringar	253	-345	200	-258
Förändring av övriga rörelseskulder	188	-688	164	-744
Utbetald återbäring från konsolideringsfonden	-1 655	-1 416	-1 655	-1 415
KASSAFLÖDE FRÅN DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN	521	2 679	330	2 365
INVESTERINGSVERKSAMHETEN				
Effekt av samgående/beståndsöverlåtelse	-33	-	-	-
Nettoinvestering i koncernföretag ⁵⁾	115	-	71	175
Nettoinvestering i intresseföretag ⁶⁾	-906	-444	-906	-452
Nettoinvestering i övriga placeringstillgångar ⁷⁾	-73	-241	-	-215
Förändring av materiella och immateriella tillgångar	-	-	-	-
KASSAFLÖDE FRÅN INVESTERINGSVERKSAMHETEN	-897	-685	-835	-492
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN				
Utbetald utdelning till innehav utan bestämmande inflytande	-47	-47	-	-
KASSAFLÖDE FRÅN FINANSIERINGSVERKSAMHETEN	-47	-47	-	-
ÅRETS KASSAFLÖDE	-423	1 947	-505	1 873

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2012	2011	2012	2011
Likvida medel vid årets början	7 125	5 184	5 751	3 884
Kursdifferens i likvida medel	-78	-6	-78	-6
Likvida medel vid årets slut⁸⁾	6 624	7 125	5 168	5 751
Årets kassaflöde	-423	1 947	-505	1 873
¹⁾Betalda och erhållna räntor och utdelningar	2012	2011	2012	2011
Under perioden betald ränta	-26	-16	-13	-8
Under perioden erhållen ränta	3 232	3 001	3 193	2 990
Under perioden erhållen utdelning	1 147	1 191	1 143	1 173
Summa betalda och erhållna räntor och utdelningar	4 353	4 176	4 323	4 155
²⁾Poster som inte ingår i kassaflödet	2012	2011	2012	2011
Nedskrivningar	3	100	-17	-49
Avskrivningar	13	13	4	12
Icke utdelad resultatandel i intressebolag	-	-	-112	-120
Realiserad vinst (-)/förlust (+)	-860	-2 554	-896	-2 564
Orealiserad vinst (-)/förlust (+)	-3 928	-1 675	-4 264	-538
Valutakursvinst (-)/förlust (+)	102	-356	102	-356
Förändring av upplupet anskaffningsvärde räntebärande värdepapper	831	532	831	532
Förändring av avsättningar avseende försäkringsavtal	-1 232	18 125	-1 230	18 102
Förändring avsättningar	-3	-29	-2	2
Förändring av skulder avseende investeringsavtal	-43	-47	34	23
Summa poster som inte ingår i kassaflödet	-5 117	14 110	-5 550	15 044
³⁾Förändring av placeringstillgångar	2012	2011	2012	2011
Investering i placeringstillgångar	-47 962	-48 593	-47 922	-48 593
Försäljning av placeringstillgångar	45 024	49 005	45 024	48 902
Summa förändring av placeringstillgångar	-2 938	412	-2 898	309

Kassaflödesanalys (forts.)

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2012	2011	2012	2011
4) Förändring av placeringstillgångar/ försäkringstekniska avsättningar fondförsäkring, netto	2012	2011	2012	2011
Investering i placeringstillgångar, fondförsäkring	-2 066	-3 674	-63	-71
Förändring av försäkringstekniska avsättningar, fondförsäkring	2 065	3 674	63	71
Summa förändring av placeringstillgångar/försäkringstekniska avsättningar fondförsäkring, netto	-1	-	-	-
5) Nettoinvestering i koncernföretag	2012	2011	2012	2011
Investering i koncernföretag	-	-	- 200	-
Försäljning av koncernföretag/Utdelning från kommanditbolag	115	-	271	175
Summa nettoinvestering i koncernföretag	115	-	71	175
6) Nettoinvestering i intresseföretag				
Investering i intresseföretag	-935	-444	-935	-452
Försäljning av intresseföretag	29	-	29	-
Summa nettoinvestering i intresseföretag	-906	-444	-906	-452
7) Nettoinvestering i övriga placeringstillgångar	2012	2011	2012	2011
Investering i övriga placeringstillgångar	-73	-241	-	-215
Försäljning av övriga placeringstillgångar	-	-	-	-
Summa nettoinvestering i övriga placeringstillgångar	-73	-241	-	-215
8) Delkomponenter som ingår i likvida medel	2012	2011	2012	2011
Kassa och banktillgodohavanden	6 630	6 915	5 174	5 541
Kortfristiga placeringar jämställda med likvida medel	-6	210	-6	210
Summa delkomponenter som ingår i likvida medel	6 624	7 125	5 168	5 751

Som kortfristiga placeringar har klassificerats ej likviderade affärer avseende aktier och obligationer vilka likvidregleras i nära anslutning till affärsdagen.

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2012	2011	2012	2011
Ej tillgängliga likvida medel				
Valutarestriktioner	-	-	-	-
Andra legala restriktioner	440	1 010	440	1 010
Summa ej tillgängliga likvida medel	440	1 010	440	1 010

Resultaträkning

Moderföretaget, Mkr		2012	2011	Moderföretaget, Mkr (forts.)		2012	2011
TEKNISK REDOVISNING AV SKADEFÖRSÄKRINGSRÖRELSEN							
Premieintäkt efter avgiven återförsäkring				Orealiserade vinster på placeringstillgångar			
Premieintäkter	Not 3	755	694	Värdeökning av placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisk			
Premier för avgiven återförsäkring		-	-	Värdeökning på fondförsäkringstillgångar		13	-
		755	694	Värdeökning på övriga placeringstillgångar	Not 5	4 440	4 492
Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen		151	104	Övriga tekniska intäkter	Not 6	2	-
Försäkringsersättningar (efter avgiven återförsäkring)				Försäkringsersättningar (efter avgiven återförsäkring)			
Utbetalda försäkringsersättningar	Not 7			Utbetalda försäkringsersättningar	Not 7		
Före avgiven återförsäkring		-210	-146	Före avgiven återförsäkring		-5 475	-5 399
Återförsäkrares andel		-	-	Återförsäkrares andel		6	5
Förändring i avsättning för oreglerade skador				Förändring i avsättning för oreglerade skador			
Före avgiven återförsäkring		-54	847	Före avgiven återförsäkring		243	200
Återförsäkrares andel				Återförsäkrares andel		3	6
Förändring i andra försäkringstekniska avsättningar (efter avgiven återförsäkring)	Not 8			Förändring i andra försäkringstekniska avsättningar (efter avgiven återförsäkring)	Not 8		
Livförsäkringsavsättningar		-	-4	Livförsäkringsavsättningar		2 199	-18 224
Återbäring och rabatter (efter avgiven återförsäkring)		-209	-100	Försäkringsteknisk avsättning för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär risk			
Driftskostnader	Not 9	-65	-69	Villkorad återbäring		-17	9
Övriga tekniska kostnader		-1	-1	Fondförsäkringsåtagande		-13	35
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat		367	1 325	Återbäring och rabatter (efter avgiven återförsäkring)		-958	-832
TEKNISK REDOVISNING AV LIVFÖRSÄKRINGSRÖRELSEN				Driftskostnader	Not 9	-641	-554
Premieinkomst efter avgiven återförsäkring				Kapitalavkastning, kostnader	Not 10	-671	-1 034
Premieinkomst	Not 3	6 805	6 450	Orealiserade förluster på placeringstillgångar			
Premier för avgiven återförsäkring		-13	-14	Värdeminskning på placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisk		-	-35
		6 792	6 436	Värdeminskning på övriga placeringstillgångar	Not 11	-249	-4 067
Intäkter från investeringsavtal		8	8	Övriga tekniska kostnader		-14	-13
Kapitalavkastning, intäkter	Not 4	4 744	7 517	Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat		10 412	-11 450

Resultaträkning (forts.)

Moderföretaget Mkr		2012	2011
ICKE-TEKNISK REDOVISNING			
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat		367	1 325
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat		10 412	-11 450
Kapitalavkastning, intäkter	Not 4	86	116
Orealiserade vinster på placeringstillgångar	Not 5	78	71
Kapitalavkastning, kostnader	Not 10	-8	-11
Orealiserade förluster på placeringstillgångar	Not 11	-5	-72
Kapitalavkastning överförd till skadeförsäkringsrörelsen		-151	-104
Resultat före bokslutsdispositioner och skatt		10 779	-10 125
Bokslutsdispositioner	Not 13	35	-290
Resultat före skatt		10 814	-10 415
Skatt på årets resultat	Not 14	-570	-768
ÅRETS RESULTAT		10 244	-11 183

Rapport över totalresultat

Moderföretaget Mkr	2012	2011
Årets resultat	10 244	-11 183
Årets övrigt totalresultat	-	-
ÅRETS TOTALRESULTAT	10 244	-11 183

Resultatanalys

Livförsäkringsrörelse Tjänstepensionsförsäkring

Moderföretaget Mkr	Total	Förmåns- bestämd försäk- ring	Avgifts- bestämd traditio- nell för- säkring	Fondför- säkring	Tjänste- anknuten sjukför- säkring samt PB
Premieinkomst (före avgiven återförsäk- ring)	7 560	974	1 768	-	191
Premier för avgiven återförsäkring	-13	-	-	-	-11
Premier för egen räkning	7 547	974	1 768	-	180
Kapitalavkastning, intäkter	4 830	870	1 370	-	101
Orealiserade vinster på placeringstillgångar	4 531	888	1 280	13	102
Övriga tekniska intäkter	11	-	-	5	-
Utbetalda försäkringsersättningar					
Före avgiven återförsäkring	-5 684	-733	-1 142	-	-179
Återförsäkrarens andel	5	-	-	-	3
Förändring i avsättning för oreglerade skador					
Före avgiven återförsäkring	188	-	7	-	35
Återförsäkrarens andel	3	-	-	-	6
Förändring i andra försäkringstekniska av- sättningar f e r	2 170	707	-314	-13	1
Återbäring och rabatter f e r	-1 168	-	-1	-	-150
Driftskostnader	-706	-53	-128	-3	-11
Kapitalavkastning, kostnader	-679	-206	-227	-	-23
Orealiserade förluster på placeringstill- gångar	-254	-53	-74	-	-7
Övriga tekniska kostnader	-15	-	-2	-	-
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat	367	-	-	-	-
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat	10 412	2 393	2 537	2	58
Avvecklingsresultat före avgiven återförsäkring	394	-	8	-	73

Livförsäkringsrörelse Tjänstepensionsförsäkring

Moderföretaget Mkr	Total	Förmåns- bestämd försäk- ring	Avgifts- bestämd traditio- nell för- säkring	Fondför- säkring	Tjänste- anknuten sjukför- säkring samt PB
Försäkringstekniska avsättningar, före avgiven återförsäkring					
Livförsäkringsavsättningar	84 134	14 857	25 375	-	5
Avsättning för oreglerade skador					
Avsättning för fastställda skador	116	-	25	1	-
Avsättning för ej fastställda skador	855	-	-	-	221
Avsättning för sjukräntor	1 263	-	37	-	939
Skadebehandlingsreserv	88	-	-	-	49
Summa avsättning oreglerade skador	2 322	-	62	1	1 209
Avsättning för återbäring och rabatter	3 365	-	-	-	625
Försäkringstekniska avsättningar för liv- försäkringar för vilka försäkringstagaren bär risk, före avgiven återförsäkring					
Villkorad återbäring	266	-	25	-	-
Fondförsäkringsåtaganden	329	-	-	329	-
Summa försäkringstekniska avsättningar för livförsäkring för vilka försäkringstagaren bär risk	595	-	25	329	-
Återförsäkrarens andel av försäkrings- tekniska avsättningar					
Avsättning för oreglerade skador	25	-	-	-	25
Konsolideringsfond	24 578	5 488	7 330	-	445

Resultatanalys (forts.)

Livförsäkringsrörelse Övrig livförsäkring

Moderföretaget Mkr	Individuell traditionell livförsäkring	Oppsägbar sjuk- & olycksfallsförsäkring samt PB	Grupp- liv- och tjänste- gruppliv försäkring	Mot- tagen återförsäkring	Sjukdom och olycksfall	Skade- försäkrings- rörelse
Premieinkomst före avgiven återförsäkring	2 549	64	1 253	6	755	
Premier för avgiven återförsäkring	-	-	-2	-	-	
Premier för egen räkning	2 549	64	1 251	6	755	
Kapitalavkastning, intäkter	2 108	21	275	1	86	
Orealiserade vinster på placeringstillgångar	1 903	19	249	1	78	
Övriga tekniska intäkter	7	-	-	-	-	
Utbetalda försäkringsersättningar						
Före avgiven återförsäkring	-2 415	-46	-948	-11	-210	
Återförsäkrares andel	-	2	-	-	-	
Förändring i avsättning för oreglerade skador						
Före avgiven återförsäkring	12	10	163	15	-54	
Återförsäkrares andel	-	-3	-	-	-	
Förändring i andra försäkringstekniska avsättningar f e r	1 776	4	9	-	-	
Återbäring och rabatter f e r	-9	-	-798	-	-209	
Driftskostnader	-357	-18	-65	-7	-65	
Kapitalavkastning, kostnader	-189	-2	-25	-	-8	
Orealiserade förluster på placeringstillgångar	-102	-1	-13	-	-5	
Övriga tekniska kostnader	-10	-	-2	-	-1	
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat	-	-	-	-	367	
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat	5 272	49	97	5	-	
Avvecklingsresultat före avgiven återförsäkring	-	25	189	7	92	

Livförsäkringsrörelse Övrig livförsäkring

Moderföretaget Mkr	Individuell traditionell livförsäkring	Oppsägbar sjuk- & olycksfallsförsäkring samt PB	Grupp- liv- och tjänste- gruppliv försäkring	Mot- tagen återförsäkring	Sjukdom och olycksfall	Skade- försäkrings- rörelse
Försäkringstekniska avsättningar, före avgiven återförsäkring						
Livförsäkringsavsättningar	43 498	31	68	-	299	
Avsättning för oreglerade skador						
Avsättning för fastställda skador	33	-	57	-	-	
Avsättning för ej fastställda skador	-	57	175	3	399	
Avsättning för sjukräntor	-	263	10	8	6	
Skadebehandlingsreserv	-	19	6	-	14	
Summa avsättning oreglerade skador	33	339	248	11	419	
Avsättning för återbäring och rabatter	-	-	2 430	-	310	
Försäkringstekniska avsättningar för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär risk, före avgiven återförsäkring						
Villkorad återbäring	241	-	-	-	-	
Fondförsäkringsåtaganden	-	-	-	-	-	
Summa försäkringstekniska avsättningar för livförsäkring för vilka försäkringstagaren bär risk	241	-	-	-	-	
Återförsäkrares andel av försäkringstekniska avsättningar						
Avsättning för oreglerade skador	-	-	-	-	-	
Konsolideringsfond	6 820	24	3 663	-	809	

Balansräkning

TILLGÅNGAR

Moderföretaget, Mkr		2012-12-31	2011-12-31
Placeringstillgångar			
Byggnader och mark	Not 16	2 933	2 818
Placeringar i koncern- och intresseföretag			
Aktier och andelar i koncernföretag	Not 17	5 624	5 518
Räntebärande värdepapper emitterade av, och lån till, koncernföretag		324	354
Aktier och andelar i intresseföretag	Not 18	310	120
Räntebärande värdepapper emitterade av, och lån till, intresseföretag		1 130	437
		7 388	6 429
Andra finansiella placeringsstillgångar			
Aktier och andelar	Not 19	31 672	26 869
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	Not 20	78 451	75 746
Lån med säkerhet i fast egendom	Not 21	40	-
Övriga lån	Not 22	729	708
Derivat	Not 23	412	780
Övriga finansiella placeringsstillgångar	Not 24	230	230
		111 534	104 333
Summa placeringsstillgångar		121 855	113 580
Placeringsstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisk			
Fondförsäkringstillgångar		329	258
Återförsäkrars andel av försäkringstekniska avsättningar			
Avsättning för oreglerade skador	Not 33	25	22
		25	22

Moderföretaget, Mkr		2012-12-31	2011-12-31
Fordringar			
Fordringar avseende direkt försäkring	Not 25	21	15
Fordringar avseende återförsäkring		-	18
Aktuell skattefordran		131	-
Övriga fordringar	Not 26	1 616	916
		1 768	949
Andra tillgångar			
Materiella tillgångar	Not 28	7	9
Kassa och bank		5 174	5 541
		5 181	5 550
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter			
Upplupna ränte- och hyresintäkter		1 430	1 438
Förutbetalda anskaffningskostnader	Not 29	21	25
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	Not 30	16	11
		1 467	1 474
SUMMA TILLGÅNGAR		130 625	121 833

Balansräkning (forts.)

EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER			
Moderföretaget, Mkr		2012-12-31	2011-12-31
Eget kapital	Not 31		
Konsolideringsfond		24 578	37 416
Årets resultat		10 244	-11 183
		34 822	26 233
Obeskattade reserver			
Periodiseringsfond		1 748	1 783
Försäkringsteknisk avsättning (före avgiven återförsäkring)			
Livförsäkringsavsättning	Not 32	84 134	86 333
Avsättning för oreglerade skador	Not 33	2 322	2 508
Avsättning för återbäring och rabatter	Not 34	3 365	2 207
		89 821	91 048
Försäkringsteknisk avsättning för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär risk (före avgiven återförsäkring)			
Villkorad återbäring	Not 35	266	232
Fondförsäkringsåtaganden	Not 36	329	258
Andra avsättningar			
Pensioner och liknande förpliktelse	Not 37	29	31
Uppskjuten skatteskuld	Not 38	257	193
Depåer från återförsäkrare		8	5
Skulder			
Skulder avseende återförsäkring		1	8
Derivat	Not 23	203	96
Aktuell skatteskuld		-	74
Övriga skulder	Not 40	2 832	1 566
		3 036	1 744

Moderföretaget, Mkr		2012-12-31	2011-12-31
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter			
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	Not 41	309	306
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		130 625	121 833
STÄLLDA PANTER	Not 43	123 788	115 293
ANSVARSFÖRBINDELSER	Not 44	591	427
ÅTAGANDEN	Not 45	1 977	1 197

Rapport över förändringar i eget kapital

Mkr	Konsolideringsfond	Årets resultat	Totalt eget kapital
Moderföretaget			
Ingående balans 2011-01-01	30 905	7 926	38 831
Föregående års vinstdisposition	7 926	-7 926	-
Under räkenskapsåret tilldelad återbäring	-1 415	-	-1 415
Årets resultat, tillika årets totalresultat	-	-11 183	-11 183
Utgående balans 2011-12-31	37 416	-11 183	26 233
Ingående balans 2012-01-01	37 416	-11 183	26 233
Föregående års vinstdisposition	-11 183	11 183	-
Under räkenskapsåret tilldelad återbäring	-1 655	-	-1 655
Årets resultat, tillika årets totalresultat	-	10 244	10 244
Utgående balans 2012-12-31	24 578	10 244	34 822

Noter

Not 1. Redovisningsprinciper

Allmän information

Årsredovisningen avges per 31 december 2012 och avser räkenskapsåret 2012 för Folksam ömsesidig livförsäkring som är ett ömsesidigt försäkringsbolag med säte i Stockholm. Adressen till huvudkontoret är Bohusgatan 14, 106 60 Stockholm och organisationsnum- mer är 502006-1585.

Överensstämmelse med normgivning och lag

Koncernredovisningen är upprättad i enlighet med International Financial Reporting Standards (IFRS) utgivna av International Accounting Standards Board (IASB) antagna av EU. Tillämpning sker även av Rådet för finansiell rapporterings rekommendation RFR 1 Kompletterande redovisningsregler för koncerner. Även tillämpliga delar av Finansin- spektionens föreskrifter FFFS 2008:26 och dess ändringsföreskrifter och Årsredovis- ningslagen för försäkringsföretag tillämpas i koncernredovisningen.

Moderföretaget tillämpar samma redovisningsprinciper som koncernen med de undan- tag som beskrivs i avsnittet om Moderföretagets redovisningsprinciper.

Förutsättningar vid upprättande av Folksam Livs finansiella rapporter

Folksam Livs funktionella valuta är svenska kronor och de finansiella rapporterna presen- teras i svenska kronor. Samtliga belopp, om inte annat anges, är avrundade till närmaste miljontal. Tillgångar och skulder är redovisade till anskaffningsvärde, förutom vissa finan- siella tillgångar och skulder som värderas till verkligt värde. Finansiella tillgångar och skulder som värderas till verkligt värde består av derivatinstrument, finansiella tillgångar klassificerade som finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen, samt finansiella skulder i fondförsäkringar. Även fastigheter värderas till verkligt värde.

Bedömningar och uppskattningar i de finansiella rapporterna

Vid upprättande av de finansiella rapporterna i enlighet med lagbegränsad IFRS görs be- dömningar och uppskattningar samt antaganden som påverkar tillämpningen av redovis- ningsprinciperna och de redovisade beloppen av tillgångar, skulder, intäkter och kostna- der. Uppskattningarna och antagandena är baserade på historiska erfarenheter och ett an- tal andra faktorer som under rådande förhållanden synes vara rimliga. Verkliga utfall kan avvika från dessa uppskattningar och bedömningar.

Uppskattningar och antaganden ses över regelbundet. I not 49 beskrivs bedömningar och uppskattningar som har en betydande inverkan på de finansiella rapporterna.

De viktigaste antagandena som påverkar redovisade belopp för tillgångar och skulder är relaterade till de försäkringstekniska avsättningarna, se not 32-36. Avsättningarna kontrol- leras och utvärderas löpande i det ordinarie boksluts- och prognosarbetet. Eventuellt över-

skott eller underskott redovisas i sin helhet i resultaträkningen som ett avvecklingsresultat. Betydelsen av respektive antagande visas i känslighetsanalys i not 2, Upplysningar om ris- ker.

De nedan angivna redovisningsprinciperna har, med undantag för år 2008 i femårsöver- sikten, tillämpats konsekvent på samtliga perioder som presenteras i de finansiella rappor- terna om inte annat framgår nedan.

Årsredovisningen har godkänts för utfärdande av styrelsen den 19 mars 2013. Resultat- och balansräkning blir föremål för fastställelse på stämman den 17 april 2013.

Nya IFRS och tolkningar som ännu inte börjat tillämpas

Ett antal nya eller ändrade standarder och tolkningsuttalanden träder ikraft först under kommande räkenskapsår och har inte förtidstillämpats vid upprättandet av dessa finan- siella rapporter. Nyheter eller ändringar som blir tillämpliga fr.o.m. räkenskapsår 2013 och framåt planeras inte att förtidstillämpas.

Nedan beskrivs förväntade effekter på de finansiella rapporterna som tillämpningen av nedanstående nya eller ändrade IFRS förväntas få på de finansiella rapporterna. Utöver dessa bedöms inte de övriga nyheterna påverka Folksam Livs finansiella rapporter.

Ändrad IAS 1 Utformning av finansiella rapporter (Presentation av övrigt totalresultat). Ändringen avser hur poster inom övrigt totalresultat ska presenteras. Posterna ska delas upp i två kategorier; dels poster som kommer att omklassificeras till årets resultat dels pos- ter som inte kommer att omklassificeras. Poster som kommer att omklassificeras är omräk- ningsdifferenser. Poster som inte omklassificeras är aktuariella vinster och förluster. Änd- ringen ska tillämpas för räkenskapsår som påbörjas fr o m 1 juli 2012 med retroaktiv ver- kan.

Ändrad IAS 19 Ersättningar till anställda, Ändringen innebär för Folksam Liv att av- kastning som beräknas på förvaltningstillgångar ska basera sig på diskonteringsräntan som används vid beräkning av pensionsförpliktelsen. Skillnad mellan verklig och beräk- nad avkastning avseende förvaltningstillgångar ska redovisas i övrigt totalresultat. Änd- ringarna ska tillämpas på räkenskapsår som inleds den 1 januari 2013 eller senare med re- troaktiv tillämpning.

IFRS 13 Fair Value Measurement. En ny enhetlig standard för mätning av verkligt värde samt förbättrade upplysningskrav. Standarden ska tillämpas framåttriktat på räkenskapsår som inleds den 1 januari 2013 eller senare.

Ändringar i IFRS 7 Finansiella instrument: Upplysningar. Ändringen avser nya upplys- ningskrav för kvittning av finansiella tillgångar och skulder. Ändringen ska tillämpas på räkenskapsår som inleds den 1 januari 2013 eller senare och i delårsperioder i det räk- skapsåret med retroaktiv tillämpning.

Ändrad IAS 32 Finansiella instrument: Klassificering. Ändringen avser förtydliganden avseende reglerna för när kvittning av finansiella tillgångar och skulder i balansräkningen är tillåten. Ändringen ska tillämpas på räkenskapsår som inleds den 1 januari 2014 eller se- nare med retroaktiv tillämpning.

IFRS 10 Consolidated Financial Statements. Ny standard för koncernredovisning som ersätter IAS 27 och SIC 12. Standarden innehåller inga ändringar jämfört med nu gällande

IAS 27 vad gäller regler för konsolidering vid förvärv och avyttring. IFRS 10 innehåller en modell som ska användas vid bedömning av om bestämmande inflytande föreligger eller inte för samtliga investeringar som ett företag har inklusive det som idag kallas SPE:n och regleras i SIC 12. Standarden ska tillämpas på räkenskapsår som inleds den 1 januari 2014 eller senare med retroaktiv tillämpning. Särskilda övergångsregler finns.

IFRS 11 Joint Arrangements. Ny standard för redovisning av joint ventures och joint operations. Den nya standarden kommer i huvudsak att medföra två ändringar jämfört med IAS 31 Andelar i joint ventures. Den ena förändringen är om en investering bedöms vara en joint operation eller ett joint venture. Beroende på vilken typ av investering som föreligger finns det olika redovisningsregler. Den andra förändringen är att joint venture ska redovisas enligt kapitalandelsmetoden och klyvningsmetoden kommer inte att vara tillåten. Standarden ska tillämpas på räkenskapsår som inleds den 1 januari 2014 eller senare. Standarden ska tillämpas retroaktivt med särskilda övergångsregler.

IFRS 12 Disclosure of Interests in Other Entities. Ny standard för upplysningar för investeringar i dotterföretag, joint arrangements, intresseföretag och ej konsoliderade "structured entities". Standarden ska tillämpas på räkenskapsår som inleds den 1 januari 2014 eller senare med retroaktiv tillämpning.

Ändrad IAS 27 Separata finansiella rapporter. Den ändrade standarden inkluderar endast regler för juridiska enheter. I huvudsak är det inga förändringar avseende redovisning och upplysningar för separata finansiella rapporter. Redovisning och upplysning av intresseföretag och joint venture har inkluderats i IAS 27. Ändringarna ska tillämpas på räkenskapsår som inleds den 1 januari 2014 eller senare med retroaktiv tillämpning.

Ändrad IAS 28 Innehav i intresseföretag och joint venture. Den ändrade standarden överensstämmer i huvudsak med tidigare IAS 28. Ändringarna avser hur redovisning ska göras när förändringar i innehav ändras och betydande eller gemensamt bestämmande inflytande upphör eller inte. Ändringen ska tillämpas på räkenskapsår som inleds den 1 januari 2014 eller senare med retroaktiv tillämpning.

IFRS 9 Financial Instruments avses ersätta IAS 39 Finansiella instrument: Redovisning och värdering senast från och med 2015. IASB har publicerat den första av tre delar som kommer att utgöra den slutliga IFRS 9. Denna första del behandlar klassificering och värdering av finansiella tillgångar samt finansiella skulder. De kategorier för finansiella tillgångar som finns i IAS 39 ersätts av två kategorier, där värdering sker till verkligt värde eller upplupet anskaffningsvärde. Upplupet anskaffningsvärde används för instrument som innehas i en affärsmodell vars mål är att erhålla de kontraktuella kassaflödena; vilka ska utgöra betalningar av kapitalbelopp och ränta på kapitalbeloppet vid specificerade datum. Övriga finansiella tillgångar redovisas till verkligt värde och möjligheten att tillämpa 'fair value option' som i IAS 39 behålls. Förändringar i verkligt värde ska redovisas i resultatet, med undantag för värdeförändringar på egetkapitalinstrument som inte innehas för handel och för vilka initialt val görs att redovisa värdeförändringar i övrigt totalresultat. Värdeförändringar på derivat i säkringsredovisning påverkas inte av denna del av IFRS 9, utan redovisas tillsvidare i enlighet med IAS 39.

Konsolideringsprinciper

Dotterföretag

Folksam Liv konsoliderar dotterföretag som står under bestämmande inflytande. Bestämmande inflytande innebär direkt eller indirekt en rätt att utforma ett företags finansiella och operativa strategier i syfte att erhålla ekonomiska fördelar. Vid bedömningen om ett bestämmande inflytande föreligger, beaktas potentiella röstberättigande aktier som utan dröjsmål kan utnyttjas eller konverteras.

Koncernredovisningen är upprättad enligt förvärvsmetoden. Förvärvsmetoden innebär att ett förvärv av dotterföretag beaktas som en transaktion varigenom moderföretaget indirekt förvärvar dotterföretagets tillgångar och övertar dess skulder. I förvärvsanalysen fastställs det verkliga värdet på förvärvsdagen av förvärvade identifierbara tillgångar och övertagna skulder samt eventuella innehav utan bestämmande inflytande. Transaktionsutgifter, med undantag av transaktionsutgifter som är hänförliga till emission av egetkapitalinstrument eller skuldinstrument, som uppkommer redovisas direkt i årets resultat. Överförd ersättning i samband med förvärvet inkluderar inte betalningar som avser reglering av tidigare affärsförbindelser. Denna typ av regleringar redovisas vanligtvis i resultatet.

Vid rörelseförvärv där överförd ersättning, eventuellt innehav utan bestämmande inflytande och verkligt värde på tidigare ägd andel (vid stegvisa förvärv) överstiger det verkliga värdet av förvärvade tillgångar och övertagna skulder som redovisas separat, redovisas skillnaden som goodwill. När skillnaden är negativ, sk förvärv till lågt pris redovisas denna direkt i årets resultat.

Villkorade köpeskillingar redovisas till verkligt värde vid förvärvstidpunkten. I de fall den villkorade köpeskillingen är klassificerad som egetkapitalinstrument, görs ingen omvärdering och reglering görs inom eget kapital. För övriga villkorade köpeskillingar omvärderas dessa vid varje rapporttidpunkt och förändringen redovisas i årets resultat.

I de fall förvärvet inte avser 100 % av dotterföretaget uppkommer innehav utan bestämmande inflytande. Det finns två alternativ att redovisa innehav utan bestämmande inflytande. Dessa två alternativ är att redovisa innehav utan bestämmande inflytandes andel av proportionella nettotillgångar alternativt att innehav utan bestämmande inflytande redovisas till verkligt värde, vilket innebär att innehav utan bestämmande inflytande har andel i goodwill. Valet mellan de olika alternativen att redovisa innehav utan bestämmande inflytande kan göras förvärv för förvärv.

Dotterföretags finansiella rapporter tas in i koncernredovisningen från och med förvärvstidpunkten till det datum då det bestämmande inflytandet upphör.

I de fall dotterbolagets redovisningsprinciper inte överensstämmer med koncernens redovisningsprinciper har justeringar gjorts till koncernens redovisningsprinciper.

Förluster hänförliga till innehav utan bestämmande inflytande fördelas även i de fall innehav utan bestämmande inflytande kommer att vara negativt.

Intresseföretag

Intresseföretag är de företag i vilka koncernen har ett betydande inflytande, men inte ett bestämmande inflytande, över den driftmässiga och finansiella styrningen, vanligtvis genom andelsinnehav mellan 20 och 50 procent av röstetalet. Från och med den tidpunkt som det betydande inflytandet erhålls redovisas andelar i intresseföretag enligt kapitalandelsmetoden i koncernredovisningen. Kapitalandelsmetoden innebär att det i koncernen redovisade värdet på aktierna i intresseföretaget motsvaras av koncernens andel i intresseföretagens egna kapital samt koncernmässig goodwill och andra eventuella kvarvarande värden på koncernmässiga över och undervärden. I koncernens resultaträkning redovisas som "Andel i intresseföretags resultat" koncernens andel i intresseföretagens nettoresultat efter skatt och minoritet justerat för eventuella avskrivningar, nedskrivningar eller upplösningar av förvärvade över- respektive undervärden.

Eventuell skillnad vid förvärvet mellan anskaffningsvärdet för innehavet och ägarföretagets andel av det verkliga värdet netto av intresseföretagets identifierbara tillgångar, skulder och eventualförpliktelser redovisas i enlighet med IFRS 3 Rörelseförvärv.

Transaktionsutgifter, med undantag av transaktionsutgifter som är hänförliga till emission av eget kapitalinstrument eller skuldinstrument, som uppkommer inkluderas i anskaffningsvärdet. När koncernens andel av redovisade förluster i intresseföretaget överstiger det redovisade värdet på andelarna i koncernen reduceras andelarnas värde till noll. Avräkning för förluster sker även mot långfristiga finansiella mellanhavanden utan säkerhet, vilka till sin ekonomiska innebörd utgör del av ägarföretagets nettoinvestering i intresseföretaget. Fortsatta förluster redovisas inte såvida inte koncernen har lämnat garantier för att täcka förluster uppkomna i intresseföretaget. Kapitalandelsmetoden tillämpas fram till den tidpunkt när det betydande inflytandet upphör.

Transaktioner som elimineras vid konsolidering

Koncerninterna fordringar och skulder, intäkter eller kostnader och orealiserade vinster eller förluster som uppkommer från koncerninterna transaktioner mellan koncernföretag, elimineras i sin helhet vid upprättandet av koncernredovisningen. Orealiserade vinster som uppkommer från transaktioner med intresseföretag elimineras i den utsträckning som motsvarar koncernens ägarandel i företaget. Orealiserade förluster elimineras på samma sätt som orealiserade vinster, men endast i den utsträckning det inte finns något nedskrivningsbehov.

Utländsk valuta

Transaktioner i utländsk valuta

Transaktioner i utländsk valuta omräknas till den funktionella valutan till den valutakurs som föreligger på transaktionsdagen. Folksam Livs funktionella valuta är svenska kronor och vid värdering av tillgångar och skulder i utländsk valuta används balansdagens stängningskurser. Valutakursförändringar redovisas i resultaträkningen netto på raden "Kapitalavkastning, intäkter" respektive "Kapitalavkastning, kostnader".

Icke-monetära tillgångar och skulder som redovisas till historiska anskaffningsvärden omräknas till valutakurs vid transaktionstillfället. Icke-monetära tillgångar och skulder som redovisas till verkliga värden omräknas till den funktionella valutan till den kurs som råder vid tidpunkten för värdering till verkligt värde.

Utländska verksamheters finansiella rapporter

Tillgångar och skulder i utlandsverksamheter, inklusive andra koncernmässiga över- och undervärden, omräknas från utlandsverksamhetens funktionella valuta till koncernens rapporteringsvaluta, svenska kronor, till den valutakurs som råder på balansdagen. Intäkter och kostnader i en utlandsverksamhet omräknas till svenska kronor till en genomsnittskurs som utgör en approximation av de valutakurser som förelegat vid respektive transaktionstidpunkt. Omräkningsdifferenser som uppstår vid valutaomräkning av utlandsverksamheter redovisas i övrigt totalresultat och ackumuleras i eget kapital i en omräkningsreserv.

Försäkringsavtal och investeringsavtal

Folksam Liv har genomfört en klassificering av alla avtal utifrån den försäkringsrisk de innehåller och därmed den ekonomiska påverkan som en försäkringshändelse har för bolaget. För att räknas som ett försäkringsavtal ska den ekonomiska påverkan vara betydande. Bolaget har bedömt att den ekonomiska påverkan är betydande om försäkringsrisken motsvarar minst fem procents påslag på eller reduktion av aktuellt försäkringsvärde före försäkringshändelse.

Även för pensionsförsäkringsavtal med försäkringsrisk mindre än fem procent som tecknas utan personlig rådgivare bedöms den ekonomiska påverkan vara betydande. Är ekonomisk påverkan försumbar räknas avtalet som ett investeringsavtal.

Bolaget har valt att dela upp samtliga fondförsäkringsavtal och avtal med villkorad återbäring på en försäkringsdel och en finansiell del, s.k. unbundling. Redovisning av de investeringsdelarna av avtalet sker enligt IAS 39 "Finansiella instrument, redovisning och värdering" samt IAS 18 "Intäkter". Uppdelning inom försäkringsavtalet ger en tydlig redovisning av hur stor del av inbetalningarna som går till verksamhet med risk respektive till sparandeverksamhet. Avtal med negativ risksumma delas upp och frigjord risksumma redovisas som premie för att kunna ge arvsvinst. För avtal med positiv risksumma gäller på motsvarande sätt att riskpremie erläggs för att risksumma ska kunna tillskjutas vid dödsfall. Valet att unbundla all fondförsäkring innebär att alla fondförsäkringsavtal kan redovisas på ett enhetligt sätt. Värdet på ett avtal med villkorad återbäring regleras av vilken avkastning som placeringstillgångarna har haft. Detta medför att det inte är tillåtet att redovisa dessa avtal som ett försäkringsavtal enligt IFRS 4. Unbundling av avtal med rätt till villkorad återbäring, innebär därför att även dessa avtal kan redovisas på ett enhetligt sätt.

Enligt IFRS 4 får avtal med betydande andel diskretionär del (återbäring) redovisas som försäkringsavtal. Eftersom alla bolagets avtal med traditionell förvaltning och utjämnad återbäring eller pensionstillägg ofta har en betydande diskretionär del har bolaget beslutat att redovisa samtliga dessa avtal som försäkringsavtal.

Även traditionell livförsäkring med daglig avkastningsfördelning redovisas som försäkringsavtal på grund av att betydande diskretionära delar finns. Samtliga avtal med traditionell förvaltning och garanti redovisas därmed som försäkringsavtal.

Gruppliv-, sjuk- och premiefrielseförsäkring, avgiven och mottagen återförsäkring samt övrig riskförsäkring redovisas som försäkringsavtal eftersom dessa avtal alltid innehåller betydande försäkringsrisk.

Redovisning av verksamhet som anses vara försäkringsavtal

Verksamhet som anses vara försäkringsavtal redovisas enligt IFRS4.

Intäktsredovisning/Premieinkomst

Som premieinkomst redovisas inbetalda belopp under räkenskapsåret enligt försäkringsavtal för direkt försäkring samt inbetalda och tillgodoförda belopp för försäkringsavtal om mottagen återförsäkring. Undantaget är premier på sjuk- och premiefrielseförsäkringar med avtalad löpande premiebetalning och där premien helt avser ett senare räkenskapsår.

Som premieinkomst för gruppliv redovisas premier för försäkringsavtal för vilka bolagets ansvar inträtt under verksamhetsåret.

Som premieintäkt för sjuk- och olycksfallsförsäkring som redovisas som skadeförsäkring redovisas premier för försäkringsavtal för vilka bolagets ansvar inträtt under verksamhetsåret.

Utbetalda försäkringsersättningar

Som utbetald försäkringsersättning redovisas utbetalningar till försäkringstagare under räkenskapsåret på grund av försäkringsavtal eller inträffade försäkringsskador, oberoende av när skadan inträffat.

Diskretionära delar i försäkringsavtal

Bolaget har gjort bedömningen att den möjlighet som ges till kunderna att erhålla ytterligare försäkringsförmåner utöver de garanterade, utgör diskretionära delar i enlighet med definitionen i IFRS 4. Företaget förfogar över beslutanderätten till de diskretionära delarna (återbäringen/pensionstilläggen) när det gäller såväl tidpunkt som belopp.

De diskretionära delarna redovisas som en del av konsolideringsfonden till dess att de tilldelats försäkringstagarna eller annan förmånsberättigad. Tilldelning av återbäring redovisas som minskning av eget kapital.

Redovisning av verksamhet som delas upp i försäkringsdel respektive investeringsdel

Fondförsäkringsavtal och avtal med rätt villkorad återbäring delas upp i en försäkringsdel och en investeringsdel (unbundling). Försäkringsdelen redovisas enligt IFRS 4 och den investeringsdelen enligt IAS 39, "Finansiella instrument, redovisning och värdering" och IAS 18, "Intäkter". För avtal som delas upp på en försäkringsdel och en investeringsdel redovisas in- och utbetalningar för den finansiella delen av avtalet inte som premieinkomst

och försäkringsersättningar över resultaträkningen, utan istället som en förändring via balansräkningen. Avgiftsintäkter avseende de avtal som delas upp redovisas dels som intäkter från investeringsavtal och dels bland övriga tekniska intäkter.

Intäktsredovisning/Premieinkomst

De olika typer av avgifter som debiteras kunderna för förvaltning intäktsförs i takt med att företaget tillhandahåller förvaltningstjänster till innehavarna av avtalen. Tjänsterna tillhandahålls jämnt fördelade under avtalens löptid. Avgifter som debiteras kunderna vid specifika tillfällen, såsom exempelvis fondbyte, flytt till annan försäkringsgivare eller återköp, intäktsförs i samband med händelsen.

För dödsfalls- och sjukfallsrisker tas premier ut genom inlösen av fondvärde/försäkringskapital en gång per månad. För livsfallsrisker tas premier ut genom att hela eller delar av fondvärdet/försäkringskapitalet tillfaller bolaget vid försäkrads dödsfall. Belastning för avkastningsskatt görs genom inlösen av fondvärde/försäkringkapital.

Värdetförändring och utdelning

Verklig avkastning på tillgångar som tillhandahålls för försäkringstagarnas räkning redovisas som en värdeökning respektive värdeminskning av placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisk, och avkastning tillförd försäkringsavtalen redovisas i resultaträkningen som en förändring i försäkringstekniska avsättningar för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär risk.

Utbetalda försäkringsersättningar

Premiefrielse vid sjukdom – Försäkringsersättning betalas ut genom att bolaget i försäkringstagarens ställe betalar in utbetalningar till det avtal som premiefrielsebeloppet anses täcka.

Dödsfall - Försäkringsersättning betalas ut genom att bolaget vid behov skjuter till kapital till det värde som enligt avtalet ska gälla strax efter dödsfall.

Livsfall – Försäkringsersättningar betalas ut enligt avtal.

Försäkringstekniska avsättningar

Försäkringstekniska avsättningar består av livförsäkringsavsättningar och avsättning för oreglerade skador samt fond för tilldelad återbäring. Förändring av försäkringstekniska avsättningar för försäkringsavtal redovisas över resultaträkningen under respektive rubrik.

Se även not 32, Livförsäkringsavsättning, not 33, Avsättning för oreglerade skador, samt not 34, Avsättning för återbäring och rabatter.

Livförsäkringsavsättningen för traditionell livförsäkring med utjämnad återbäring/pensionstillägg och traditionell livförsäkring med premiegaranti och daglig avkastningsfördelning utgörs av skillnaden mellan det förväntade kapitalvärdet av bolagets framtida utgifter för försäkringsavtalet och det förväntade kapitalvärdet av de premier bolaget ytterligare kan ha att uppbära för försäkringsavtalet. Kapitalvärdena beräknas med beaktande av antaganden om framtida ränta, dödlighet och andra riskmått, driftskostnader och skatt. Se not 32 till Livförsäkringsavsättning.

Livförsäkringsavsättningen för övrig traditionell livförsäkring med daglig avkastningsfördelning bestäms genom att värdet på försäkringarna räknas upp med den garantiränta som gäller vid beräkningstillfället. Därutöver kan även andra avsättningar med syfte att täcka försäkringsrisker redovisas under posten Livförsäkringsavsättning.

För grupplivförsäkring och sjukförsäkring motsvarar livförsäkringsavsättningen summan av ej intjänade premier. I resultaträkningen redovisas periodens förändring av livförsäkringsavsättning.

Avsättningen för oreglerade skador består av försäkringsbelopp, återköpsbelopp och tilldelad återbäring (övriga försäkringstekniska avsättningar). Tillägg har också gjorts för vid bokslutstillfället okända men inträffade skador. Sjukreserver ingår i avsättningen för oreglerade skador. I avsättningen ingår också en skadebehandlingsreserv. Tilldelad återbäring består av återbäring som tilldelats försäkringstagarna men vid bokslutstillfället ännu ej förfallit till betalning.

Villkorad återbäring utgör en försäkringsteknisk avsättning för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär risk.

Såväl försäkringsdelen som den finansiella delen redovisas som villkorad återbäring. Avsättningen värderas till verkligt värde på de tillgångar som är kopplade till avtalen. Värdeförändringar redovisas över resultaträkningen. Andra avsättningar med syfte att täcka försäkringsrisker redovisas under posten Livförsäkringsavsättning.

Fondförsäkringsåtagande utgör en försäkringsteknisk avsättning för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär placeringsrisk.

Såväl försäkringsdelen som investeringsdelen redovisas som fondförsäkringsåtagande. Avsättningarna värderas till verkligt värde på de fonder som är kopplade till avtalen. Värdeförändringar redovisas över resultaträkningen. Det verkliga värdet fastställs med hjälp av aktuella fondvärden som speglar det verkliga värdet på de finansiella tillgångar som finns i de fonder till vilka skulderna är länkade, multiplicerat med antalet andelar som tillräknas försäkringstagaren på balansdagen. Om de förväntade framtida intäkterna i en specifik portfölj är lägre än förväntade rörliga kostnader, måste en avsättning för förluster för denna portfölj göras. Andra avsättningar med syfte att täcka försäkringsrisker redovisas under posten Livförsäkringsavsättning.

Förlustprövning

Företagets tillämpade redovisnings- och värderingsprinciper för försäkringstekniska avsättningar och förutbetalda anskaffningskostnader innebär automatiskt en prövning av att avsättningarna är tillräckliga med avseende på förväntade framtida kassaflöden.

Förutbetalda anskaffningskostnader för försäkringsavtal

Endast rörliga anskaffningskostnader har aktiverats. Med rörliga kostnader avses provisioner vid försäljning. Aktivering har gjorts av den del av individuell livförsäkring som avser avtal med löpande premier, vilka bedöms generera en marginal som ska täcka aktiveringen.

Avskrivningstiden har satts till fem år med en avskrivningsfaktor på 4,06 (beaktande av år-

lig annullation med nio procent) i moderföretaget. Förutbetalda kostnader testas för nedskrivningsbehov vid varje bokslut för att säkerställa att avtalens förväntade framtida ekonomiska förmåner överstiger det redovisade värdet.

Driftskostnader

Samtliga driftskostnader fördelas i resultaträkningen efter funktionerna anskaffning, skadereglering, administration, provisioner och vinstandelar i avgiven återförsäkring, kapitalavkastning kostnader samt i vissa fall övriga tekniska kostnader.

Inbäddade derivat i försäkringsavtal

Bolaget värderar inte inbäddade derivat som kan definieras som försäkringsavtal, eller optioner att återköpa försäkringsavtal till ett fast belopp eller ett belopp baserat på ett fast belopp och en räntesats separat.

Avgiven återförsäkring

Som premie för avgiven återförsäkring redovisas belopp som betalats ut under räkenskapsåret eller belopp som tagits upp som en skuld till försäkringsföretag som mottagit återförsäkring enligt ingångna återförsäkringsavtal, inklusive portföljpremier. Premierna periodiseras så att kostnaden fördelas till den period som försäkringsskyddet avser. Avdrag görs för belopp som gottskrivits på grund av portföljåterdragning eller en förändring av återförsäkrarens andel av proportionella återförsäkringsavtal.

Återförsäkrarens andel av försäkringstekniska avsättningar motsvarar återförsäkrarens ansvar för försäkringstekniska avsättningar enligt ingångna avtal. Bolaget bedömer nedskrivningsbehovet för tillgångar avseende återförsäkringsavtal varje årsbokslut/kvartal. Om återvinningsvärdet är lägre än redovisat värde på tillgången så skrivs tillgången ned till återvinningsvärdet och nedskrivningen kostnadsförs i resultaträkningen.

Redovisning av kapitalavkastning

Kapitalavkastning på placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagarna bär placeringsrisken samt avkastningen på placeringstillgångar i livförsäkringsrörelsen redovisas i det tekniska resultatet. Kapitalavkastning på övriga placeringstillgångar i fondförsäkringsbolagen och övriga koncernföretag samt kapitalavkastning avseende skadeförsäkringsrörelsen redovisas i den icke-tekniska redovisningen.

Kapitalavkastning, intäkter

Posten Kapitalavkastning, intäkter avser avkastning på placeringstillgångar och omfattar hyresintäkter från byggnader och mark, utdelning på aktier och andelar (inklusive utdelningar på aktier i koncern- och intresseföretag), ränteintäkter, valutakursvinster (netto), återförda nedskrivningar och realisationsvinster (netto). För Folksam Liv koncernen ingår även resultatandel i intressebolag i posten.

Kapitalavkastning, kostnader

Under Kapitalavkastning, kostnader redovisas kostnader för placeringstillgångar. Posten omfattar driftskostnader för byggnader och mark, kapitalförvaltningskostnader, räntekostnader, valutakursförluster (netto), av- och nedskrivningar samt realisationsförluster (netto).

Realiserade och orealiserade värdeförändringar

För placeringstillgångar som värderas till anskaffningsvärde utgör realisationsvinsten den positiva skillnaden mellan försäljningspris och bokfört värde. För placeringstillgångar som värderas till verkligt värde är realisationsvinsten den positiva skillnaden mellan försäljningspris och anskaffningsvärde. För räntebärande värdepapper är anskaffningsvärdet det upplupna anskaffningsvärdet och för övriga placeringstillgångar det historiska anskaffningsvärdet. Vid försäljning av placeringstillgångar förs tidigare orealiserade värdeförändringar som justeringspost under posterna Orealiserade vinster på placeringstillgångar respektive Orealiserade förluster på placeringstillgångar.

Orealiserade vinster och förluster redovisas netto per tillgångsslag. Sådana förändringar som förklaras av valutakursförändringar redovisas som valutakursvinst eller valutakursförlust under posten Kapitalavkastning.

Såväl realiserade som orealiserade värdeförändringar på fondförsäkringstillgångar redovisas under värdeökning alternativt värdeminskning på fondförsäkringstillgångar.

Skatter Inkomstskatt

Inkomstskatter utgörs av aktuell skatt och uppskjuten skatt. Verksamhetsgrenar (huvudsakligen gruppliv-, sjuk- och olycksfallsförsäkringar) samt dotterbolag som ej bedriver försäkringsverksamhet beskattas enligt lagen om inkomstskatt.

Inkomstskatter redovisas i årets resultat utom då underliggande transaktion redovisas i övrigt totalresultat eller i eget kapital varvid tillhörande skatteeffekt redovisas i övrigt totalresultat eller i eget kapital. Aktuell skatt är skatt som ska betalas eller erhållas avseende aktuellt år, med tillämpning av de skattesatser som är beslutade eller i praktiken beslutade per balansdagen, hit hör även justering av aktuell skatt hänförlig till tidigare perioder.

Uppskjuten skatt beräknas enligt balansräkningsmetoden med utgångspunkt i temporära skillnader mellan redovisade och skattemässiga värden på tillgångar och skulder. Beloppen beräknas baserade på hur de temporära skillnaderna förväntas bli utjämnade och med tillämpning av de skattesatser och skatteregler som är beslutade eller aviserade per balansdagen. Temporära skillnader beaktas inte för skillnader hänförliga till andelar i dotter- och intresseföretag under förutsättning att moderföretaget eller investeraren kan styra tidpunkten för återföring av de temporära skillnaderna och det är sannolikt att en sådan återföring inte sker inom överskådlig framtid.

Uppskjutna skattefordringar avseende avdragsgilla temporära skillnader och underskottsavdrag redovisas endast i den mån det är sannolikt att dessa kommer att kunna utnyttjas. Värdet på uppskjutna skattefordringar reduceras när det inte längre bedöms sannolikt att de kan utnyttjas.

För de verksamhetsgrenar där skatten beräknas utifrån förmögenhetsmassan (avkastningsskatt) har ingen belastning av uppskjuten skatt skett.

Eventuellt tillkommande inkomstskatt som uppkommer vid utdelning redovisas vid samma tidpunkt som när utdelningen redovisas som en skuld.

I juridisk person redovisas obeskattade reserver inklusive uppskjuten skatteskuld. I koncernredovisningen delas däremot obeskattade reserver upp på uppskjuten skatteskuld och eget kapital.

Avkastningsskatt

Livförsäkringsbolag betalar avkastningsskatt enligt lagen om avkastningsskatt på pensionsmedel. Avkastningsskatt är inte en skatt på försäkringsföretagets resultat, utan betalas av bolaget för försäkringstagarnas räkning. Värdet på de nettotillgångar som förvaltas för försäkringstagarnas räkning belastas med avkastningsskatt som beräknas och betalas varje år. Avkastningsskatten redovisas i det icke-tekniska resultatet för koncernen och för moderbolaget som aktuell skattekostnad.

Immateriella tillgångar Goodwill

Goodwill värderas till anskaffningsvärde minus eventuella ackumulerade nedskrivningar i koncernredovisningen. Goodwill fördelas till kassagenererande enheter och prövas minst årligen för nedskrivningsbehov.

Goodwill och immateriella tillgångar med obestämbart nyttjandeperiod skrivs inte av. Goodwill som uppkommit vid förvärv av intresseföretag inkluderas i det redovisade värdet för andelar i intresseföretag.

Övriga immateriella tillgångar

Tillgångarna består av egenutvecklade och förvärvade programvaror som bedömts medföra framtida ekonomiska fördelar. Tillgångarna redovisas till anskaffningsvärde med avdrag för ackumulerad avskrivning (se nedan) och eventuella nedskrivningar.

Avskrivningsprinciper

Avskrivningar redovisas i resultaträkningen linjärt över den immateriella tillgångens beräknade nyttjandeperiod. Nyttjandeperioderna omprövas årligen. Avskrivningsbara immateriella tillgångar skrivs av från det datum då de är tillgängliga för användning. Den beräknade nyttjandeperioden uppgår till 5 år.

Förvaltningsfastigheter

Förvaltningsfastigheter är fastigheter som innehas i syfte att generera avkastning. Rörelsefastigheter är fastigheter som innehas i syfte att brukas i den egna verksamheten. Rörelsefastigheter redovisas i koncernredovisningen under materiella tillgångar.

Förvaltningsfastigheter redovisas till verkligt värde i balansräkningen med värdeförändringar över resultaträkningen. Det verkliga värdet baseras halvårsvis på värderingar utförda

av oberoende värderingsmän. Vid kvartalsbokslutens första respektive tredje kvartal värderas fastigheterna internt. Det verkliga värdet fastställs genom en kombination av huvudsakligen en marknadsanpassad kassaflödeskalkyl samt avkastningsmetoden. Avkastningsmetoden är baserad på nuvärdet av beräknade framtida kassaflöden samt nuvärdet av ett beräknat restvärde för respektive fastighet.

Såväl realiserade som orealiserade värdeförändringar redovisas i resultaträkningen. Hyresintäkter redovisas under Kapitalförvaltning, intäkter och fastighetskostnaderna under Kapitalförvaltning, kostnader.

Finansiella instrument

Finansiella instrument som redovisas i balansräkningen inkluderar på tillgångssidan kundfordringar, aktier och andra egetkapitalinstrument, lånefordringar och räntebärande värdepapper, övriga finansiella placeringstillgångar samt derivat. Bland skulder och eget kapital återfinns leverantörsskulder, utgivna skuldinstrument, låneskulder samt derivat. Förvärv och avyttring av finansiella tillgångar redovisas på affärsdagen, som utgör den dag då företaget förbinder sig att förvärva eller avyttra tillgången. En finansiell tillgång tas bort från rapport över finansiell ställning när rättigheterna i avtalet realiserar, förfaller eller bolaget förlorar kontrollen över dem. Detsamma gäller för del av en finansiell tillgång. En finansiell skuld tas bort från rapport över finansiell ställning när förpliktelsen i avtalet fullgörs eller på annat sätt utsläcks. Detsamma gäller för del av en finansiell skuld.

En finansiell tillgång och en finansiell skuld kvittas och redovisas med ett nettobelopp i rapport över finansiell ställning endast när det föreligger en legal rätt att kvitta beloppen samt att det föreligger avsikt att reglera posterna med ett nettobelopp eller att samtidigt realisera tillgången och reglera skulden.

Klassificering och värdering

Finansiella instrument som inte är derivat redovisas initialt till anskaffningsvärde motsvarande instrumentets verkliga värde med tillägg för transaktionskostnader för alla finansiella instrument förutom avseende de som tillhör kategorin finansiell tillgång som redovisas till verkligt värde via resultaträkningen, vilka redovisas till verkligt värde exklusive transaktionskostnader. Ett finansiellt instrument klassificeras vid första redovisningen utifrån i vilket syfte instrumentet förvärvades. Klassificeringen avgör hur det finansiella instrumentet värderas efter första redovisningstillfället såsom beskrivs nedan.

Derivatinstrument redovisas både initialt och löpande till verkligt värde. Värdeökningar respektive värdeminskningar samt i förekommande fall betald och upplupen ränta på derivat redovisas som nettoresultat av finansiella transaktioner.

Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen

Denna kategori består av två undergrupper: finansiella tillgångar som innehåses för handel och andra finansiella tillgångar som företaget initialt valt att placera i denna kategori (enligt den s k Fair Value Option). Finansiella instrument i denna kategori värderas löpande till verkligt värde med värdeförändringar redovisade i resultaträkningen. I den första un-

dergruppen ingår derivat med positivt verkligt värde. I undergruppen finansiella tillgångar som företaget initialt valt att placera i denna kategori ingår följande placeringstillgångar: aktier och andelar, obligationer och räntebärande värdepapper, placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär risk samt vissa organisatoriska innehav som redovisas bland övriga finansiella placeringstillgångar.

Företaget har som princip att hänföra samtliga dessa placeringstillgångar som är finansiella instrument och som inte är aktier i dotter- eller intresseföretag till kategorin Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen därför att företaget löpande utvärderar kapitalförvaltningens verksamhet på basis av verkliga värden.

Beräkning av verkligt värde

Följande sammanfattar de metoder och antaganden som främst använts för att fastställa verkligt värde på de finansiella instrumenten.

Finansiella instrument noterade på en aktiv marknad

För finansiella instrument som är noterade på en aktiv marknad bestäms verkligt värde med utgångspunkt från tillgångens noterade köpkurs på balansdagen utan tillägg för transaktionskostnader (t ex courtage) vid anskaffningstillfället. Ett finansiellt instrument betraktas som noterat på en aktiv marknad om noterade priser med lätthet finns tillgängliga på en börs, hos en handlare, mäklare, branschorganisation, företag som tillhandahåller aktuell prisinformation eller tillsynsmyndighet och dessa priser representerar faktiska och regelbundet förekommande marknadstransaktioner på affärsmässiga villkor. Eventuella framtida transaktionskostnader vid en avyttring beaktas inte. För finansiella skulder bestäms verkligt värde utifrån noterad säljkurs. Sådana instrument återfinns på balansposterna aktier och andelar, obligationer och andra räntebärande värdepapper samt fondförsäkringstillgångar. Den största delen av företagets finansiella instrument åsätts ett verkligt värde med priser som är kvoterade på en aktiv marknad.

Finansiella instrument som inte är noterade på en aktiv marknad

Om marknaden för ett finansiellt instrument inte är aktiv, så tar företaget fram det verkliga värdet genom att använda en värderingsteknik. De använda värderingsteknikerna bygger i så hög utsträckning som möjligt på marknadsuppgifter och företagsspecifika uppgifter används i så låg grad som möjligt. Värderingstekniker används för följande klasser av finansiella instrument; derivat, vissa innehav i så kallade alternativa placeringar, fond- i fondinnehav samt onoterade innehav av aktier vilka redovisas i balansposten aktier och andelar, vissa organisatoriska innehav som redovisas bland övriga finansiella placeringstillgångar samt en placering i räntebärande värdepapper som redovisas i balansposten obligationer och räntebärande värdepapper.

Aktier och andelar

Aktier och andelar värderas till verkligt värde. Aktier och andelar som är officiellt noterade värderas med hjälp av senaste officiella köpkurs, i lokal valuta.

Onoterade aktier och andelar utgörs främst av investeringsfonder. Verkligt värde för så kallade fond i fond innehav tas fram genom att de underliggande tillgångarna i respektive fond marknadsvärderas och kurssetts. Dessa underliggande innehav är oftast noterade om det avser hedgefond i fonder och de underliggande tillgångarna värderas enligt principerna för noterade tillgångar (senaste officiella köpkurs). Värdering av fond i fond sker av extern part utsedd av fond i fondförvaltaren.

Värdering av innehav i Private Equity fonder sker av respektive förvaltare enligt IPEVCs (International Private Equity and Venture Capital association) regelverk. Enligt dessa principer sker värdering från anskaffningsvärde enbart om det är uppenbart att anskaffningsvärdet inte speglar det verkliga värdet.

Obligationer och andra räntebärande värdepapper

Obligationer och andra räntebärande värdepapper värderas till verkligt värde. Både svenska och utländska obligationer och andra räntebärande värdepapper med officiell handel marknadsvärderas dagligen med hjälp av senaste officiella köpkurs i lokal valuta.

För instrument utan officiell handel och där tillförlitliga marknadspriser inte finns att tillgå värderas instrumentet med hjälp av allmänt vedertagna värderingsmodeller som innebär att kassaflöden diskonteras till relevant värderingskurva. Obligationer och andra räntebärande värdepapper utan officiell handel marknadsvärderas med hjälp av en yieldkurva baserad på Stibor (för löptider upp till 9 månader) respektive swapräntor (för löptider över 1 år) samt en marknadsmässig justering med en för respektive värdepapper bedömd rimlig kreditspread.

Derivat

Derivat värderas till verkligt värde. Börshandlade ränte- och aktieterminer tas upp till det verkliga värdet utifrån senast officiella köp- eller säljkurs. Ränteswappar och swaptions värderas med hjälp av yieldkurvor baserad på köp- och säljkurs för interbankräntor, FRA-räntor och swapräntor samt avseende Swaptions; även volatilitetsytor. OTC-aktieindexoptioner marknadsvärderas med hjälp av Black & Scholes värderingsmodell, med marknadsdata som input. Valutaterminer värderas med hjälp av noterad köpkurs mot kronor för aktuell valuta vid värderingsdagens slut och yieldkurvor för de två valutorna för aktuell löptid. Transaktionskostnader för derivat kostnadsförs.

Övriga finansiella placeringstillgångar

För organisatoriska innehav bland övriga finansiella placeringstillgångar sker värdering antingen baserad på diskonterade framtida kassaflöden, substansvärde eller värdering utförd av extern part.

Lånefordringar och kundfordringar

Lånefordringar och kundfordringar är finansiella tillgångar som inte är derivat, som har fastställda eller fastställbara betalningar och som inte är noterade på en aktiv marknad. Till denna kategori hänförs lån med säkerhet i fast egendom, övriga lån, övriga finansiella

placeringstillgångar förutom de organisatoriska innehav som värderas till verkligt värde via resultaträkningen, lån lämnade till koncern- och intresseföretag, övriga fordringar inklusive likvida medel samt upplupna ränteintäkter. Dessa tillgångar värderas till upplupet anskaffningsvärde. Upplupet anskaffningsvärde bestäms utifrån den effektivränta som beräknades vid anskaffningstidpunkten. Kund- och lånefordran redovisas till det belopp som beräknas inflyta, det vill säga efter avdrag för osäkra fordringar.

Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen

Denna kategori består av två undergrupper, finansiella skulder som innehas för handel och finansiella skulder som vid första redovisningstillfället identifierats som tillhörig till denna kategori. I den förstnämnda delkategorin ingår derivat med negativt verkligt värde. Förändringar i verkligt värde redovisas i resultaträkningen.

Företaget har som princip att hänföra samtliga fondförsäkringsåtaganden samt avtal med villkorad återbäring till värderingskategorin finansiella skulder värderade till verkligt värde över resultaträkningen därför att detta eliminerar den mismatch i redovisningen som annars skulle uppstå till följd av att de kopplade tillgångarna värderas till verkligt värde.

Andra finansiella skulder

Upplåning samt övriga finansiella skulder, t.ex. leverantörsskulder, ingår i denna kategori. Skulderna värderas till upplupet anskaffningsvärde.

Nedskrivningar av finansiella instrument

Nedskrivningsprövning för finansiella tillgångar i kategorin lånefordringar/kundfordringar

Vid varje rapporttillfälle utvärderar försäkringsföretaget om det finns objektiva belägg som tyder på att en finansiell tillgång eller grupp av tillgångar är i behov av nedskrivning till följd av att en eller flera händelser (förlusthändelser) inträffat efter det att tillgången redovisas för första gången och att dessa förlusthändelser har en inverkan på de uppskattade framtida kassaflödena från tillgången eller gruppen med tillgångar. Om det finns objektiva bevis som tyder på att ett nedskrivningsbehov kan finnas så betraktas dessa tillgångar som osäkra. Objektiva bevis utgörs av observerbara förhållanden som inträffat och som har en negativ inverkan på möjligheten att återvinna anskaffningsvärdet.

Det redovisade värdet efter nedskrivningar på tillgångar tillhörande kategorin lånefordringar och kundfordringar vilka redovisas till upplupet anskaffningsvärde beräknas som nuvärdet av framtida kassaflödena diskonterade med den effektiva ränta som gällde då tillgången redovisades första gången. Tillgångar med en kort löptid diskonteras inte. En nedskrivning belastar resultaträkningen.

En finansiell tillgång har ett nedskrivningsbehov endast om objektiva belägg visar att en eller flera händelser inträffat som har en inverkan på de framtida kassaflödena för den finansiella tillgången om dessa kan uppskattas på ett tillförlitligt sätt.

Objektiva belägg för att en eller flera händelser inträffat som påverkar de uppskattade framtida kassaflödena är exempelvis följande:

- betydande finansiella svårigheter hos emittenten eller gäldenär,
- att långgivaren beviljat låntagaren en eftergift som en följd av dennes finansiella svårigheter och som annars inte hade övervägts,
- ett avtalsbrott, såsom uteblivna eller försenade betalningar av räntor eller kapitalbelopp,
- att det blir sannolikt att låntagaren kommer att gå i konkurs eller genomgå annan finansiell rekonstruktion och
- negativ värdeutveckling på pantsatta tillgångar

Återföring av nedskrivningar

En nedskrivning återförs om det både finns bevis på att nedskrivningsbehovet inte längre föreligger och det har skett en förändring i de antaganden som låg till grund för beräkningen av det nedskrivna beloppet.

Nedskrivningar av tillgångar inom kategorin lånefordringar och kundfordringar som redovisas till upplupet anskaffningsvärde återförs om en senare ökning av återvinningsvärdet objektivt kan hänföras till en händelse som inträffat efter det att nedskrivningen gjordes.

Leasade tillgångar

Samtliga leasingavtal har klassificerats som operationella och redovisas enligt reglerna för operationell leasing. Kostnader avseende operationella leasingavtal redovisas i årets resultat linjärt över leasingperioden.

Materiella tillgångar

Materiella tillgångar redovisas som tillgång i balansräkningen om det är sannolikt att framtida ekonomiska fördelar kommer att komma försäkringsföretaget till del och anskaffningsvärdet för tillgången kan beräknas på ett tillförlitligt sätt. Materiella tillgångar redovisas till anskaffningsvärde efter avdrag för ackumulerade avskrivningar och eventuella nedskrivningar.

Det redovisade värdet för en materiell anläggningstillgång tas bort ur balansräkningen vid utrangering eller avyttring eller när inga framtida ekonomiska fördelar väntas från användning eller utrangering/avyttring av tillgången. Vinst eller förlust som uppkommer vid avyttring eller utrangering av en tillgång utgörs av skillnaden mellan försäljningspriset och tillgångens redovisade värde med avdrag för direkta försäljningskostnader. Vinst och förlust redovisas i det tekniska resultatet.

Avskrivning sker linjärt över tillgångens beräknade nyttjandeperiod vilken uppgår till 5 år för samtliga redovisade maskiner och inventarier.

Rörelsefastigheter

Som rörelsefastigheter redovisas fastigheter som stadigvarande används i verksamheten. Rörelsefastigheter redovisas enligt anskaffningsmetoden i IAS 16 och avskrivningar görs

enligt komponentmetoden. Rörelsefastigheter redovisas uppdelad på komponenter som skrivs av utifrån beräknad ekonomisk livslängd för de olika komponentkategorierna. Tillkommande utgifter läggs till det redovisade värdet i det fall investeringen anses värderingshöjande. Utgifter avseende löpande underhåll och reparationer kostnadsförs i den period den uppkommer. Komponenten mark har bedömts ha obegränsad nyttjandetid varför avskrivning ej görs.

Vid värdering av rörelsefastigheterna tillämpas den så kallade anskaffningsvärdemetoden, varvid fastigheterna redovisas till anskaffningsvärde i koncernredovisningen med avdrag för avskrivningar enligt en avskrivningsplan som anpassas efter tillgångens nyttjandeperiod.

Nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar Nedskrivningsprövning för materiella och immateriella tillgångar samt andelar i dotterföretag och intresseföretag med mera

De redovisade värdena för tillgångarna prövas vid varje balansdag. Om indikation på nedskrivningsbehov finns, beräknas tillgångens återvinningsvärde. En nedskrivning redovisas när en tillgångs redovisade värde överstiger återvinningsvärdet. En nedskrivning belastar resultaträkningen.

Återvinningsvärdet är det högsta av verkligt värde minus försäljningskostnader och nyttjandevärde. Vid beräkning av nyttjandevärdet diskonteras framtida kassaflöden med en diskonteringsfaktor som beaktar riskfri ränta och den risk som är förknippad med den specifika tillgången.

En nedskrivning redovisas när en tillgångs eller kassagenererande enhets (grupp av enheters) redovisade värde överstiger återvinningsvärdet. En nedskrivning belastar resultaträkningen. Nedskrivning av tillgångar hänförliga till en kassagenererande enhet (grupp av enheter) fördelas i första hand till goodwill. Därefter görs en proportionell nedskrivning av övriga tillgångar som ingår i enheten (gruppen av enheter).

Återföring av nedskrivningar

En nedskrivning reverseras om det både finns indikation på att nedskrivningsbehovet inte längre föreligger och det har skett en förändring i de antaganden som låg till grund för beräkningen av återvinningsvärdet.

En reversering görs endast i den utsträckning som tillgångens redovisade värde efter återföring inte överstiger det redovisade värde som skulle ha redovisats, med avdrag för avskrivning där så är aktuellt, om ingen nedskrivning gjorts.

Andra avsättningar

En avsättning redovisas i balansräkningen när Folksam Liv har en befintlig juridisk eller informell förpliktelse som en följd av en inträffad händelse, och det är troligt att ett utflöde av ekonomiska resurser kommer att krävas för att reglera förpliktelsen samt en tillförlitlig uppskattning av beloppet kan göras. Där effekten av när i tiden betalning sker är väsentlig, beräknas avsättningar genom diskontering av det förväntade framtida kassaflödet till en

räntesats före skatt som återspeglar aktuella marknadsbedömningar av pengars tidsvärde och, om det är tillämpligt, de risker som är förknippade med skulden.

Pensioner och liknande förpliktelser

Pensionsförpliktelserna i Folksam omfattar avgiftsbestämda och förmånsbestämda pensionsplaner reglerade genom kollektivavtal samt individuella pensionsutfästelser. De förmånsbestämda pensionsplanerna är tryggade genom avsättningar till Konsumentkooperationens pensionsstiftelse eller genom försäkring.

Avgiftsbestämda pensionsplaner

Som avgiftsbestämda pensionsplaner klassificeras de planer där Folksams förpliktelse är begränsad till de avgifter företaget åtagit sig att betala. I sådant fall beror storleken på den anställdes pension på de avgifter som företaget betalar till planen eller till ett försäkringsbolag och den kapitalavkastning som avgifterna ger. Följaktligen är det den anställda som bär den aktuariella risken (att ersättningen blir lägre än förväntat) och investeringsrisken (att de investerade tillgångarna kommer att vara otillräckliga för att ge de förväntade ersättningarna). Företagets förpliktelser avseende avgifter till avgiftsbestämda planer redovisas som en kostnad i årets resultat i den takt de intjänas genom att de anställda utfört tjänster åt företaget under en period.

Förmånsbestämda pensionsplaner

Koncernens nettoförpliktelse avseende förmånsbestämda planer beräknas separat för varje plan genom en uppskattning av den framtida ersättning som de anställda intjänat genom sin anställning i både innevarande och tidigare perioder; denna ersättning diskonteras till ett nuvärde. Diskonteringsräntan är räntan på balansdagen på en svensk bostadsobligation med en löptid som motsvarar koncernens pensionsförpliktelser. Beräkningen utförs av en kvalificerad aktuarie med användande av den så kallade Projected Unit Credit Method. Vidare beräknas det verkliga värdet av eventuella förvaltningstillgångar per rapportdagen.

Vid fastställandet av förpliktelsens nuvärde och verkligt värde på förvaltningstillgångar kan det uppstå aktuariella vinster och förluster. Dessa uppkommer antingen genom att det verkliga utfallet avviker från det tidigare gjorda antagandet, eller genom att antagandena ändras. Aktuariella vinster och förluster redovisas som intäkt eller kostnad i övrigt totalresultat.

I balansräkningen redovisat värde för pensioner och liknande förpliktelser motsvarar förpliktelsernas nuvärde vid bokslutstidpunkten, med avdrag för det verkliga värdet av förvaltningstillgångar.

När det finns en skillnad mellan hur pensionskostnaden fastställs i juridisk person och koncern redovisas en avsättning eller fordran avseende särskild löneskatt baserat på denna skillnad. Avsättningen eller fordran nuvärdeberäknas ej.

Pensionering i egen regi

Folksam har utöver de kollektivavtalade pensioner som tryggats i Konsumentkooperationens pensionsstiftelse utfäst till vissa anställda att ersätta 65 procent av lönen för dem som

väljer att gå i pension från 62 års ålder. Förändring i pensionsförpliktelserna redovisas över resultaträkningen.

Anläggningstillgångar som innehas för försäljning och avvecklade verksamheter

Tillgångar klassificeras som tillgångar som innehas för försäljning när tillgångarna kommer att realiseras genom försäljning, snarare än genom fortsatt användande. Detta sker tex när:

- Folksam träffat bindande avtal om försäljning
- Styrelsen beslutat och offentliggjort en plan för avveckling av verksamheten och därmed avyttring av tillgångar

Vid klassificering som innehav för försäljning, redovisas anläggningstillgångar till det lägsta av redovisat värde och verkligt värde med avdrag för försäljningskostnader. En avvecklad verksamhet är en del av ett företags verksamhet som representerar en självständig rörelsegren eller en väsentlig verksamhet inom ett geografiskt område eller är ett dotterföretag som förvärvats uteslutande i syfte att vidareförsäljas. För år 2012 har inga tillgångar klassificerats som tillgångar som innehas för försäljning.

Ansvarsförbindelser (eventualförpliktelser)

En eventualförpliktelse redovisas när det finns ett möjligt åtagande som härrör från inträffade händelser och vars förekomst bekräftas endast av en eller flera osäkra framtida händelser eller när det finns ett åtagande som inte redovisas som en skuld eller avsättning på grund av det inte är troligt att ett utflöde av resurser kommer att krävas.

Moderföretagets redovisningsprinciper

Moderföretagets årsredovisning är upprättad enligt Lag om årsredovisning i försäkringsföretag (ÅRFL) samt Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om Årsredovisning i försäkringsföretag (FFFS 2008:26 och dess ändringsföreskrifter) och Rådet för finansiell rapporterings rekommendation RFR 2. Moderföretaget tillämpar så kallad lagbegränsad IFRS och med detta avses internationella redovisningsstandarder som har antagits för tillämpning med de begränsningar som följer av RFR 2 och Finansinspektionens föreskrifter. Detta innebär att samtliga av EU godkända IFRS och uttalanden tillämpas så långt detta är möjligt inom ramen för svensk lag och med hänsyn till sambandet mellan redovisning och beskattning.

Skillnader mellan koncernens och moderföretagets redovisningsprinciper

Skillnaderna mellan koncernens och moderföretagets redovisningsprinciper framgår nedan. De nedan angivna redovisningsprinciperna för moderföretaget har tillämpats konsekvent på samtliga perioder som presenteras i moderföretagets finansiella rapporter, där inte annat anges.

Immateriella tillgångar

Utgifter för utveckling som redovisas som tillgång i koncernbalansräkningen redovisas som kostnad i moderföretagets resultaträkning.

Byggnader och mark

I moderföretaget redovisas såväl förvaltnings- som rörelsefastigheter till verkligt värde i balansräkningen med värdeförändringar över resultaträkningen.

Dotterföretag och intresseföretag

Aktier i dotter- och intresseföretag redovisas i moderföretaget till anskaffningsvärdet efter avdrag för erforderliga nedskrivningar. Aktieägartillskott som lämnas som kapitaltillskott bokförs som en höjning av andelsvärdet i balansräkningen. För att fastställa huruvida det föreligger nedskrivningsbehov av placeringar i koncern- och intresseföretag tillämpas IAS 36, Nedskrivningar. För att beräkna konsolideringskapitalet görs en värdering till verkligt värde av koncern- och intresseföretag dels en embedded-value-metod, dels en substansvärde-metod, beroende på karaktären på innehavet. I samband med förvärv eller andra strukturella förändringar görs en djupare analys av företagets värde som även tar hänsyn till kassaflöde, framtida vinster, varumärke och värdering av kundstocken.

Samtliga utdelningar redovisas som intäkt.

Förmånsbestämda pensionsplaner

I moderföretaget tillämpas andra principer för redovisning av förmånsbestämda pensionsplaner än de som anges i IAS19. Moderföretaget följer Tryggandelagens bestämmelser och Finansinspektionens föreskrifter eftersom detta är en förutsättning för skattemässig avdragsrätt. De väsentligaste skillnaderna jämfört med reglerna i IAS 19 är hur diskonteringsräntan fastställs, att beräkningen av den förmånsbestämda förpliktelsen sker utifrån nuvarande lönenivå utan antagande om framtida löneökningar, och att alla aktuariella vinster och förluster redovisas i resultaträkningen då de uppstår.

Skatter

I moderföretaget redovisas obeskattade reserver inklusive uppskjuten skatteskuld. I koncernredovisningen delas däremot obeskattade reserver upp på uppskjuten skatteskuld och eget kapital. Vidare redovisas avkastningsskatten som en aktuell skattekostnad.

Koncernbidrag och aktieägartillskott för juridiska personer

Koncernbidrag redovisas enligt redovisningsprinciperna som anges i RFR 2 IAS 18 p 3 (erhållna koncernbidrag) samt RFR 2 IAS 27 p 2 (lämnade koncernbidrag). Detta innebär att koncernbidrag som företaget erhåller från dotterföretag redovisas enligt samma principer som utdelning från dotterföretag. Koncernbidrag som bolaget lämnar till dotterföretag redovisas som investering i aktier i dotterföretag.

Syftet med reservposter under eget kapital

En beskrivning av karaktären hos och syftet med reservposterna under eget kapital.

Eget kapital i obeskattade reserver

I koncernredovisningen redovisas eget kapitaldelen (78%) av obeskattade reserver som Eget kapital i obeskattade reserver.

Konsolideringsfond

Här redovisas det belopp i moderföretaget som får användas för förlusttäckning och andra ändamål som följer av bestämmelser i bolagsordningen.

Reservfond

Syftet med reservfonden var att spara en del av årets resultat som inte gick åt för täckning av balanserad förlust. Avsättning till reservfond är inte längre erforderlig.

Kapitalandelsfond

Här redovisas belopp som härrör från att andelar i intresseföretag som tagits upp till ett högre värde än i närmast föregående balansräkning med tillämpning av kapitalandelsmetoden.

Balanserade förlust

Balanserade förluster i koncernen utgörs av årets resultat samt föregående års balanserade förluster efter eventuell vinstutdelning till minoritetsägare. Styrelsen lämnar förslag till utdelning. Utdelningens storlek beslutas av bolagsstämman.

Not 2 Upplysningar om risker

Upplysningar om risker

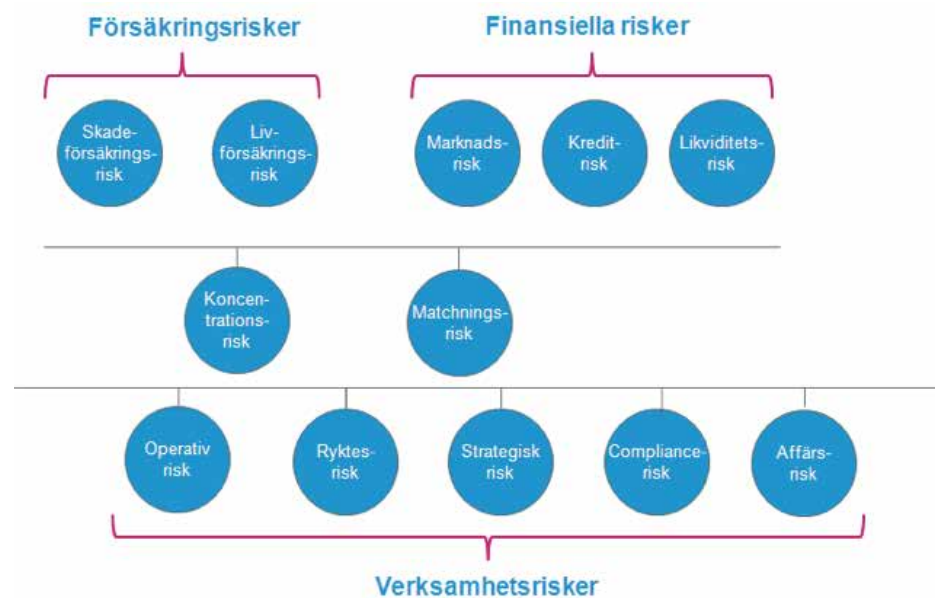
Risk och riskhantering är en central del av verksamheten i försäkringsföretag. Denna not omfattar en beskrivning av Folksam Livs riskhantering samt kvantitativa och kvalitativa upplysningar om försäkringsrisker, finansiella risker och verksamhetsrisker.

Övergripande riskhantering

Förmågan att identifiera, förebygga och hantera risker blir allt viktigare för ett företag. Riskhanteringen ger åtgärdsberedskap samt möjlighet att planera och genomföra aktiviteter för att öka möjligheterna att nå företagets mål. Risker som hanteras på rätt sätt kan leda till nya möjligheter och värdeskapande medan risker som inte hanteras rätt kan leda till skador och stora kostnader. Folksam Livs risker hanteras på samma enhetliga och övergripande synsätt som inom hela Folksam vilket utgår ifrån en helhetssyn på risksituationen. Syftet med riskhanteringen är att fånga alla väsentliga risker som är förknippade med organisationen och dess verksamhet i både nutid och framtid.

- Genom god riskhantering får styrelse och vd en allsidig och saklig bild av den totala risksituationen, vilket ökar förståelsen och kunskapen om riskerna och möjligheterna att nå målen.
- Genom att bedriva den övergripande riskhanteringen på ett enhetligt och strukturerat sätt ökar förståelsen och kunskapen i företaget om de risker och möjligheter som berör organisationen.
- Genom riskhanteringen kan risknivån påverkas och anpassas så att kapitalbasen är tillräcklig i förhållande till risksituationen samt att även avvikelser i det förväntade ekonomiska resultatet kan begränsas.

Folksam Liv är exponerat mot olika risker, vilka påverkar företagets finansiella ställning, resultat och måluppfyllelse. Dessa risker delas, på aggregerad nivå, in i riskkategorier enligt riskkartan på bilden nedan:

För att beskriva riskhanteringen i risknoten har avsnitten delats in i Försäkringsrisker, Finansiella risker samt verksamhetsrisker.

Riskhanteringsprocessen

Folksam Livs riskhanteringsprocess utgör en viktig beståndsdel av den övergripande riskhanteringen. Riskhanteringsprocessen utgör ett stöd i avvägningen mellan risktagande och möjlighet att nå uppsatta mål och är därmed en viktig del av den övergripande riskhanteringen. Riskhanteringsprocessen omfattar att identifiera, värdera, hantera, övervaka och rapportera alla väsentliga risker.

Identifiera

Ett enhetligt och systematiskt sätt används för att identifiera och kartlägga risker i enlighet med företagets riskkategorisering. Identifieringen av risker syftar till att upptäcka och klargöra alla väsentliga risker en organisation är utsatt för på både kort och lång sikt. Identifierade risker ska beskrivas, registreras och kategoriseras. Till samtliga risker kopplas också uppgifter om vilka enheter och vilka bolag som berörs. Alla identifierade risker tilldelas en riskägare och åtgärder tas fram för att hantera och förebygga riskerna.

Värdera

Företaget ska alltid sträva efter att värdera identifierade risker. För att risker ska kunna aggregeras till en bild över den totala risksituationen (dvs, riskprofilen) behöver riskerna vär-

deras. Risker ska värderas på ett enhetligt sätt och, där så är möjligt, kvantifieras med vedertagna mätmetoder. Risker kan värderas mer eller mindre precist och noggrant, och beroende på risktyp är värderingen kvantitativ (mätning) eller kvalitativ (bedömning). Med kvantitativ värdering (mätning) avses en skattning som är en numerisk beräkning eller överslagskalkyl. Med kvalitativ värdering (bedömning) avses en bedömning som är en översiktlig skattning av riskens påverkan. Den kvalitativa bedömningen kan exempelvis utgå från en värdering av risken från två perspektiv, dels vilken påverkan händelsen får om den inträffar samt vilken sannolikheten är att händelsen inträffar. Trafikljuset, som är Finansinspektionens verktyg för mätning av risker, används också inom Folksam som en metod för att värdera försäkrings- och finansiella risker. För att beräkna hur mycket kapital företaget måste hålla enligt Trafikljuset för att täcka sina risker utförs ett antal fördefinierade stressscenarier. De olika scenarierna ger upphov till det totala kapitalkravet på företaget och sätts i relation till företagens tillgängliga kapital.

Hantera

Vilken typ av hantering av risker är avhängigt riskens natur, men gemensamt är att det ska finnas t ex regelverk, processer och kontrollaktiviteter. Som en del av hantering av risker planeras och genomförs åtgärder för att styra eller begränsa risken. Det är verksamhetens och företagsledningens ansvar att prioritera de åtgärder som planerats utifrån den nytta den kommer att medföra för organisationen. Alternativet för hanteringen bör väljas baserat på den förväntade kostnaden för införandet samt de förväntade fördelarna. Alternativet vid beslutet om hanteringen av risken är att antingen acceptera risken, bevaka risken eller reducera risken.

Övervaka

Övervakning innefattar den dagliga/löpande bevakningen av riskerna och deras åtgärder, samt att riskerna till exempel ligger inom fastställda limiter. Det förutsätts att nödvändiga processer och rutiner skapas av verksamheten för att följa upp riskarbetet. Det är den operativa verksamheten som ansvarar för att se till att åtgärder och risker kontinuerligt övervakas.

Rapportera

Samtliga väsentliga risker som är förknippade med organisationen och dess verksamhet, i både nutid och framtid, ska löpande rapporteras till styrelse och vd, i såväl moder- som dotterbolag, för att ge en allsidig och saklig bild över den totala risksituationen. Rapportering av den aggregerade risksituationen sker genom skriftliga riskrapporter. Riskerna, liksom de åtgärder som är knutna till dessa, följs kontinuerligt upp.

Organisation och ansvarsfördelning

Organisation och ansvar

För att tydliggöra styrning av verksamheten och ansvar för riskhantering och riskkontroll har en uppdelning i tre ansvarslinjer gjorts.

Ansvarslinjer

Den *första ansvarslinjen* utgörs av enheter, moder- och dotterbolag samt utlagd verksamhet. Med detta menas att den första ansvarslinjen:

- ansvarar för att leda verksamheten så att de av styrelsen fastställda målen uppfylls,
- äger och hanterar risker, dvs ansvarar för riskhanteringsaktiviteter, så som att identifiera, värdera och hantera risker, uppföljningar av riskhanteringsaktiviteterna samt
- ansvarar för regelefterlevnad.

Den *andra ansvarslinjen* utgörs av styrnings- och kontrollfunktioner. Den andra ansvarslinjen stödjer, rådgör och följer upp den första ansvarslinjen utifrån intern styrning och kontroll. Med detta menas att den andra ansvarslinjen bland annat:

- etablerar och upprätthåller regelverk inklusive principer och ramverk för intern styrning och kontroll,
- ansvarar för att ha övergripande och aggregerad bild av risksituationen, inklusive internkontroll avseende styrning, riskhantering och regelefterlevnad
- stödjer och rådgör den första ansvarslinjen i tolkning, implementering och efterlevnad av regelverk inklusive principer och ramverk
- granskar och följer upp den första ansvarslinjen
- rapporterar till styrelse, vd och andra intressenter.

Den *tredje ansvarslinjen* inom företaget utgörs av internrevision. Internrevisionen granskar och utvärderar, på styrelsens uppdrag, den interna styrningen och kontrollen inklusive riskhantering.

Ansvar och roller

Ansvar för Folksams, och tillika Folksam Livs, riskhantering är fördelat och strukturerat på följande sätt:

Styrelsen

Det är styrelsens ansvar att se till att ett företags risker hanteras och kontrolleras på ett tillfredställande sätt. Styrelsen fastställer de riktlinjer som ska gälla för riskhantering och intern kontroll.

Revisionsutskott

Styrelsen för Folksam Liv har inom sig utsett ett revisionsutskott. Revisionsutskottet har till huvuduppgift att bistå styrelsen med att fullgöra dess skyldigheter och ansvar vad gäller att säkerställa den finansiella redovisningen och bedöma intern styrning och kontroll inklusive riskhantering för moderbolagen och dotterbolagen. Inom riskområdet har utskottet bland annat till uppgift att utvärdera:

- den interna styrningen och kontrollen
- väsentliga risker
- den interna revisionsprocessen.

Koncernchefen /Vd

Vd ansvarar för att det finns interna regler och ansvariga för riskhantering och riskkontroll. Vd ansvarar också för att se till att hantering och uppföljning görs enligt dessa regler.

Riskkommittén

Riskkommitténs ansvar är att vara rådgivande inom frågor som berör riskhantering, såsom riskkategorisering och riskhanteringsprocess samt tillstyrka den aggregerade riskrapporten för företaget.

Riskavdelningen

Riskavdelningen ansvarar för genomförandet av den övergripande riskstyrningen samt att säkerställa en ändamålsenlig och effektiv riskhantering och oberoende riskkontroll. Riskavdelningen ska vara stödjande och rådgivande i frågor avseende en gemensam ändamålsenlig och effektiv riskhantering, i enlighet med en god intern styrning och kontroll.

Riskavdelningen ska se till att det åtminstone finns en riskansvarig för varje företag (Risk Manager) som står under Finansinspektionens tillsyn samt för varje riskkategori (Riskkategoriansvarig).

Risk Manager

Risk Manager ansvarar för att företagsövergripande säkerställa en ändamålsenlig och effektiv riskhantering och oberoende riskkontroll. Risk Manager ska vara stödjande och rådgivande i frågor avseende riskhantering som en del av den interna styrningen och kontrollen.

Riskkategoriansvarig

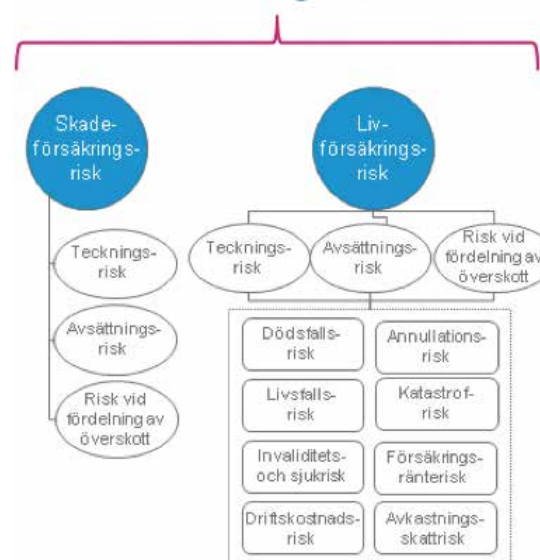
Riskkategoriansvarig ansvarar för att säkerställa och skapa förutsättningar för en ändamålsenlig och effektiv riskhantering och oberoende riskkontroll för respektive riskkategori.

Chefaktuarien

Chefaktuarien ansvarar för värderingen av försäkringsåtagandena och arbetar fram och föreslår:

- förändringar i försäkringstekniska riktlinjer
- tillsammans med affärsansvariga förändringar i teckningsriktlinjer
- förändringar i reservsättningsinstruktionen.

Försäkringsrisker

Försäkringsrisker delas upp i riskkategorierna **livförsäkringsrisk** och **skadeförsäkringsrisk**. Inom respektive riskkategori finns en indelning i risktyper:

- **Teckningsrisk**, definierat som risken för förlust p g a otillräcklig premie till följd av ogynnsamt utfall av tillämpade antaganden.
- **Avsättningsrisk**, definierat som risken för förlust p g a otillräckliga avsättningar till följd av ogynnsamt utfall av tillämpade antaganden.
- **Risk vid fördelning av överskott**, definierat som risken för oskäligen fördelning av överskott till följd av ogynnsamt utfall av tillämpade antaganden.
- **Koncentrationsrisk**, dvs risken för koncentrationer av risk på tillgångs- eller skuldsidan som kan leda till förluster eller negativ resultatutveckling vid ogynnsamma marknadsförhållanden eller händelser, är också tillämplig vid beskrivningen av försäkringsrisker.

Hantering av försäkringsrisker

Det generella interna styrningsverktyget när det gäller prissättning av försäkringsrisker och reservavsättningar är de försäkringstekniska riktlinjerna som beslutas av företagets styrelse. Av dessa framgår bland annat vad som ska gälla för de antaganden som används vid bestämning av premier och avsättning av reserver.

Folksam Livs styrelse fastställer även teckningsriktlinjer och reservsättningsinstruktion. Av teckningsriktlinjerna framgår vilka försäkringar Folksam Liv tecknar och vilka teckningslimiter som ska gälla. Reservsättningsinstruktionen behandlar bland annat vilka reserver som bör fastställas för de olika delarna av försäkringsverksamheten.

Hantering och värdering av risker i försäkringsverksamheten är grundläggande för alla försäkringsbolag. Korrekt prissättning av riskerna tryggar Folksam Livs långsiktiga lönsamhet. Det är även viktigt att säkerställa att reservavsättningarna är tillräckliga och att fördelningen av överskott mellan försäkringar är skälig. Risker liksom principer och verktyg för riskhantering skiljer sig åt för olika typer av försäkringskontrakt. Riskerna i Folksam Livs försäkringsverksamhet beskrivs med följande indelning.

- Livförsäkring
- Sparandeförsäkring
 - 1) Traditionell livförsäkring
 - 2) Traditionell livförsäkring med villkorad återbäring
 - 3) Fondförsäkring.
- Riskförsäkring inom livförsäkringsverksamhet
 - 4) Sjuk- och premiebefrielseförsäkring
 - 5) Gruppliv- och tjänstegrupplivförsäkring
 - 6) Övrig kollektiv riskförsäkring
- Skadeförsäkring
- Sjuk- och olycksfallsförsäkring.

Livförsäkringsrisk - Sparandeförsäkring Tekningsrisk

Livförsäkringsrisken vid tecknande av sparförsäkring innefattar risken att dödligheten och/eller länglevnaden underskattas, eller att driftskostnaderna underskattas, i de antaganden som används för premieberäkning. Konsekvensen av felaktiga premieantaganden blir förluster då premien inte täcker försäkringens skade- och driftskostnader.

Försäkringsränterisken i samband med tecknande utgörs av risken att den garanterade räntan är för hög i förhållande till ränteläget, vilket får konsekvenser för solvens och riskutrymme. Riskerna hanteras genom att de antaganden som används vid premiesättningen löpande ses över.

Risker vid tecknande hanteras också till viss del via återförsäkring. För sparandeförsäkring har dock återförsäkringsverksamheten liten påverkan på resultatet.

Avsättningsrisk

Livförsäkringsrisken vid reservsättning av sparförsäkring innefattar risken att dödligheten och/eller länglevnaden underskattas, eller att driftskostnaderna underskattas, i de antaganden som används för att beräkna reserver. Livförsäkringsrisk innebär även en annullationsrisk d.v.s. risken för att beräknade reserver inte är tillräckliga vid flytt, återköp eller premieannullationer. Försäkringsränterisken i samband med beräkning av avsättningar är

risken för att värdet av skulden ökar på grund av sjunkande marknadsräntor.

Konsekvensen av felaktiga reservsättningsantaganden för beståndet med traditionell livförsäkring blir att reserverna inte är tillräckliga för att motsvara kommande försäkringsantaganden. Riskerna hanteras genom utvecklade aktuariella metoder och genom kontinuerlig uppföljning av antaganden. Underlag för uppföljning är både internt och externt beståndsdata, justerat för framtida förväntade trender. Vid stor osäkerhet görs tilläggsavsättningar. Annullationsrisken hanteras även genom aktiva kundkontakter och genom produktutveckling. Vid flytt och återköp kan en avgift tas ut och i förekommande fall tillämpas även återbetalningskrav mot distributörer.

Risken i avsättningarna för fondförsäkring och försäkring med villkorad återbäring är mycket begränsad för företaget eftersom försäkringstagaren står den finansiella risken.

Risker vid fördelning av överskott

Enligt försäkringsrörelselagen (2010:2043) ska fördelning av överskott styras av försäkringarnas bidrag till överskottet. Försäkringsrisker vid överskottshantering finns både i samband med hur mycket överskott som fördelas på kundernas försäkringar som återbäring (återbäringsantaganden avseende dödlighet/långlevnad, driftskostnader, ränta och skatt) och i samband med hur utbetalning av överskott fördelas över tiden (prognosantaganden avseende dödlighet/långlevnad, driftskostnader, ränta och skatt). Annullationsrisken i samband med överskottshantering är risken att felaktigt överskott utbetalas i samband med flytt, återköp eller slutbetalning.

Konsekvensen av felaktig överskottshantering är en oskälig fördelning av överskott mellan olika försäkringar. Riskerna vid fördelning av överskott hanteras genom löpande översyn och uppdatering av antaganden och kollektiv konsolidering samt av utformningen av försäkringstekniska riktlinjer och försäkringsvillkor.

Livförsäkringsrisk - Riskförsäkring Tekningsrisk

Livförsäkringsrisken vid tecknandet av dödsfallsförsäkring respektive sjukförsäkring innefattar risken att dödligheten respektive insjuknandet underskattas, eller att skadeutvecklingen överskattas, i de antaganden som används för premieberäkning. Driftskostnadsrisken är risken att driftskostnaderna underskattas i de antaganden som används för premieberäkning.

Konsekvensen av felaktiga premieantaganden blir förluster då premien inte täcker försäkringens skade- och driftskostnader. Riskerna hanteras genom årlig analys av dödlighet, sjuklighet och driftskostnader, som grund för eventuella beslut om premieförändringar.

Risker vid tecknande hanteras också via återförsäkring. Återförsäkringsprogrammet omfattar både katastrofåterförsäkring för olyckshändelser med mer än ett dödsfall och individuell återförsäkring av dödsfallsförsäkring med förhöjd dödsfallsrisk respektive höga dödsfalls- och sjukfallsrisksummor. Återförsäkringsprogrammet ses över löpande och justeras vid behov.

Avsättningsrisk

Livförsäkringsrisken vid reservsättning av dödsfallsförsäkring respektive sjukförsäkring innefattar risken att dödligheten respektive insjuknandet underskattas, eller att skadeutvecklingen överskattas, i de antaganden som används för att beräkna reserver. Driftskostnadsrisken är risken att driftskostnaderna underskattas i de antaganden som används för att beräkna reserver. Försäkringsränterisken i samband med beräkning av avsättningar är, i förekommande fall, risken för att värdet av skulden ökar på grund av sjunkande marknadsräntor.

Med felaktiga reservsättningsantaganden räcker inte reserverade skadekostnader och driftskostnader till för behandling och utbetalning av de skador - rapporterade eller inte rapporterade - som inte slutreglerats. Riskerna vid beräkning av reserver hanteras genom att modeller och antaganden löpande ses över.

Ändrade lagar eller regler kan innebära att den framtida skadeutvecklingen skiljer sig från den historiska. Detta, liksom förändringar i sjukligheten över tiden, försvårar bedömningen av framför allt sjuklighetsriskerna. Bedömningen av framför allt dödsfallsrisker kan försvåras av stora skadehändelser, då reserven för ej inrapporterade skador är svår att beräkna.

I samband med skadereglering av dödsfall och sjuklighet sker också riskbedömning, framför allt av så kallade oriktiga uppgifter eller av om den försäkrade uppfyller kraven i villkoren för att omfattas av försäkringen.

Skadeförsäkring

Skadeförsäkringsrisken innehåller både sjukförsäkringsrisker och olycksfallsrisker.

Teckningsrisk

Sjukförsäkringsrisken vid tecknandet är risken att insjuknandet underskattas och/eller att tillfrisknandet eller dödligheten överskattas i de antaganden som används för premieberäkning. Olycksfallsrisken vid tecknandet är risken att olycksfallsfrekvensen underskattas i de antaganden som används för premieberäkning. Driftskostnadsrisken vid tecknandet är risken att driftskostnaderna underskattas i de antaganden som används för premieberäkning.

Konsekvensen av felaktiga premieantaganden blir att premien inte täcker försäkringens skade- och driftskostnader. Riskerna hanteras genom årlig analys av dödlighet, sjuklighet, olycksfallsfrekvens och driftskostnader, som grund för eventuella beslut om premieförändringar.

Avsättningsrisk

Sjukförsäkringsrisken vid reservsättning är risken att insjuknandet underskattas och/eller att tillfrisknandet eller dödligheten överskattas i de antaganden som används för att beräkna reserver. För olycksfallsförsäkring är risken vid beräkning av reserver att olycksfrekvensen underskattas i de antaganden som används för att beräkna reserver. Driftskostnadsrisken vid reservsättning är risken att driftskostnaderna underskattas i de antaganden som används för att beräkna reserver. Med felaktiga reservsättningsantaganden räcker inte reserverade skadekostnader och driftskostnader till för behandling och utbetalning av de

skador - rapporterade eller ej rapporterade - som inte slutreglerats. Riskerna vid beräkning av reserver hanteras genom att modeller och antaganden löpande ses över.

Ändrade lagar eller regler kan innebära att den framtida skadeutvecklingen skiljer sig från den historiska. Detta, liksom förändringar i sjukligheten över tiden, försvårar bedömningen av framför allt sjuklighetsriskerna.

I samband med skadereglering sker också riskbedömning, framför allt av så kallade oriktiga uppgifter eller av om den försäkrade uppfyller kraven i villkoren för att omfattas av försäkringen.

Koncentrationsrisk vid tecknande av försäkring med liv- eller skadeförsäkringsrisk

Folksam Livs försäkringsverksamhet är inriktad på stora kollektiv. Inom ett och samma kollektiv adderas en stor mängd oberoende risker vilket ger en riskutjämning och minskar riskerna vid tecknandet. Med koncentrationsrisk vid tecknande av försäkring avses risken för otillräcklig riskutjämning på grund av för litet kollektiv eller skevt urval. Risken hantearas genom ett aktivt arbete för att åstadkomma blandade bestånd inom individuell livförsäkring. För kollektivavtalad försäkring saknar Folksam Liv möjlighet att styra över riskspridningen. Koncentrationsrisken hanteras även genom hälsokrav i samband med tecknande av försäkring med dödsfalls- eller sjuklighetsrisk. Dessa krav är hårdast för individuellt tecknad försäkring, där det sker en individuell riskbedömning. I vissa fall förekommer också en finansiell riskbedömning.

Känslighetsanalys av avsättningsrisk (reservsättningsantaganden)

I tabellen visas hur de försäkringstekniska avsättningarna skulle förändras om dödligheten, sjukligheten eller driftskostnaderna förändrades. Tabellen visar känsligheten i Folksam Livs totala avsättningar, för såväl sparandeförsäkring som riskförsäkring. De försäkringstekniska avsättningarnas känslighet för ränteförändringar framgår av avsnittet om finansiella risker.

Tabellen omfattar enbart moderföretaget Folksam Liv. I den konsoliderade koncernredovisningen ingår även två fondförsäkringsbolag. I dessa bolag är avtalen sådana att dödlighetsantagandena kan ändras under försäkringstiden, och dessa bolag ingår därför inte i nedanstående känslighetsanalys.

Dödssannolikheten antas minska med 20 procent. En minskad dödssannolikhet innebär minskade avsättningar för riskförsäkringar och ökade avsättningar för sparandeförsäkringar. I tabellen visas det sammanvägda resultatet.

Sjukligheten stressas genom att

- ettårsannolikheten för insjuknande ökas med 50 procent,
- sannolikheten att sjukfall upphör minskas med 20 procent och
- invaliditetsgraderna ökas med 20 procent.

Reservavsättningen för framtida driftskostnader antas öka med 10 procent.

Analyserna är gjorda utan hänsyn till eventuella korrelationer mellan antaganden.

Moderföretaget, Mkr	Avsättningar brutto	Effekt på resultat före skatt	Effekt på eget kapital
Försäkringstekniska avsättningar 2012-12-31	90 416		
Dödlighet	93 135	-2 719	-2 764
Sjuklighet	91 013	-596	-439
Kostnadsinflation	91 073	-656	-654
Moderföretaget, Mkr	Avsättningar brutto	Effekt på resultat före skatt	Effekt på eget kapital
Försäkringstekniska avsättningar 2011-12-31	91 538		
Dödlighet	94 455	-2 916	-2 961
Sjuklighet	92 148	-609	-449
Kostnadsinflation	92 295	-756	-755

Koncentrationer av försäkringsrisk

Huvuddelen av Folksam Livs åtagande avser dödsfallsrisker och livsfallsrisker.

Dödsfallsriskerna är geografiskt spridda i Sverige. Dödsfallsriskerna är även spridda på ett stort antal olika försäkringar.

Detta framgår av nedanstående tabell, som visar antal försäkringsavtal och försäkrat belopp vid dödsfall i olika beloppintervall.

Koncernen, Mkr	2012		2011	
	Antal försäkringar	Totalt försäkrat belopp	Antal försäkringar	Totalt försäkrat belopp
Försäkrat belopp som betalas ut i händelse av dödsfall				
Mindre än 20 prisbasbelopp	3 851 032	336 481	3 848 165	369 543
20-30 prisbasbelopp	14 506	14 442	12 225	16 560
30-45 prisbasbelopp	2 708	4 459	2 327	5 178
45-60 prisbasbelopp	784	1 791	705	2 226
mer än 60 prisbasbelopp	749	2 876	728	3 383
	3 869 779	360 049	3 864 150	396 890

Moderföretaget, Mkr	2012		2011	
	Antal försäkringar	Totalt försäkrat belopp	Antal försäkringar	Totalt försäkrat belopp
Försäkrat belopp som betalas ut i händelse av dödsfall				
Mindre än 20 prisbasbelopp	3 686 382	335 997	3 690 268	318 419
20-30 prisbasbelopp	14 474	14 410	12 180	12 169
30-45 prisbasbelopp	2 693	4 434	2 318	3 783
45-60 prisbasbelopp	781	1 784	702	1 586
mer än 60 prisbasbelopp	746	2 867	726	2 718
	3 705 076	359 492	3 706 194	338 675

Folksam Livs exponering för livsfallrisker, och därmed för trendmässiga förändringar av dödligheten, illustreras i nedanstående tabell.

De försäkringstekniska avsättningarna för försäkringar som betalas ut under förutsättning att den försäkrade lever har här fördelats mellan olika åldersgrupper.

Koncernen, Mkr	2012		2011	
	Försäkrings teknisk avsättning	%	Försäkrings teknisk avsättning	%
Försäkringstagarens nuvarande ålder				
0-30	164	-	171	-
30-40	2 557	4	2 362	4
40-50	11 729	19	11 142	20
50-60	19 062	31	17 320	31
60-70	21 221	34	18 671	33
70-80	5 929	10	4 808	9
Mer än 80	1 586	3	1 510	3
	62 248	100	55 984	100

Moderföretaget, Mkr	2012		2011	
	Försäkrings teknisk avsättning	%	Försäkrings teknisk avsättning	%
Försäkringstagarens nuvarande ålder				
0-30	96	-	160	-
30-40	1 562	3	2 166	4
40-50	9 073	18	10 648	20
50-60	16 044	31	16 706	31
60-70	17 690	35	17 886	33
70-80	5 138	10	4 719	9
Mer än 80	1 586	3	1 510	3
	51 189	100	53 795	100

Drygt hälften av Folksam Livs försäkringstekniska avsättningar motsvaras av försäkringar med livsfallrisk år 2012. Det är av stor vikt att utvecklingen av länglevnaden bland de försäkrade följs upp och att de dödlighetsantaganden som används för att beräkna de försäkringstekniska avsättningarna anpassas löpande.

Faktiska skadeanspråk jämfört med tidigare uppskattningar

Nedanstående tabeller visar den uppskattade totala brutto- respektive nettokostnaden för oreglerade skador, både rapporterade och ej rapporterade skador, vid slutet av varje skadeår. Tabellerna visar också utbetalningar hänförliga till dessa skador. Diskonterings effekter framgår längst ned i varje tabell.

Total avsättning för oreglerade skador som redovisas i denna tabell utgör 95 % av de totala avsättningarna för oreglerade skador i företaget. Ingående verksamheter är grupplivförsäkring, tjänstegrupplivförsäkring, premiebefrielseförsäkring samt sjukförsäkring. Tabellerna omfattar enbart moderföretaget Folksam Liv.

Fusionerad och/eller beståndsöverlåtten verksamhet är endast medtagen för tid efter fusionen/beståndsöverlåtelsen.

Moderföretaget, Mkr	Alla tidigare år	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Totalt
Före avgiven återförsäkring								
Uppskattad slutlig skadekostnad i slutet av skadeåret (brutto)		1 569	1 701	2 095	2 191	1 657	1 722	
Ett år senare		1 634	1 501	1 718	1 337	1 396		
Två år senare		1 532	1 489	1 282	1 253			
Tre år senare		1 436	1 285	1 240				
Fyra år senare		1 404	1 207					
Fem år senare		1 428						
Uppskattad slutlig skadekostnad 2012-12-31		1 428	1 207	1 240	1 253	1 396	1 722	
Akkumulerade utbetalda försäkringsersättningar		1 372	1 170	1 190	1 134	1 103	927	
Avsättning för oreglerade skador, exklusive skadebehandlingsreserv	777	57	37	51	119	293	795	2 128
Skadebehandlingsreserv								88
Akkumulerat över/underskott		141	494	854	938	261		
D:o i % av initial skadekostnad		9	29	41	43	16		
Diskonterings effekt								-185
Avstämning mot balansräkning								
Oreglerade skador enligt denna tabell								2 216
Oreglerade skador för verksamhet som ej ingår i ovanstående tabell								106
Total avsättning för oreglerade skador enligt balansräkningen (brutto)								2 322
Andel som ingår i tabellen								95%

Moderföretaget, Mkr	Alla tidigare år	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Totalt
Efter avgiven återförsäkring								
Uppskattad slutlig skadekostnad i slutet av skadeåret (netto)		1 569	1 700	2 094	2 186	1 646	1 707	
Ett år senare		1 633	1 500	1 717	1 334	1 389		
Två år senare		1 531	1 489	1 281	1 251			
Tre år senare		1 436	1 285	1 240				
Fyra år senare		1 404	1 207					
Fem år senare		1 428						
Uppskattad slutlig skadekostnad 2012-12-31		1 428	1 207	1 240	1 251	1 389	1 707	
Ackumulerade utbetalda försäkringsersättningar		1 372	1 170	1 189	1 133	1 102	927	
Avsättning för oreglerade skador, exklusive skadebehandlingsreserv	774	57	37	51	117	287	780	2 103
Skadebehandlingsreserv								88
Ackumulerat över/underskott		140	493	854	935	257		
D:o i % av initial skadekostnad		9	29	41	43	16		
Diskonteringseffekt								-182
Avstämning mot balansräkning								
Oreglerade skador enligt denna tabell								2 191
Oreglerade skador för verksamhet som ej ingår i ovanstående tabell								106
Total avsättning för oreglerade skador i balansräkningen (netto)								2 297
Andel som ingår i tabellen								95%

Finansiella risker

Finansiella risker omfattar riskkategorierna marknadsrisk, kreditrisk, koncentrationsrisk, likviditetsrisk och matchningsrisk.

Riskkategorin marknadsrisk definieras som risken för att nettovärdet av tillgångar och skulder minskar till följd av förändringar i marknadspriser. Inom marknadsrisk finns risktyperna:

- *Ränterisk*, definieras som risken för att nettovärdet av tillgångar och skulder minskar till följd av förändringar i marknadsräntor.
- *Aktiekursrisk*, definieras som risken för att nettovärdet av tillgångar och skulder minskar till följd av aktiekursförändringar.
- *Fastighetsprisrisk*, definieras som risken för att nettovärdet av tillgångar och skulder minskar till följd av förändringar av priset på fastigheter.
- *Valutakursrisk*, definieras som risken för att nettovärdet av tillgångar och skulder minskar till följd av ändrade valutakurser.
- *Övrig marknadsrisk*, definieras som risken att nettovärdet av tillgångar och skulder minskar till följd av marknadsförändringar som ej omfattas av andra marknadsrisker.

Riskkategorin kreditrisk delas upp i risktyperna:

- *Spreadrisk*, risken för att räntebärande placeringar med kreditrisk förlorar i värde till följd av förändringar av spreaden mot riskfria placeringar.
- *Motpartsrisk*, Risken för att en motpart inte kan fullgöra sina åtaganden och att eventuella säkerheter inte täcker fordran vilket leder till kreditförluster.

Med *koncentrationsrisk* avses risken för koncentrationer av risk på tillgångs- eller skuld- sidan som kan leda till förluster eller negativ resultatutveckling vid ogynnsamma marknadsförhållanden eller händelser. Koncentrationsrisken kan vara tillämplig i flera riskkategorier.

Med *likviditetsrisk* avses risken för att inte kunna infria sina betalningsförpliktelser vid förfallotidpunkten utan att kostnaden för att erhålla betalningsmedel ökar avsevärt.

Riskkategorin *matchningsrisk* definieras som risken att nettot av bolagets tillgångar och skulder minskar till följd av att tillgångarnas sammansättning inte motsvarar skuldernas. Risken kan vara tillämplig i flera riskkategorier.

Hantering av finansiella risker

Styrelsen har det yttersta ansvaret för förvaltningen av bolagets tillgångar och anger ramar och riktlinjer för verksamheten. VD ansvarar för förvaltningen av bolagets tillgångar inom de ramar och anvisningar som styrelsen givit samt för översynen av placeringsriktlinjerna. Finanskommittén är VD:s forum för uppföljning av tillgångsförvaltningen och beslut rörande riskstyrningen.

Kapitalförvaltningen är organiserad så att Folksams kapitalförvaltning föreslår styrelsen inom vilka ramar kapitalet ska få placeras. Inom dessa ramar ansvarar kapitalförvalt-

ningen för spridningen mellan olika typer av tillgångar såsom aktier, obligationer, valutor, fastigheter och sk alternativa placeringar. Vissa placeringar sköts via internt och externt utlagda förvaltningsuppdrag. Placeringarna i egen regi görs i huvudsak via derivat för att utkräddarsy portföljens risknivå. Det kan t ex röra sig om aktieoptioner som minskar (eller ökar) effekterna av kraftiga börsfall (eller börsuppgångar) eller räntederivat för att säkra de förmåner som garanterats livförsäkringssparare. Folksams kapitalförvaltning ansvarar för att styra, följa upp och utvärdera hur de utlagda förvaltningsuppdragen sköts.

Förvaltningen av direktägda fastigheter och alternativa placeringar hanteras av två separata avdelningar inom Folksams organisation. Avdelningen för alternativa placeringar svarar även för förvaltningen av indirekt ägda fastigheter. Löpande aktie- och ränteförvaltning samt värdepappersadministration sköts av Swedbank Robur.

Avdelningen för ansvarsfullt ägande ansvarar för bolagsstyrning, miljö- och etikanalys och bolagets etiska placeringsregler.

I syfte att skapa en oberoende riskkontroll har uppföljningen organiserats enligt följande:

- Folksams kapitalförvaltning ansvarar för att föreslå placeringsinriktning för styrelsen och för löpande kapitalförvaltning.
- Chefen för GRC är huvudansvarig för att uppföljning sker på daglig basis enligt de limiter som fastställts av styrelsen i placeringsriktlinjerna och för att rapportering sker av överträdelser till styrelser och VD inom respektive bolag.
- Swedbank Robur ansvarar för daglig kontroll av gällande placeringsriktlinjer samt att resultatet av utförd kontroll rapporteras till GRC och Folksams kapitalförvaltning.

Förvaltningsprinciper

Målet för förvaltningen av tillgångarna är att uppnå högsta möjliga reala avkastning under gällande risk- och placeringsrestriktioner. Folksam lägger stor vikt vid tryggheten i pensionssparandet. Folksams vision är att bidra till ett långsiktigt och hållbart samhälle där individen känner trygghet. Ett steg i arbetet mot denna vision är att Folksam ställer etiska krav på de företag där placeringar görs.

Vid valet av placeringsinriktning utgörs indata av bland annat tillgångarna, skulderna och deras egenskaper – såsom förväntad avkastning, risk och korrelation – samt prognoser för försäkringsrörelsens utveckling. Valet av tillgångsportfölj görs med utgångspunkten att bolaget ska tåla att utvecklingen på finansmarknaderna blir mycket svag. Risknivån får således inte vara högre än att grönt ljus erhålls i Finansinspektionens trafikljusmodell, även om marknadsutvecklingen skulle bli mycket svag. Dessutom ska de legala restriktionerna om skuldtäckning och solvens uppfyllas. Först därefter ska bolagets interna riskpreferenser och affärsmål tas i beaktande. Den placeringsinriktning som fastställs ger ramar för tillgångsförvaltningen. Förvaltarna får agera inom dessa ramar på det sätt som bedöms vara mest gynnsamt för bolaget.

Portföljstruktur

Den totala tillgångsportföljen i Folksam Liv är sammansatt av sex delportföljer: aktier, räntor, fastigheter, alternativa placeringar, säkringsinstrument och bolagsstrategiska innehav. Säkringsinstrument är placeringar vars huvudsyfte är matcha placeringsrisker i åtagandena, t ex en ränteswap för att reducera balansräkningens räntekänslighet. Bolagsstrategiska innehav är innehav som anses vara av särskilt strategiskt värde för bolaget. Endast styrelsen får fatta beslut om placeringar av detta slag. Typexempel på en sådan placering är aktier i koncernföretag.

Kreditrisk

Bolaget har som policy att endast tillåta placeringar i värdepapper med hög kreditvärdighet. Kredit- och motpartsriskerna i denna del av verksamheten bedöms därför vara små.

Den kreditriskexponering (efter avdrag för värde av säkerheter) bolaget är exponerat för olika klasser av finansiella tillgångar framgår av nedanstående tabell.

Mkr	2012			2011		
	Brutto	Erhållna säkerheter	Netto	Brutto	Erhållna säkerheter	Netto
Maximal kreditriskexponering						
Koncernen						
Tillgångsklass						
Räntebärande värdepapper emitterade av, och lån till intresseföretag	1 130	-	1 130	437	-	437
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	78 792	-	78 792	76 058	-	76 058
Lån med säkerhet i fast egendom	40	-	40	-	-	-
Övriga lån	729	270	459	708	270	438
Derivat	412	-	412	780	-	780
Övriga finansiella placeringstillgångar	274	-	274	230	-	230
Fordringar	1 540	-	1 540	949	-	229
Upplupna ränteintäkter	1 398	-	1 398	1 437	-	1 437

Mkr	2012			2011		
	Brutto	Erhållna säkerheter	Netto	Brutto	Erhållna säkerheter	Netto
Maximal kreditriskexponering						
Moderföretaget						
Tillgångsklass						
Räntebärande värdepapper emitterade av och lån till, koncernföretag,	324	-	324	354	-	354
Räntebärande värdepapper emitterade av, och lån till, intresseföretag	1 130	-	1 130	437	-	437
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	78 451	-	78 451	75 746	-	75 746
Lån med säkerhet i fast egendom	40	-	40	-	-	-
Övriga lån	729	270	459	708	270	438
Derivat	412	-	412	780	-	780
Övriga finansiella placeringstillgångar	230	-	230	230	-	230
Fordringar	1 769	-	1 769	949	-	949
Upplupna ränteintäkter	1 430	-	1 430	1 438	-	1 438

Mkr								
Kreditkvalitet på klasser av finansiella tillgångar	AAA	AA	A	BBB	BB	Ingen rating	2012	
Koncernen 2012								
Obligationer och andra räntebärande värdepapper (inklusive upplupen ränta)	42 811	15 417	19 767	284	-	1 911	80 190	
Övriga finansiella tillgångar har ingen rating.								
Koncernen 2011								
Obligationer och andra räntebärande värdepapper (inklusive upplupen ränta)	69 834	2 201	3 357	285	-	1 757	77 434	
Övriga finansiella tillgångar har ingen rating.								
Moderföretaget 2012								
Obligationer och andra räntebärande värdepapper (inklusive upplupen ränta)	42 811	15 417	19 767	284	-	1 527	79 806	
Övriga finansiella tillgångar har ingen rating.								
Moderföretaget 2011								
Obligationer och andra räntebärande värdepapper (inklusive upplupen ränta)	69 834	2 201	3 357	285	-	1 445	77 122	
Övriga finansiella tillgångar har ingen rating.								

Det redovisade värdet för finansiella tillgångar som annars skulle redovisas som förfallna till betalning eller nedskrivna och vars villkor har omförhandlats, eller som är antingen förfallna till betalning eller nedskrivna uppgår per balansdagen till ett ringa belopp.

Koncentrationsrisk

Företagets största koncentrationsrisk utgörs av exponeringen mot Swedbank, bland annat ett större aktieinnehav. Denna koncentrationsrisk beaktas vid valet av placeringsinriktning och särskilt vid sammansättningen av företagets aktieportfölj. I relation till marknadsriskerna bedöms övriga koncentrationsrisker vara låga genom den diversifiering som uppkommer genom företagets placeringsinriktning. Placeringarna ska som huvudregel kunna användas för skuldtäckning.

VÄSENTLIGA KONCENTRATIONER AV KREDITRISK

Mkr Koncernen 2012	Totalt	Varav säker- ställda bostads- obligationer	Mkr Moderbolaget 2012	Totalt	Varav säker- ställda bostads- obligationer
Swedbank	16 920	11 153	Swedbank	15 758	11 153
SHB	13 180	13 184	SHB	13 180	13 184
Nordea	12 300	12 145	Nordea	12 153	12 145
SBAB	3 119	3 119	SEB	7 343	7 296
SEB	7 686	7 296	SBAB	3 119	3 119
Landshypotek	926	926	Robur Fonder AB	936	
Volvo	530		Landshypotek	926	926
Robur Fonder AB	936		Volvo	530	
Goldman Sachs	439		Goldman Sachs	439	
Telia Sonera	392		Telia Sonera	392	

Mkr Koncernen 2011	Totalt	Varav säker- ställda bostads- obligationer	Mkr Moderföretaget 2011	Totalt	Varav säker- ställda bostads- obligationer
Swedbank	14 805	10 021	Swedbank	14 805	10 021
SHB	14 759	14 760	SHB	14 759	14 760
Nordea	10 371	10 368	Nordea	10 371	10 368
SBAB	3 541	3 541	SBAB	3 541	3 541
SEB	3 079	2 960	SEB	3 079	2 960
Landshypotek	1 249	1 249	Landshypotek	1 249	1 249
Volvo	516		Goldman Sachs	1 007	
Robur Fonder AB	752		Robur Fonder AB	752	
Goldman Sachs	1 007		Volvo	516	
Telia Sonera	398		Telia Sonera	398	

VÄSENTLIGA KONCENTRATIONER AV AKTIERISK

Mkr Koncernen 2012	Totalt
Swedbank	8 045
Getinge AB	986
Hennes & Mauritz	778
Robur Fonder AB	770
Ericsson	589
Atlas Copco	565
Volvo	524
Sandvik	349
Aberdeen	467
Peab	336

Mkr Koncernen 2011	Totalt
Swedbank	5 645
Getinge AB	822
Hennes & Mauritz	1 089
Robur Fonder AB	447
Ericsson	952
Atlas Copco	681
Volvo	634
Sandvik	404
Telia Sonera	453
Proventus	371

Mkr Moderföretaget 2012	Totalt
Swedbank	8 045
Getinge AB	986
Hennes & Mauritz AB	778
Robur Fonder AB	770
Ericsson	589
Atlas Copco	565
Volvo	524
Aberdeen	467
Sandvik	349
Peab	336

Mkr Moderföretaget 2011	Totalt
Swedbank	5 645
Hennes & Mauritz AB	1 089
Ericsson	952
Getinge AB	822
Atlas Copco	681
Volvo	634
TeliaSonera	453
Robur Fonder AB	447
Sandvik	404
Proventus	371

Kreditrisk i fordringar på återförsäkrare

Försäkringsföretagets återförsäkringspolicy innebär att avtal endast ingås med återförsäkrare med kreditbetyg A eller högre. Återförsäkrarnas kreditvärdighet ses över regelbundet för att säkerställa att det beslutade återförsäkringsskyddet upprätthålls. Den maximala kreditriskexponeringen som återförsäkringstillgångarna ger upphov till för moderföretaget per balansdagen uppgår till o (18) miljoner kronor i fordringar på återförsäkrare och 25 (22) miljoner kronor i återförsäkrarens andel av försäkringstekniska avsättningar, respektive o (16) miljoner kronor och 36 (39) miljoner kronor för koncernen.

Likviditetsrisker

Företagets likviditetsrisk anses vara av ringa betydelse i den totala riskbilden. Genom att tillgångarna i huvudsak placeras i marknadsnoterade värdepapper med god likviditet säkerställer placeringsstrategin att mängden likvida tillgångar med betryggande marginal överstiger företagets förväntade betalningsförpliktelser. Likviditetsrisken mäts som den andel av de totala placeringstillgångarna som består av likvida tillgångar såsom bankkontosaldon och innehav i aktie- och ränteporföljer, exklusive strategiska innehav i aktier och räntebärande instrument. På balansdagen utgjorde likvida värdepapper 76 (77) procent av placeringstillgångarna, varav innehav i räntebärande placeringar utgivna av svenska staten svarade för 19 (23) procent, motsvarande 24 262 (25 942) miljoner kronor. Genomsnittlig duration på räntebärande tillgångar uppgick till 7,2 (8,5) år.

Företagets likviditetsexponering med avseende med återstående löptider på finansiella skulder framgår av tabellen nedan.

Tabellen visar odiskonterade nominella värden.

Koncernen, Mkr	2012	Återstående löptider				
		På anmodan	Mindre än 1 år	1-5 år	Mer än 5 år	Utan löptid
Övriga skulder		142	652			1 269
Upplupna kostnader						

Moderföretaget, Mkr	2012	Återstående löptider				
		På anmodan	Mindre än 1 år	1-5 år	Mer än 5 år	Utan löptid
Övriga skulder		910	654			1 269
Upplupna kostnader		4				

Koncernen, Mkr	2011	Återstående löptider				
		På anmodan	Mindre än 1 år	1-5 år	Mer än 5 år	Utan löptid
Övriga skulder		601	688			159
Upplupna kostnader						

Moderföretaget, Mkr	2011	Återstående löptider				
		På anmodan	Mindre än 1 år	1-5 år	Mer än 5 år	Utan löptid
Övriga skulder		601	879			159
Upplupna kostnader						

Vad avser försäkringsskulder (avsättning) framgår den beräknade tiden för det diskonterade värdet av kassautflödet för skulderna av nedanstående tabell

Mkr Koncernen 2012	Sammanlagda av- sättningar, brutto	Duration, år
Förmånsbestämd försäkring	15 928	21
Avgiftsbestämd traditionell försäkring	67 825	14
Sjuk- och premiebefrielseförsäkring	1 207	6
Mottagen återförsäkring premiebefrielse	7	6
Övrigt	5 449	-
Totalt	90 416	

Mkr Koncernen 2011	Sammanlagda av- sättningar, brutto	Duration, år
Förmånsbestämd försäkring	16 594	21
Avgiftsbestämd traditionell försäkring	69 471	14
Sjuk- och premiebefrielseförsäkring	1 275	6
Mottagen återförsäkring premiebefrielse	12	7
Övrigt	4 187	-
Totalt	91 539	

Mkr Moderföretaget 2012	Sammanlagda av- sättningar, brutto	Duration, år
Förmånsbestämd försäkring	15 928	21
Avgiftsbestämd traditionell försäkring	67 825	14
Sjuk- och premiebefrielseförsäkring	1 207	6
Mottagen återförsäkring premiebefrielse	7	6
Övrigt	5 449	-
Totalt	90 416	

Mkr Moderföretaget 2011	Sammanlagda av- sättningar, brutto	Duration, år
Förmånsbestämd försäkring	16 594	21
Avgiftsbestämd traditionell försäkring	69 471	14
Sjuk- och premiebefrielseförsäkring	1 275	6
Mottagen återförsäkring premiebefrielse	12	7
Övrigt	4 187	-
Totalt	91 539	

Den genomsnittliga ekonomiska durationen för försäkringsskulderna för hela beståndet i Folksam Liv är 15,2 år per den 2012-12-31. Uppgiften berör 94 procent av de försäkringstekniska avsättningarna. Motsvarande uppgifter lämnas inte för koncernen då tillkommande likviditetsrisk bedöms som marginell.

Marknadsrisker

Ränterisk

Livförsäkringsavsättningar som avser traditionell livförsäkring med avkastningsgaranti och avtalade belopp diskonteras med marknadsräntor. I och med att försäkringsavtalen löper över mycket lång tid följer att räntekänsligheten i avsättningarna blir betydande.

Folksam Liv anpassar sitt risktagande så att bolagets ekonomi inte ska påverkas fullt så mycket av ränteförändringar. Detta sker i huvudsak genom olika typer av räntederivat (säkringsinstrument). Om räntenivåerna faller ökar värdet på säkringsinstrumenten vilket reducerar den effekt som ränterörelsen ger på åtagandena. Effekten blir det omvända om räntorna stiger – säkringsinstrumenten utvecklas negativt men företaget kompenseras av minskad skuldbörda.

Följande tabell illustrerar hur företaget är exponerat för ränterisk utifrån räntebärande tillgångar och skulders räntebindningstid.

Räntebindningstider för tillgångar och skulder Räntexponering, Mkr	0-5 år	5-15 år	15 år -	Totalt
Koncernen 2012				
Tillgångar				
Obligationer och andra räntebärande värdepapper(inkl uppl ränteintäkt)	61 173	15 597	3 037	79 807
Andra räntebärande finansiella instrument, netto	3 959	-	-	3 959
Övriga lån inklusive lån emitterade till intresseföretag	1 433	298	-	1 731
Summa	66 565	15 895	3 037	85 497
Skulder och avsättningar				
Livförsäkringstekniska avsättningar tjänstepensionsverksamhet	8 608	13 173	19 421	41 202
Livförsäkringstekniska avsättningar övrig livförsäkring	11 733	14 493	17 553	43 779
Summa livförsäkringstekniska avsättningar	20 341	27 666	36 974	84 981

Någon tabell lämnas ej för moderbolaget då skillnaden i ränteexponering jämfört med koncernen är liten.

Räntebindningstider för tillgångar och skulder Räntexponering, Mkr	0-5 år	5-15 år	15 år -	Totalt
Koncernen 2011				
Tillgångar				
Obligationer och andra räntebärande värdepapper(inkl uppl ränteintäkt)	55 708	18 713	2 702	77 123
Andra räntebärande finansiella instrument, netto	4 324	-	1	4 325
Övriga lån inklusive lån emitterade till intresseföretag	943	30	-	973
Summa	60 975	18 743	2 703	82 421
Skulder och avsättningar				
Livförsäkringstekniska avsättningar tjänstepensionsverksamhet	9 073	12 757	19 827	41 657
Livförsäkringstekniska avsättningar övrig livförsäkring	11 606	14 393	19 594	45 593
Summa livförsäkringstekniska avsättningar	20 679	27 150	39 421	87 250

Någon tabell lämnas ej för moderbolaget då skillnaden i ränteexponering jämfört med koncernen är liten.

Kassaflödesrisk

I tabellen nedan framgår hur en ökning eller sänkning av marknadsräntan på 0,5% påverkar ränteintäkter respektive räntekostnader för tillgångar och skulder med räntebindningstid på upp till ett år.

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2012	2011	2012	2011
Ökning av marknadsräntan				
Ränteintäkter för obligationer och andra räntebärande värdepapper	4	-1	4	-1
Ränteintäkter för övriga lån	3	1	3	1
Ränteintäkter för andra räntebärande finansiella instrument	6	8	6	8
Räntekostnader för övriga skulder	-	-	-4	-
	13	8	9	8
Minskning av marknadsräntan				
Ränteintäkter för obligationer och andra räntebärande värdepapper	-4	1	-4	1
Ränteintäkter för övriga lån	-3	-1	-3	-1
Ränteintäkter för andra räntebärande finansiella instrument	-6	-8	-6	-8
Räntekostnader för övriga skulder	-	-	4	-
	-13	-8	-9	-8

Känslighetsanalys - ränterisk

Mkr	Koncernen		Moderföretaget	
	2012	2011	2012	2011
Riskparameter				
Minskning av marknadsräntan				
Värdeökning räntebärande tillgångar	2 456	3 084	2 455	3 084
Ökning av redovisat värde på räntebärande skulder				
(inklusive försäkringsskulder)	-5 435	-6 034	-5 435	-6 034
Nettopåverkan resultat före skatt	-2 979	-2 950	-2 980	-2 950
Nettopåverkan eget kapital	-3 040	-3 024	-3 041	-3 024

De ränteförändringar som känslighetsanalysen beräknats på för 2012 är för nominella respektive reala marknadsräntor en minskning med 0,46 (0,49) respektive 0,05 (0,07) procentenheter. Dessa nivåer används även vid beräkning av Finansinspektionens trafikljus.

Valutakursrisk

Företagets valutaexponering före och efter säkring med derivat redovisas i nedanstående tabell.

Valutakurs exponering	USD	GBP	CAD	AUD	Övrigt
Koncernen 2012					
Placeringsstillgångar					
Aktier och andelar	7 577	1 247	651	501	4 793
Fastigheter					
Obligationer och andra räntebärande värdepapper					
Övriga tillgångar	420	1	1	1	1 680
Summa tillgångar	7 997	1 248	652	502	6 473
Övriga skulder och avsättningar					
Övriga skulder och avsättningar	-21	-			-195
Nettoexponering före ekonomisk säkring med derivat	7 976	1 248	652	502	6 278
Nominellt värde valutaterminer					
Nominellt värde valutaterminer	1 638	-194		342	-6 196
Nettoexponering efter ekonomisk säkring med derivat	9 614	1 054	652	844	82
Koncernen 2011					
Placeringsstillgångar					
Aktier och andelar	5 534	923	453	370	3 513
Fastigheter	-	-	-	-	210
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	-	-	-	-	601
Övriga tillgångar	1 279	8	2	1	3 055
Summa tillgångar	6 814	931	455	371	7 379
Övriga skulder och avsättningar					
Övriga skulder och avsättningar	-43	-	-	-	-604
Nettoexponering före ekonomisk säkring med derivat	6 771	931	455	371	6 775
Nominellt värde valutaterminer					
Nominellt värde valutaterminer	1 130	-16	170	89	-6 855
Nettoexponering efter ekonomisk säkring med derivat	7 901	915	625	460	-80

Någon tabell lämnas ej för moderbolaget då skillnaden i valutakursrisk jämfört med koncernen är liten.

Känslighetsanalys - valutakursrisk

En ogynnsam förändring med 10 procent av bolagets nettoexponering mot utländska valutor (efter ekonomisk säkring med derivat) påverkar resultat före skatt enligt nedanstående tabell.

Koncern, Mkr Valuta	2012		2011	
	Effekt på resultat före skatt	Effekt på eget kapital	Effekt på resultat före skatt	Effekt på eget kapital
USD	-961	-	-790	-
GBP	-105	-	-92	-
CHF	-	-	-46	-
CAD	-65	-	-63	-
AUD	-85	-	-	-
Övriga	-8	-	8	-
Totalt	-1 224	-1 189	-983	-971

Känslighetsanalys – aktiekursrisk, fastighetsprisrisk och övrig marknadsrisk

I tabellen nedan redovisas effekten av en kursnedgång om 40 procent på svenska aktier och andelar, samt en kursnedgång om 35 procent avseende utländska aktier samt fastigheter. Dessa stressnivåer används även i Finansinspektionens Trafikljus. I förekommande fall har effekten av exponeringen på noterade aktier påverkats av innehav i aktiederivat.

Koncern, Mkr	2012		2011	
	Effekt på resultat före skatt	Effekt på eget kapital	Effekt på resultat före skatt	Effekt på eget kapital
Aktier	-13 785	-	-9 464	-
Fastigheter	-3 341	-	-3 077	-
Aktier i koncern- och intresseföretag ej konsoliderade	-205	-	-90	-
Totalt	-17 331	-16 822	-12 631	-12 268
Moderföretaget, Mkr				
Aktier	-13 700	-	-9 368	-
Fastigheter	-3 341	-	-3 009	-
Aktier i koncern- och intresseföretag	-1 632	-	-1 122	-
Totalt	-18 673	-18 187	-13 499	-13 161

Bolagets exponering av onoterade aktier framgår av not 19.

Derivat

Under året har handel skett med valutaterminer, aktieindexterminer, aktieindexoptioner, ränteterminer, swappar och swaptioner. Handeln med valutaterminer har skett med syfte att reducera valutakursrisken i portföljen. Syftet med handeln av aktieindexterminer och aktieindexoptioner har varit att effektivisera förvaltningen. Handeln med ränteterminer, swappar och swaptioner har skett med syfte att justera ränteportföljens risk.

Beskrivning av kreditrisker i derivat

Kreditrisken för derivat avser risken för att motparten ej kan uppfylla sina åtaganden i enlighet med avtalen. För standardiserade derivat begränsas kreditrisken till medel på konto hos den s.k. clearingkontohållaren. För ej standardiserade derivat begränsas kreditrisken genom att alla realiserade vinster säkerställs av motparterna i enlighet med s.k. ISDA-avtal och CSA-avtal.

Beskrivning av marknadsrisker i derivat

Med marknadsrisk för derivat avses risken att marknadsvärdet ändras till följd av ändringar på marknaden av underliggande räntor, aktie- och valutakurser etc.

Beskrivning av likviditetsrisker i derivat

Likviditetsrisken avser risken för att ett visst derivat ej kan avyttras/förvärvas utan större prispåverkan eller att transaktionen medför stora kostnader. Handel har endast skett med derivat i marknader med god likviditet, varför likviditetsrisken har varit låg.

Verksamhetsrisker

Verksamhetsrisker omfattar främst risker inom verksamheten såsom operativ risk, affärsrisk, strategisk risk, compliancerisk och ryktesrisk.

Operativ risk definieras som risk för förluster till följd av felaktiga eller inte ändamålsenliga interna processer och rutiner, mänskliga fel, felaktiga system eller externa händelser inklusive legala risker. En operativ risk är således en möjlig händelse som leder till eller kan leda till skada för affärsverksamheten. Skadan kan vara en följd av felaktiga eller inte ändamålsenliga interna processer och rutiner, mänskliga fel, felaktiga system eller externa händelser inklusive avvikelser från avtal. Operativa risker är därför inte eftersträvarvärdiga och ska hållas låga. Risktagandet begränsas inom ramen för vad som är ekonomiskt försvarbart. Åtgärder ska genomföras för att reducera samtliga exponeringar som inte anses acceptabla.

Affärsrisk definieras som risken för förluster eller negativ resultatutveckling till följd av förändrade affärsförutsättningar, konkurrenssituation samt oförmåga att reagera på utvecklingen eller förändringar i branschen.

Strategisk risk definieras som risken för förluster eller negativ framtida resultatutveckling till följd av brister i affärsbeslut, brister i genomförda affärsbeslut eller oförmåga att möta omvärldsförändringar samt brister i VD:s och styrelsernas planering, organisation, uppföljning och kontroll av verksamheten. Det avser också risken för ett oväntat utfall på grund av brister i VD:s och styrelsernas planering, organisation, uppföljning och kontroll av verksamheten. De strategiska riskerna hanteras framför allt av koncernledning och styrelser. Val av affärsstrategier och samarbetspartners, resursfördelning och företagsförvärv är exempel på strategiska risker.

Ryktetsrisk definieras som risken för betydande ekonomiska förluster till följd av förlorat anseende hos kunder, partner och myndigheter. Exempel på orsaker som kan bidra till negativ publicitet är produktförändringar, intern brottslighet, inte följt interna och externa regelverk, stora skadehändelser, otydlig information, bristande krishantering och händelser kopplade till sponsorskap. Om något av ovanstående skulle inträffa skulle det kunna få konsekvenser på Folksam varumärke och det ekonomiska resultatet.

Compliancerisk definieras som risken för juridiska sanktioner, tillsynssanktioner, ekonomiska förluster eller ryktesförluster till följd av att verksamheten inte bedrivs i enlighet med gällande lagar och förordningar, föreskrifter eller övriga externa eller interna regler.

Hantering av verksamhetsrisker

Identifiering av operativa risker, affärsrisker, strategiska risker och ryktesrisker ingår bland annat som en del av en process under verksamhetsplaneringen. Identifiering och värdering av dessa riskkategorier sker främst genom självutvärdering där en kvalitativ bedömning av påverkan och sannolikhet att risken inträffar görs. För att kontrollera och minska riskerna tas åtgärder fram både för att hantera och förebygga dessa. Samtliga risker förses med riskägare och åtgärdsansvariga som bland annat ansvarar för att riskerna kontinuerligt följs upp.

Information om realiserade risker samlas systematiskt i Folksams incidentrapporteringsystem. De incidenter som rapporteras kategoriseras och värderas, och informationen om dessa incidenter utgör en viktig del vid den ovan nämnda självutvärderingen. Genom att hantera dessa risker på ett samordnat och strukturerat vis ökar organisationens möjligheter att nå de uppsatta målen

Not 3. Premieinkomst Mkr

	Koncernen		Moderföretaget	
	2012	2011	2012	2011
Skadeförsäkringsrörelse				
Inbetalda och tillgodoförda premier	755	694	755	694
Livförsäkringsrörelse				
Inbetalda och tillgodoförda premier	6 871	6 507	6 825	6 470
Premieskatt	-20	-21	-20	-20
	7 606	7 180	7 560	7 144
Premieinkomst för direkt livförsäkring				
Premier för individuell livförsäkring	3 014	2 623	3 014	2 623
Grupp-försäkringspremier	3 784	3 806	3 784	3 806
Premieinkomst för direkt livförsäkring				
Periodiska premier	5 572	5 483	5 572	5 483
Engångspremier	1 227	946	1 227	946
Premieinkomst för direkt livförsäkring				
Premier för återbäringsberättigade avtal	6 364	5 603	6 364	5 603
Premier för ej återbäringsberättigade avtal	435	826	435	826

Not 4. Kapitalavkastning, intäkter Mkr

	Koncernen		Moderföretaget	
	2012	2011	2012	2011
Hysesintäkter från byggnader och mark	362	356	193	190
Erhållna utdelningar	1 021	1 050	1 143	1 176
varav resultatandelar och utdelning från koncernföretag	-	-	123	126
Ränteintäkter med mera				
Koncernföretag	-	-	12	15
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	2 117	2 314	2 117	2 314
Övriga ränteintäkter	185	152	159	129
varav från finansiella tillgångar som inte värderas till verkligt värde med värdeförändringar redovisade via resultaträkningen	190	141	190	141
Återförda nedskrivningar				
Aktier och andelar	-	-	28	154
Valutakursvinst netto	-	356	-	356
Realisationsvinst netto				
Byggnader och mark	2	8	2	-
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	1 176	3 299	1 176	3 299
	4 863	7 535	4 830	7 633
Kapitalavkastning intäkter redovisade i				
Livförsäkringsrörelsen	4 777	7 419	4 744	7 517
Icke-teknisk redovisning avseende skadeförsäkringsrörelsen	86	116	86	116
	4 863	7 535	4 830	7 633
Icke-teknisk redovisning avseende övriga koncernföretag	88	65	-	-
	4 951	7 600	-	-

Not 4. Kapitalavkastning, intäkter Mkr (forts.)

	Koncernen		Moderföretaget	
	2012	2011	2012	2011
Operationella leasingavtal (leasegivare). Operationell leasing där företaget är leasegivare avser intäkter för lokaler.				
Förfallotidpunkt, totala framtida minimileaseavgifter				
<1 år	219	499	153	151
1-5 år	416	949	204	283
>5 år	317	504	12	28
Summa	952	1 952	369	462
Totala leasingavgifter under perioden	292	644	214	164
varav minimileaseavgifter	258	584	189	138
varav variabla avgifter	34	60	25	26

Not 5. Värdeökning på övriga placeringstillgångar, Mkr

	Koncernen		Moderföretaget	
	2012	2011	2012	2011
Byggnader och mark	161	541	99	234
Aktier och andelar	4 419	-	4 419	-
Obligationer	-	4 329	-	4 329
Övriga finansiella placeringstillgångar	-	2	-	-
	4 580	4 872	4 518	4 563
Värdeökning på övriga placeringstillgångar redovisade i				
Livförsäkringsrörelsen	4 502	4 801	4 440	4 492
Icke-teknisk redovisning avseende skadeförsäkringsrörelsen	78	71	78	71
	4 580	4 872	4 518	4 563
Icke-teknisk redovisning avseende övriga koncernföretag	4	15	-	-
	4 584	4 887	-	-

Not 6. Övriga tekniska intäkter, Mkr

	Koncernen		Moderföretaget	
	2012	2011	2012	2011
Avkastningsskatt	186	212	-	-
Kostnadsersättning	214	187	1	-
Övrigt	44	28	1	-
	444	427	2	-

Not 7. Utbetalda försäkringsersättningar, Mkr

	Koncernen		Moderföretaget	
	2012	2011	2012	2011
Skadeförsäkringsrörelse				
Utbetalda försäkringsersättningar	-200	-139	-200	-140
Skadebehandlingskostnader	-10	-6	-10	-6
Återförsäkrars andel	-	-	-	-
	-210	-146	-210	-146
Livförsäkringsrörelse				
Utbetalda försäkringsersättningar	-5 791	-5 973	-5 104	-5 156
Annulationer och återköp	-344	-199	-344	-199
Skadebehandlingskostnader	-30	-46	-27	-44
Återförsäkrars andel	6	5	6	5
	-6 159	-6 213	-5 469	-5 394

Not 8. Förändring i andra försäkringstekniska avsättningar f e r, Mkr

	Koncernen		Moderföretaget	
	2012	2011	2012	2011
Livförsäkringsavsättning				
Före avgiven återförsäkring	2 199	-18 228	2 199	-18 228
	2 199	-18 228	2 199	-18 228
Försäkringsteknisk avsättning för livförsäkring för vilka försäkringstagaren bär risk				
Villkorad återbäring				
Före avgiven återförsäkring	-17	9	-17	9
Återförsäkrars andel	-	-	-	-
Fondförsäkringsåtagande				
Före avgiven återförsäkring	-4 997	4 302	-13	35
Återförsäkrars andel	-	-	-	-
	-5 014	4 311	-30	44

Not 9. Driftskostnader, Mkr

	Koncernen		Moderföretaget	
	2012	2011	2012	2011
Skadeförsäkringsrörelsen				
Anskaffningskostnader ¹⁾	-26	-25	-26	-25
Förändringar i förutbetalda anskaffningskostnader	-	-	-	-
Administrationskostnader	-39	-44	-39	-44
Provisioner och vinstandelar i avgiven återförsäkring	-	-	-	-
	-65	-69	-65	-69
¹⁾ Varav provisioner i direktförsäkring	-	-	-	-
Övriga driftskostnader				
Skaderegleringskostnader ingående i Utbetalda försäkringsersättningar	-10	-6	-10	-6
Kostnader för finansförvaltning ingående i Kapitalavkastning, kostnader	-3	-2	-3	-2
Kostnader för fastighetsförvaltning ingående i Kapitalavkastning, kostnader	-	-	-	-
Övriga driftskostnader	-65	-69	-65	-69
Summa driftskostnader	-78	-77	-78	-77
Totala driftskostnader uppdelade på kostnadsslag				
Personalkostnader med mera	-54	-54	-54	-54
Lokalkostnader med mera	-4	-4	-4	-4
Avskrivningar med mera	-	-	-	-
Övrigt	-20	-19	-20	-19
	-78	-77	-78	-77
Livförsäkringsrörelsen				
Anskaffningskostnader ¹⁾	-497	-475	-242	-206
Förändring i förutbetalda anskaffningskostnader	73	-47	-4	-10
Administrationskostnader	-623	-504	-395	-340
Provisioner och vinstandelar i avgiven återförsäkring	5	5	-	2
	-1 042	-1 021	-641	-554
¹⁾ Varav provisioner i direktförsäkring	-175	-164	-33	-36

Not 9. Driftskostnader, Mkr (forts.)

	Koncernen		Moderföretaget	
	2012	2011	2012	2011
Övriga driftskostnader				
Skaderegleringskostnader ingående i Utbetalda försäkringsersättningar	-28	-44	-27	-44
Kostnader för finansförvaltning ingående i Kapitalavkastning, kostnader	-90	-93	-88	-93
Kostnader för fastighetsförvaltning ingående i Kapitalavkastning, kostnader	-5	-5	-5	-5
Övriga driftskostnader	-1 042	-927	-641	-554
Summa driftskostnader	-1 165	-1 069	-761	-696
Totala driftskostnader uppdelade på kostnadsslag				
Personalkostnader med mera	-550	-485	-547	-480
Lokalkostnader med mera	-38	-43	-38	-43
Avskrivningar med mera	-6	-	-	-
Övrigt	-571	-541	-176	-173
	-1 165	-1 069	-761	-696
Operationella leasingavtal (leasetagare)				
Operationell leasing där företaget är leasetagare avser i huvudsak kostnader för lokaler.				
Förfallotidpunkt, totala framtida minimileaseavgifter				
<1 år	-58	-50	-17	-11
1-5 år	-132	-113	-12	-19
>5 år	-36	-25	-	-
Summa	-226	-188	-29	-30
Totala leasingavgifter under perioden	-19	-13	-20	-13
varav minimileaseavgifter	-16	-11	-17	-11
varav variabla avgifter	-3	-2	-3	-2

Not 9. Driftskostnader, Mkr (forts.)

	Koncernen		Moderföretaget	
	2012	2011	2012	2011
Arvode och kostnadsersättning till revisorer				
KPMG				
Revisionsuppdrag	-5	-8	-4	-7
Revisionsverksamhet utöver revisionsuppdrag	-	-	-	-
Andra uppdrag	-	-	-	-
Skatterådgivning	-	-	-	-
Övriga tjänster	1	-	-1	-
Övriga				
Revisionsuppdrag	-	-	-	-
Totalt arvode och kostnadsersättning till revisorer	-4	-8	-5	-7

Not 10. Kapitalavkastning, kostnader, Mkr

	Koncernen		Moderföretaget	
	2012	2011	2012	2011
Driftskostnader för byggnader och mark	-75	-77	-75	-77
Kapitalförvaltningskostnader	-96	-95	-96	-95
Räntekostnader med mera				
Koncernföretag	-	-	-6	-
Fastighetslån	-	-	-	-
Övriga räntekostnader	-37	-60	-7	-8
varav från finansiella skulder som inte värderas till verkligt värde med värdeförändringarna redovisade via resultaträkningen	-11	-2	-11	-2
Valutakursförluster, netto	-102	-	-102	-
Av- och nedskrivningar				
Aktier och andelar	-	-100	-11	-105
Realisationsförlust netto				
Aktier och andelar	-364	-734	-356	-734
Övriga finansiella kostnader	-26	-	-26	-26
	-700	-1 068	-679	-1 045

Not 10. Kapitalavkastning, kostnader, Mkr (forts.)

	Koncernen		Moderföretaget	
	2012	2011	2012	2011
Kapitalavkastning kostnader redovisade i				
Livförsäkringsrörelsen	-692	-1 057	-671	-1 034
Icke-teknisk redovisning avseende skadeförsäkringsrörelse	-8	-11	-8	-11
	-700	-1 068	-679	-1 045
Icke-teknisk redovisning avseende övriga koncernföretag				
	-83	-71	-	-
	-783	-1 139	-	-

Not 11. Värdeminskning på övriga placeringstillgångar, Mkr

	Koncernen		Moderföretaget	
	2012	2011	2012	2011
Byggnader och mark	-28	-11	-	-
Aktier och andelar	-	-4 139	-	-4 139
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	-254	-	-254	-
Övriga finansiella placeringstillgångar	-37	-2	-	-
	-319	-4 152	-254	-4 139
Värdeminskning på övriga placeringstillgångar redovisade i				
Livförsäkringsrörelsen	-314	-4 080	-249	-4 067
Icke-teknisk redovisning avseende skadeförsäkringsrörelsen	-5	-72	-5	-72
	-319	-4 152	-254	-4 139
Icke-teknisk redovisning avseende övriga koncernföretag				
	-5	-7	-	-
	-324	-4 159	-	-

Not 12. Nettoresultat per kategori av finansiella instrument, Mkr

Koncernen 2012

Finansiella tillgångar	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen			Summa
	Tillgångar som bestämts tillhöra kategorin	Innehav för handelsändamål	Lånefordringar	
Räntebärande värdepapper emitterade av, och lån till, koncernföretag	-	-	43	43
Aktier och andelar	4 731	-	-	4 731
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	2 893	-	-	2 893
Övriga lån	-	-	29	29
Derivat, netto	-	431	-	431
Övriga finansiella placeringstillgångar	1	-	48	49
Placeringstillgångar för vilka livförsäkrings-tagaren bär placeringsrisk	4 997	-	-	4 997
Summa	12 622	431	120	13 173

Finansiella skulder	Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen			Summa
	Tillgångar som bestämts tillhöra kategorin	Innehav för handelsändamål	Övriga skulder	
Övriga skulder	-	-	-73	-73
Summa	-	-	-73	-73

Koncernen 2011

Finansiella tillgångar	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen			Summa
	Tillgångar som bestämts tillhöra kategorin	Innehav för handelsändamål	Lånefordringar	
Räntebärande värdepapper emitterade av, och lån till, koncernföretag	-	-	49	49
Aktier och andelar	-2 182	-	-	-2 182
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	6 532	-	-	6 532
Övriga lån	-	-	28	28
Derivat, netto	-	2 090	-	2 090
Övriga finansiella placeringstillgångar	-	-	65	65
Placeringstillgångar för vilka livförsäkrings-tagaren bär placeringsrisk	-4 302	-	-	-4 302
Övriga fordringar	-	-	51	51
Upplupna intäkter	-	-	-	-
Summa	48	2 090	193	2 331

Finansiella skulder	Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen			Summa
	Tillgångar som bestämts tillhöra kategorin	Innehav för handelsändamål	Övriga skulder	
Övriga skulder	-	-	-77	-77
Summa	-	-	-77	-77

Not 12. Nettoresultat per kategori av finansiella instrument, Mkr (forts.)

Moderföretaget 2012				
Finansiella tillgångar	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen			Summa
	Tillgångar som bestämts tillhöra kategorin	Innehav för handelsändamål	Lånefordringar	
Räntebärande värdepapper emitterade av, och lån till, koncernföretag	-	-	43	43
Aktier och andelar	4 742	-	-	4 742
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	2 889	-	-	2 889
Övriga lån	-	-	29	29
Derivat, netto	-	431	-	431
Övriga finansiella placeringstillgångar	1	-	48	49
Placeringstillgångar för vilka livförsäkrings-tagaren bär placeringsrisk	13	-	-	13
Summa	7 645	431	120	8 196

Finansiella skulder	Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen			Summa
	Tillgångar som bestämts tillhöra kategorin	Innehav för handelsändamål	Övriga skulder	
Övriga skulder	-	-	-60	-60
Summa	-	-	-60	-60

Netto finansiella tillgångar och skulder	Tillgångar som bestämts tillhöra kategorin	Innehav för handelsändamål	Lånefordringar	Övriga skulder	Summa
	7 645	431	120	-60	8 136

Moderföretaget 2011				
Finansiella tillgångar	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen			Summa
	Tillgångar som bestämts tillhöra kategorin	Innehav för handelsändamål	Lånefordringar	
Räntebärande värdepapper emitterade av, och lån till, koncernföretag	-	-	49	49
Aktier och andelar	-2 174	-	-	-2 174
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	6 520	-	-	6 520
Övriga lån	-	-	28	28
Derivat, netto	-	2 090	-	2 090
Övriga finansiella placeringstillgångar	-	-	65	65
Placeringstillgångar för vilka livförsäkrings-tagaren bär placeringsrisk	-35	-	-	-35
Övriga fordringar	-	-	55	55
Summa	4 311	2 090	197	6 598

Finansiella skulder	Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen			Summa
	Tillgångar som bestämts tillhöra kategorin	Innehav för handelsändamål	Övriga skulder	
Övriga skulder	-	-	-70	-70
Summa	-	-	-70	-70

Netto finansiella tillgångar och skulder	Tillgångar som bestämts tillhöra kategorin	Innehav för handelsändamål	Lånefordringar	Övriga skulder	Summa
	4 311	2 090	197	-70	6 528

Not 13. Bokslutsdispositioner, Mkr

	Koncernen		Moderföretaget	
	2012	2011	2012	2011
Förändring av periodiseringsfond	-	-	35	-290

Not 14. Skatter, Mkr

	Koncernen		Moderföretaget	
	2012	2011	2012	2011
Skatt på årets resultat				
Aktuell skattekostnad	-118	-341	-506	-738
Uppskjuten skattekostnad/skatteintäkt	21	-114	-64	-30
	-97	-455	-570	-768
Specifikation av aktuell skattekostnad				
Avkastningsskatt				
Aktuell skattekostnad avseende inkomstbeskattad verksamhet	-	-	-404	-416
Periodens skattekostnad	-116	-342	-100	-323
Justering av skattekostnad hänförlig till tidigare år	-2	1	-2	1
Summa aktuell skattekostnad avseende inkomstskatt	-118	-341	-102	-322
Summa aktuell skattekostnad	-118	-341	-506	-738
Specifikation av uppskjuten skattekostnad/skatteintäkt				
Uppskjuten skatt avseende temporära skillnader	-64	-31	-65	-30
Uppskjuten skatt avseende förändring i skattesats	77	-	-	-
Uppskjuten skatteeffekt på fastigheter och pensioner	1	-82	1	-
Uppskjuten skatt avseende obeskattade reserver	7	-1	-	-
Summa uppskjuten skattekostnad/skatteintäkt	21	-114	-64	-30
Skatt avseende inkomstskatt				
Aktuell skatt avseende inkomstskatt	-118	-341	-102	-322
Uppskjuten skatt	21	-114	-64	-30
Summa skatt inkomstbeskattad verksamhet	-97	-455	-166	-352

Not 14. Skatter, Mkr (forts.)

	Koncernen		Moderföretaget	
	2012	2011	2012	2011
Avstämning av effektiv skattesats avseende inkomstskatt				
Resultat före skatt	10 168	-9 371	10 814	-10 415
Avgår resultat i avkastningsbeskattad verksamhet	-10 286	11 442	-10 053	11 689
Summa resultat i inkomstbeskattad verksamhet	-118	2 071	761	1 274
Skatt enligt gällande skattesats för koncern/moderföretag (26,3%)	32	-545	-200	-335
Andra icke avdragsgilla kostnader/ej skattepliktiga intäkter	-237	103	-3	-4
Skatteeffekt hänförlig till tidigare år samt ändrade skattesatser	109	-19	37	-13
Skatteeffekt till följd av utnyttjande av tidigare ej aktiverade underskottsavdrag	-	-	-	-
Skatteeffekt avseende temporära skillnader	2	-3	-	-
Aktiverat underskottsavdrag	-3	9	-	-
Summa	-97	-455	-166	-352
Skatt hänförlig till övrigt totalresultat				
Aktuariella vinster och förluster inkl löneskatt	-83	-102	-	-
Skatt	18	27	-	-
Aktuariella vinster och förluster inkl löneskatt	-65	-75	-	-

Skatt hänförlig till övrigt totalresultat

	2012			2011		
	Före skatt	Skatt	Efter skatt	Före skatt	Skatt	Efter skatt
Koncernen						
Aktuariella vinster och förluster inkl löneskatt	-83	18	-65	-102	27	-75

Not 15. Immateriella tillgångar, Mkr

	Goodwill		Mjukvaror och övriga immateriella tillgångar	
	2012	2011	2012	2011
Koncernen				
Akkumulerade anskaffningsvärden				
Ingående balans	43	43	235	235
Investeringar	2	-	29	-
Utgående balans 31 december	45	43	264	235
Akkumulerade avskrivningar				
Vid årets början	-	-	-211	-207
Årets av- och nedskrivningar	-	-	-2	-4
Utgående balans 31 december	-	-	-213	-211
Redovisade värden 31 december	45	43	51	24

Goodwill testas årligen för att identifiera eventuellt nedskrivningsbehov. Förvärvade verksamheter integreras med övriga verksamheter efter förvärv. Därför genomförs prövningar av nedskrivningsbehov på lägsta möjliga kassagenererande enhet. De kassagenererande enheternas återvinningsvärde baseras på nyttjandevärde. Dessa värden bygger på uppskattade framtida kassaflöden baserade på affärsplaner, budgetar och prognoser som har godkänts av företagsledningen för de närmaste tre åren. Kassaflöden bortom treårsperioden extrapoleras med hjälp av en uppskattad tillväxttakt per år. Som diskonteringsränta tillämpas lednings krav på avkastning.

Immateriella tillgångar avser mjukvaror och övriga immateriella tillgångar samt goodwill. Avskrivning sker på anskaffningsvärdet med 20 procent.

Årets avskrivningar ingår i nedanstående rader i resultaträkningen

Driftskostnader	-	-	-2	-4
-----------------	---	---	----	----

Not 16. Byggnader och mark, Mkr

	Koncernen		Moderföretaget	
	2012	2011	2012	2011
Marknadsvärde				
Redovisat värde vid årets ingång	7 813	7 350	2 818	2 564
Förvärv via bolag	-	-	-	-
Investeringar	26	41	17	20
Orealiserad värdeförändring	53	421	98	234
Redovisat värde vid årets utgång	7 892	7 813	2 933	2 818
varav uppkomna genom företagsförvärv eller fusion				
Fastighetsförvärv	-	-	-	-
Orealiserad värdeförändring	-	-	-	-
	-	-	-	-
Värden uppdelade på rörelse- och förvaltningsfastigheter				
Rörelsefastigheter				
Anskaffningsvärde vid årets ingång	-	-	1 013	1 013
Investeringar	-	-	6	-
Anskaffningsvärde vid årets utgång	-	-	1 019	1 013
Redovisat värde vid årets utgång	-	-	1 308	1 255
Förvaltningsfastigheter				
Anskaffningsvärde vid årets ingång	4 285	4 244	845	826
Förvärv av bolag	-	-	-	-
Investeringar	26	41	11	19
Anskaffningsvärde vid årets utgång	4 311	4 285	856	845
Redovisat värde vid årets utgång	7 892	7 813	1 625	1 563

Not 16. Byggnader och mark, Mkr (forts.)

Bedömt marknadsvärde Geografisk marknad	Typ av fastighet	Kontrakterad årshyra ¹⁾	Driftsöverskott ²⁾	Direktavkastning ³⁾	Marknadsvärde	Marknadsvärde ⁴⁾	Avkastningskrav ⁵⁾
Koncernen							
Stockholm med närförorter	Flerbostadshus	117	77	3,1%	2 511	29 988	1,5–4,1%
Stockholm med närförorter	Kontors- och affärsfastigheter	291	201	3,6%	4 239	41 224	3,8–7,8%
Övriga landet	Flerbostadshus	59	37	4,1%	895	21 123	3,5–5,5%
Övriga landet	Kontors- och affärsfastigheter	19	12	4,7%	247	15 973	5,0–6,5%
		486	327	3,5%	7 892	32 291	1,5–7,8%
Moderföretaget							
Stockholm med närförorter	Flerbostadshus	44	27	3,7%	726	22 492	2,9–4,1%
Stockholm & Göteborg med närförorter	Kontors- och affärsfastigheter	177	122	5,6%	2 207	38 265	3,8–5,6%
		221	149	5,1%	2 933	32 606	2,9–5,6%

¹⁾ Hyreskontrakt per 1 januari omräknat till helår

²⁾ Driftsöverskott omräknat med hyreskontrakt per 1 januari

³⁾ Driftsöverskott omräknat med hyreskontrakt per 1 januari i förhållande till marknadsvärde

⁴⁾ Marknadsvärde per kvm lokalarea (exkl garage)

⁵⁾ Vid värderingarna tillämpade avkastningskrav

Värderingsantaganden

Inflationsantagande	1,9%
Kalkylränta restvärde	6,5%
Direktavkastning restvärde	4,5%
Långsiktig vakansgrad	4,0%
Drifts & Underhållskostnader År 1	545 kr/kvm
Investeringar År 1	198 kr/kvm
Marknadshyra (vid noll vakans)	2 152 kr/kvm

Marknadsvärdet har bedömts med en marknadsanpassad flerårig kassaflödesanalys. Kalkylperioden uppgår till 5 alternativt 10 år. Metoden innebär en analys av de förväntade framtida betalningsströmmar (hyror, vakans, drift- och underhållskostnader med mera) som en förvaltning av fastigheten kan antas generera. I kassaflödeskalkylen görs en nuvärdesberäkning av de bedömda framtida betalningsströmmarna. Som grund för bedömningar om marknadens avkastningskrav ligger ortsprisanalys av gjorda jämförbara fastighetsköp.

Not 16. Byggnader och mark, Mkr (forts.)

Påverkan på periodens resultat	Koncernen		Moderföretaget	
	2012	2011	2012	2011
Hysesintäkter	600	576	207	204
Internhyror	-14	-14	-14	-17
Hysesintäkter	586	562	193	187
Direkta kostnader för fastigheter som genererat hyresintäkter under perioden	-257	-251	-74	-76
	329	311	119	111
Taxeringsvärden				
Byggnader	2 684	2 684	1 000	1 000
Mark	1 892	1 892	594	594
	4 576	4 576	1 594	1 594

Klassificeringen av rörelse- respektive förvaltningsfastigheter har gjorts med utgångspunkt från den internt nyttjade andelen av respektive fastighet, med utgående hyra som bas. För de fastigheter där andelen internt nyttjande uppgår till mer än 15 procent har fastigheten klassificerats som rörelsefastighet. Rörelsefastighet redovisas i koncernen som materiell anläggningstillgång i not 28. Samtliga fastigheter har marknadsvärderats. Marknadsvärdebedömningarna har genomförts i enlighet med riktlinjer framtagna av Svenskt Fastighetsindex och har utförts av externa oberoende värderingsmän auktoriserade av ASPECT. För bolaget finns inga begränsningar i rätten att sälja förvaltningsfastigheter. Det finns inte heller några förpliktelser att köpa, uppföra eller exploatera förvaltningsfastigheter eller att utföra reparationer, underhåll eller förbättringar. 19 procent av den uthyrbare ytan (koncernen) används i Folksam verksamhet.

Not 17. Aktier och andelar i koncernföretag, Mkr

	Organisationsnummer	Antal	Kapitalandel i %	Bokfört värde 2012	Bokfört värde 2011
Moderföretaget					
Förenade Liv Grupp försäkring AB (publ)	516401-6569			-	105
Folksam Fondförsäkringsaktiebolag (publ)	516401-8607	40 000	100	995	795
Folksam Liv Fastighets AB	556060-2640	71 000	100	787	790
Reda Pensionsadministration AB	556267-0843	250 000	100	25	25
Folksam LO Fondförsäkringsaktiebolag (publ)	516401-6619	51 000	51	204	204
KPA AB	556527-7182	300 000	60	1 350	1 350
Spelbomskan KB	916405-5411	-	99	485	457
Niterka KB	969711-9965	-	99	-7	-8
AB Hotelinvest	556112-9171	1 000	100	-	-
Niterka II KB	969712-1524	-	99	59	47
Gyllenforsen Fastigheter KB	969640-2339	-	71	1 686	1 713
Folksam Fastighet Holding AB	556810-7113	1 000	100	40	40
Bokfört värde				5 624	5 518
Verkligt värde				7 907	7 897
Samtliga aktier är onoterade.					

Not 17. Aktier och andelar i koncernföretag, Mkr (forts.)

Koncernen (ej konsoliderade livförsäkringsföretag)	Eget kapital 2012	Resultat 2012	Organisationsnum-mer	Antal	Kapitalandel i %	Bokfört värde 2012	Bokfört värde 2011
KPA Livförsäkring AB ¹⁾ (publ)	2 137	44	502010-3502	72	60	1 229	1 229
Förenade Liv Grupp-försäkring AB (publ)			516401-6569				105
Bokfört värde						1 229	1 334
Verkligt värde						1 229	1 334

Ovanstående livförsäkringsföretag konsolideras ej på grund av utdelningsförbud. Hela överskottet i ej konsoliderade livförsäkringsföretag tillfaller försäkringstagarna i form av återbäring och kan således inte disponeras av moderföretaget.

Under året har Förenade Liv Grupp-försäkring AB (publ) sålts till Folksam Sak.

1) KPA Pensionsförsäkring är ett helägt dotterbolag till KPA Livförsäkring.

	Koncernen		Moderföretaget	
	2012	2011	2012	2011
Akkumulerade anskaffningsvärden				
Vid årets början	1 821	1 821	6 340	6 393
Försäljning av dotterföretag	-105	-	-105	-
Förändring av andelskapitalet i kommanditbolag	-	-	-14	-45
Förändring till följd av under året lämnade / återbetalda aktieägartillskott	-	-	200	-8
Utgående balans 31 december	1 716	1 821	6 421	6 340
Akkumulerade nedskrivningar				
Vid årets början	-487	-387	-822	-870
Under året återförda nedskrivningar	-	-	28	153
Årets nedskrivningar	-	-100	-3	-105
Utgående balans 31 december	-487	-487	-797	-822
Redovisat värde 31 december	1 229	1 334	5 624	5 518

Nedskrivning av aktier och andelar i koncernföretag är hänförligt till valutakursförändringar.

Koncernföretag	Säte	Kapitalandel i %	
		2012	2011
Folksam Fondförsäkrings AB	Stockholm	100	100
Folksam Liv Fastighets AB	Stockholm	100	100
Reda Pensionsadministration AB	Stockholm	100	100
Gyllenforsen Fastigheter KB	Stockholm	71	71
Spelbomskan KB	Stockholm	99	99
Niterka I AB	Stockholm	100	100
Niterka II AB	Stockholm	100	100
Niterka KB	Stockholm	99	99
Niterka Skotten 8 AB	Stockholm	100	100
AB Hotelinvest	Stockholm	100	100
Niterka II KB	Stockholm	99	99
Fastighets AB Malax	Stockholm	100	100
Fastighets AB Pällan	Stockholm	100	100
Fastighets AB Rörstrand 32	Stockholm	100	100
Folksam Fastighet Holding AB	Stockholm	100	100
Svenska Lärarfonder AB	Stockholm	100	-
Folksam LO Fondförsäkring AB	Stockholm	51	51
Folksam LO Fond AB	Stockholm	51	51
KPA AB	Stockholm	60	60
KPA Pensionservice AB	Stockholm	60	60
KPA Pensionsförsäkring AB	Stockholm	60	60
KPA Livförsäkring AB	Stockholm	60	60
Litreb I AB	Stockholm	60	60
Litreb II AB	Stockholm	60	60

Not 18. Aktier och andelar i intresseföretag, Mkr

	Organisationsnummer	Säte	Antal	Kapitalandel i %	Eget kapital	Resultat	Bokfört värde	Bokfört värde
					2012	2012	2012	2011
Moderföretaget								
Gyllenforsen Förvaltning AB	556368-8745	Stockholm	1 000	50	-	-	-	-
Folksam Cruise Holding AB	556767-4121	Stockholm	825	75	63	-	81	81
KP Pension & Försäkring HB	969643-7863	Stockholm						25
Kulltorp Holding AB	556767-4147	Stockholm	470	47	14	-	14	14
Kungsbrohus Holding AB	556891-1670	Stockholm	300	30	184	-8	184	-
Sicklaön Bygg Invest AB	556911-5479	Stockholm	375	37	31	-	31	-
Bokfört värde							310	120
Koncernen								
Aktiv Försäkringsadministration i Stockholm AB	556244-4132	Stockholm	900	9			-	3
Folksam Cruise Holding AB	556767-4121	Stockholm	825	75			81	81
KP Pension & Försäkring HB	969643-7863	Stockholm						25
Folksam Property Holding		Amsterdam						790
Kulltorp Holding AB	556767-4147	Stockholm	470	47			14	14
FIH Ehrvervsbank A/S	CVR17029312	Köpenhamn		15			516	862
Kungsbrohus Holding AB	556891-1670	Stockholm	300	30			184	-
Sicklaön Bygg Invest AB	556911-5479	Stockholm	375	37			31	-
Bokfört värde							826	1775

Röstandel i respektive företag motsvaras av kapitalandel förutom i Folksam Cruise Holding AB och Aktiv försäkringsadministration, där avtal reglerar röstandel.

Samtliga aktier är onoterade. Under året har KP Pension & Försäkring HB och Folksam Property Holding likviderats.

Not 18. Aktier och andelar i intresseföretag, Mkr (forts.)

	Koncernen		Moderföretaget	
	2012	2011	2012	2011
Akkumulerade anskaffningsvärden				
Vid årets början	1 775	908	120	104
Förvärv av intresseföretag	223	16	223	16
Andel i intresseföretagets resultat	-370	862	-	-
Försäljning av intresseföretag	-818	-	-25	-
Omräkningsdifferens	16	-11	-	-
Utgående balans 31 december	826	1 775	318	120
Akkumulerade nedskrivningar				
Årets nedskrivning	-	-	-8	-
Utgående balans 31 december	-	-	-8	-
Redovisat värde 31 december	826	1 775	310	120
Verkligt värde	826	1 775	310	120
Sammanlagda belopp för intressebolag	2012	2011	2012	2011
Summa tillgångar	74 820	102 422	3 687	797
Summa skulder	67 334	94 187	2 786	632
Summa eget kapital	7 486	10 642	901	165
Intäkter	571	863	123	-
Årets resultat	-1 812	-1 422	-30	-

Not 19. Aktier och andelar, Mkr

	Koncernen		Moderföretaget	
	2012	2011	2012	2011
Bokfört värde	31 907	27 080	31 672	26 869
Anskaffningsvärde	26 056	24 779	25 973	24 694
Verkligt värde	31 907	27 080	31 672	26 869
varav:				
Noterade aktier	30 271	25 665	30 037	25 557
Onoterade aktier	1 636	1 312	1 635	1 312

Not 20. Obligationer och andra räntebärande värdepapper, Mkr

	Koncernen		Moderföretaget	
	2012	2011	2012	2011
Upplupet anskaffningsvärde				
Svenska staten	23 396	23 574	23 396	23 574
Svenska bostadsinstitut	37 476	39 616	37 476	39 616
Svenska räntefonder	1 253	1 032	919	727
Övriga svenska emittenter	12 036	6 374	12 035	6 374
Utländska stater	766	771	766	771
Övriga utländska emittenter	464	1 078	464	1 078
	75 391	72 445	75 056	72 140
varav:				
Noterade	75 332	72 392	74 997	72 086
Onoterade	59	54	59	54
Tidsbundna förlagsbevis	59	54	59	54
Verkligt värde				
Svenska staten	24 981	25 942	24 981	25 942
Svenska bostadsinstitut	38 765	40 670	38 765	40 670
Svenska räntefonder	1 277	1 064	936	751
Övriga svenska emittenter	12 469	6 512	12 469	6 513
Utländska stater	822	793	822	793
Övriga utländska emittenter	478	1 077	478	1 077
	78 792	76 058	78 451	75 746
varav:				
Noterade	78 733	76 004	78 392	75 692
Onoterade	59	54	59	54
Tidsbundna förlagsbevis	59	54	59	54
Positiv skillnad till följd av att bokfört värde överstiger nominella värden	8 870	9 248	8 864	9 241
Negativ skillnad till följd av att bokfört värde överstiger nominella värden	32	1	32	1

Moderföretaget

Vid värdering av räntebärande värdepapper till upplupet anskaffningsvärde skulle balansposten redovisas till ett belopp på 75 056 (72 140) miljoner kronor.

Not 21. Lån med säkerhet i fast egendom, Mkr

	Koncernen		Moderföretaget	
	2012	2011	2012	2011
Bokfört värde	40	-	40	-
Upplupet anskaffningsvärde	40	-	40	-
Verkligt värde	40	-	40	-

Not 22. Övriga lån, Mkr

	Koncernen		Moderföretaget	
	2012	2011	2012	2011
Upplupet anskaffningsvärde				
Livförsäkringslån	10	11	10	11
Vinstandelslån avseende fastighetsplaceringar	230	219	230	219
Övriga reverslån	489	478	489	478
Bokfört värde	729	708	729	708
Verkligt värde				
Livförsäkringslån	10	11	10	11
Vinstandelslån avseende fastighetsplaceringar	230	219	230	219
Övriga reverslån	489	478	489	478
Verkligt värde	729	708	729	708

Not 23. Derivat, Mkr

	Koncernen		Moderföretaget	
	2012	2011	2012	2011
Derivatinstrument med positiva värden eller värde noll				
Anskaffningsvärde				
Aktieoptioner	308	958	308	958
Valutaoptioner	-	-	-	-
Valutaterminer	-	-	-	-
Ränteterminer	-	-	-	-
Ränteswappar	-	-	-	-
Swaptions	1	1	1	1
Aktieterminer	-	-	-	-
Summa anskaffningsvärde	309	959	309	959

Not 23. Derivat, Mkr (forts.)

	Koncernen		Moderföretaget	
	2012	2011	2012	2011
Verkligt värde				
Aktieoptioner	241	568	241	568
Valutaoptioner	-	-	-	-
Valutaterminer	167	206	167	206
Ränteterminer	4	2	4	2
Ränteswappar	-	3	-	3
Swaptions	-	1	-	1
Aktieterminer	-	-	-	-
Summa verkligt värde	412	780	412	780
Derivatinstrument med negativa värden				
Anskaffningsvärde				
Aktieoptioner	72	52	72	52
Valutaoptioner	-	-	-	-
Valutaterminer	-	-	-	-
Ränteterminer	-	-	-	-
Ränteswappar	-	-	-	-
Swaptions	-	-	-	-
Aktieterminer	-	-	-	-
Summa anskaffningsvärde	72	52	72	52
Verkligt värde				
Aktieoptioner	75	42	75	42
Valutaoptioner	-	-	-	-
Valutaterminer	65	21	65	21
Ränteterminer	35	18	35	18
Ränteswappar	26	12	26	12
Swaptions	-	-	-	-
Aktieterminer	2	3	2	3
Summa verkligt värde	203	96	203	96

Not 23. Derivat, Mkr (forts.)

Nominellt belopp/återstående kontraktssenlig löptid	Koncernen		Moderföretaget	
	2012	2011	2012	2011
Derivat med positiva värden				
Under 1 år < 1 år				
Aktieoptioner	19 909	41 153	19 909	41 153
Aktieterminer	-	1	-	1
Ränteterminer	7 812	7 427	7 812	7 427
Valutaoptioner	-	-	-	-
Valutaterminer	175	212	175	212
Swaptions	-	-	-	-
Ränteswappar	-	-	-	-
Övriga	-	-	-	-
1-5 år				
Aktieoptioner	-	-	-	-
Aktieterminer	-	-	-	-
Ränteterminer	-	-	-	-
Valutaoptioner	-	-	-	-
Valutaterminer	-	-	-	-
Swaptions	17	18	17	18
Ränteswappar	-	-	-	-
Övriga	-	-	-	-
Över 5 år				
Aktieoptioner	-	-	-	-
Aktieterminer	-	-	-	-
Ränteterminer	-	-	-	-
Valutaoptioner	-	-	-	-
Valutaterminer	-	-	-	-
Swaptions	-	-	-	-
Ränteswappar	-	-	-	-
Övriga	-	-	-	-

Not 23. Derivat, Mkr (forts.)

Nominellt belopp/återstående kontraktssenlig löptid	Koncernen		Moderföretaget	
	2012	2011	2012	2011
Derivatinstrument med negativa värden				
Under 1 år				
Aktieoptioner	3 107	2 571	3 107	2 571
Aktieterminer	5	3	5	3
Ränteterminer	46 516	20 604	46 516	20 604
Valutaoptioner	-	-	-	-
Valutaterminer	64	15	64	15
Swaptions	-	-	-	-
Ränteswappar	-	-	-	-
Övriga	-	-	-	-
1-5 år				
Aktieoptioner	-	-	-	-
Aktieterminer	-	-	-	-
Ränteterminer	7 976	-	7 976	-
Valutaoptioner	-	-	-	-
Valutaterminer	-	-	-	-
Swaptions	-	-	-	-
Ränteswappar	-	-	-	-
Övriga	-	-	-	-
Över 5 år				
Aktieoptioner	-	-	-	-
Aktieterminer	-	-	-	-
Ränteterminer	-	-	-	-
Valutaoptioner	-	-	-	-
Valutaterminer	-	-	-	-
Swaptions	-	-	-	-
Ränteswappar	-	-	-	-
Övriga	-	-	-	-

Under året har avtal ingåtts avseende valutaterminer, ränteterminer samt aktieoptioner. Valutaterminsavtalen har ingåtts med syfte att eliminera valutarisken i portföljen. Ränteterminsavtalen har ingåtts med syfte att justera ränteportföljens duration. Syftet med aktieoptionsavtalen har varit att effektivisera förvaltningen.

Not 23. Derivat, Mkr (forts.)

Beskrivning av kreditrisker

Kreditrisk för derivat avser risken för att motparten ej kan uppfylla sina åtaganden i enlighet med avtalen. För ej standardiserade derivat regleras kreditrisken i ISDA-avtal och CSA-avtal.

Beskrivning av marknadsrisker

Med marknadsrisker för derivat avses risken att marknadsvärdet ändras till följd av ändringar på marknaden av underliggande räntor, aktie- och valutakurser.

Not 24. Övriga finansiella placeringstillgångar, Mkr

	Koncernen		Moderföretaget	
	2012	2011	2012	2011
Övriga finansiella placeringstillgångar	230	230	230	230
Bokfört värde	230	230	230	230
Anskaffningsvärde	218	218	218	218
Verkligt värde	230	230	230	230

Not 25. Fordringar avseende direkt försäkring, Mkr

	Koncernen		Moderföretaget	
	2012	2011	2012	2011
Försäkringstagare	51	10	21	15
	51	10	21	15

Not 26. Övriga fordringar, Mkr

	Koncernen		Moderföretaget	
	2012	2011	2012	2011
Fordringar på koncernföretag	-	-	251	401
Fordringar på närstående företag	113	168	39	39
Övriga fordringar	1 549	890	1 326	476
	1 662	1 058	1 616	916

Not 27. Finansiella tillgångar och skulder, Mkr

Information om redovisade värden per kategori av finansiella instrument

Koncernen 2012 Finansiella tillgångar, Mkr	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen			Summa redovisat värde	Verkligt värde	Anskaffningsvärde
	Tillgångar som bestämts tillhöra kategorin	Innehav för handelsändamål	Lånefordringar			
Räntebärande lån till koncernföretag	-	-	-	-	-	-
Räntebärande lån till intresseföretag			1 133	1 133	1 133	1 133
Aktier och andelar	31 906	-	-	31 906	31 846	26 081
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	78 792	-	-	78 792	78 693	75 056
Lån med säkerhet i fast egendom	-	-	40	40	40	40
Övriga lån	-	-	729	729	729	729
Derivat	-	412	-	412	412	309
Övriga finansiella placeringstillgångar	230	-	-	230	230	218
Placeringstillgångar för vilka liv- försäkringstagaren bär risk	57 031	-	-	57 031	57 031	-
Fordringar	-	-	8 414	8 414	7 855	7 855
Upplupna intäkter	-	-	1 399	1 399	1 750	1 750
Summa	167 959	412	11 715	180 086	179 719	113 171

Koncernen 2012 Finansiella skulder, Mkr	Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen			Summa redovisat värde	Verkligt värde
	Finansiella skulder som bestämts tillhöra kategorin	Innehav för handelsändamål	Övriga finansiella skulder		
Depåer från återförsäkrare	-	-	8	8	8
Skulder avseende återförsäkring varav försäkringsavtal	-	-	-	-	-
Derivat	-	203	-	203	203
Övriga skulder	-	-	2 980	2 980	2 980
Upplupna kostnader	-	-	274	274	274
Summa	-	203	3 262	3 465	3 465

Not 27. Finansiella tillgångar och skulder, Mkr (forts.)

Koncernen 2011	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen						
	Finansiella tillgångar, Mkr	Tillgångar som bestämts tillhöra kategorin	Innehav för handelsändamål	Lånefordringar	Summa redovisat värde	Verkligt värde	Anskaff- ningsvärde
Aktier och andelar	27 080	-	-	-	27 080	27 080	24 779
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	76 058	-	-	-	76 058	76 058	72 258
Övriga lån	-	-	-	708	708	708	708
Derivat	-	780	-	-	780	780	959
Övriga finansiella placeringstillgångar	230	-	-	-	230	230	218
Placeringstillgångar för vilka liv- försäkringstagaren bär risk	43 929	-	-	-	43 929	43 929	-
Fordringar	-	-	-	7 979	7 979	7 979	7 879
Upplupna intäkter	-	-	-	42	42	42	42
Summa	147 297	780	780	8 729	156 806	156 806	106 943

Koncernen 2011	Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen					
	Finansiella skulder, Mkr	Finansiella skulder som bestämts tillhöra kategorin	Innehav för handelsändamål	Övriga finansiella skulder	Summa redovisat värde	Verkligt värde
Depåer från återförsäkrare	-	-	-	5	5	5
Skulder avseende återförsäkring varav försäkringsavtal	-	-	-	2	2	2
Derivat	-	96	-	-	96	96
Övriga skulder	-	-	-	2 771	2 771	2 771
Upplupna kostnader	-	-	-	55	55	55
Summa	-	96	96	2 833	2 929	2 929

Not 27. Finansiella tillgångar och skulder, Mkr (forts.)

Moderföretaget 2012 Finansiella tillgångar, Mkr	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen			Summa redovisat värde	Verkligt värde	Anskaff- ningsvärde
	Tillgångar som bestämts tillhöra kategorin	Innehav för handelsändamål	Lånefordringar			
Räntebärande lån till koncernföretag	-	-	324	324	324	324
Räntebärande lån till intresseföretag			1 130	1 130	1 130	1 130
Aktier och andelar	31 672	-	-	31 672	31 672	25 973
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	78 451	-	-	78 451	78 451	75 056
Lån med säkerhet i fast egendom	-	-	40	40	40	40
Övriga lån	-	-	729	729	729	729
Derivat	-	412	-	412	412	309
Övriga finansiella placeringstillgångar	230	-	-	230	230	218
Placeringstillgångar för vilka liv- försäkringstagaren bär risk	329	-	-	329	329	-
Fordringar	-	-	6 922	6 922	6 922	6 922
Upplupna intäkter	-	-	1 430	1 430	1 430	1 430
Summa	110 682	412	10 575	121 669	121 669	

Moderföretaget 2012 Finansiella skulder, Mkr	Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen			Summa redovisat värde	Verkligt värde
	Finansiella skulder som bestämts tillhöra kategorin	Innehav för handelsändamål	Övriga finansiella skulder		
Depåer från återförsäkrare	-	-	8	8	8
Derivat	-	203	-	203	203
Övriga skulder	-	-	2 832	2 832	2 832
Summa	-	203	2 840	3 043	3 043

Not 27. Finansiella tillgångar och skulder, Mkr (forts.)

Moderföretaget 2011	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen						
	Finansiella tillgångar, Mkr	Tillgångar som bestämts tillhöra kategorin	Innehav för handelsändamål	Lånefordringar	Summa redovisat värde	Verkligt värde	Anskaff- ningsvärde
Räntebärande lån till koncernföretag	-	-	-	354	354	354	354
Räntebärande lån till intresseföretag	-	-	-	437	437	437	437
Aktier och andelar	26 869	-	-	-	26 869	26 869	24 695
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	75 746	-	-	-	75 746	75 746	72 140
Övriga lån	-	-	-	708	708	708	708
Derivat	-	-	780	-	780	780	959
Övriga finansiella placeringstillgångar	230	-	-	-	230	230	218
Placeringstillgångar för vilka liv- försäkringstagaren bär risk	258	-	-	-	258	258	
Fordringar	-	-	-	6 457	6 457	6 457	6 457
Upplupna intäkter	-	-	-	1 437	1 437	1 437	1 437
Summa	103 103	-	780	9 393	113 276	113 276	

Moderföretaget 2011	Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen					
	Finansiella skulder, Mkr	Finansiella skulder som bestämts tillhöra kategorin	Innehav för handelsändamål	Övriga finansiella skulder	Summa redovisat värde	Verkligt värde
Depåer från återförsäkrare	-	-	-	5	5	5
Derivat	-	-	96	-	96	96
Övriga skulder	-	-	-	1 639	1 639	1 639
Summa	-	-	96	1 644	1 740	1 740

Not 27. Finansiella tillgångar och skulder, Mkr (forts.)

Information om finansiella instruments verkliga värden

I nedanstående tabell lämnas upplysningar om hur verkligt värde bestämts för de finansiella instrument som värderas till verkligt värde i balansräkningen. I not 1 Redovisningsprinciper återfinns beskrivningar om hur verkligt värde bestäms avseende tillgångar och skulder som värderas till verkligt värde i balansräkningen. Uppdelning av hur verkligt värde bestämts görs utifrån följande tre nivåer.

Nivå 1: enligt priser noterade på en aktiv marknad för samma instrument

Nivå 2: utifrån direkt eller indirekt observerbar marknadsdata som inte inkluderas i nivå 1

Nivå 3: utifrån indata som inte är observerbara på marknaden

Inga betydande överföringar mellan nivå 1 och 2 har skett under året.

Koncernen 2012	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt
Tillgångar				
Aktier och andelar	30 271	436	1 199	31 906
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	78 733	-	59	78 792
Derivat	4	408	-	412
Övriga finansiella placeringstillgångar	-	-	230	230
Placeringstillgångar för vilka försäkringstagaren bär placeringsrisk	57 031	-	-	57 031
Summa	166 039	844	1 488	168 371
Skulder				
Fondförsäkringsåtagande	-	57 032	-	57 032
Derivat	36	166	-	202
Summa	36	57 198	-	57 234
Koncernen 2011	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt
Tillgångar				
Aktier och andelar	25 768	418	894	27 080
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	76 004	-	54	76 058
Derivat	2	778	-	780
Placeringstillgångar för vilka försäkringstagaren bär placeringsrisk	43 929	-	-	43 929
Summa	145 703	1 196	948	147 847
Skulder				
Fondförsäkringsåtagande	-	43 932	-	43 932
Derivat	21	75	-	96
Summa	21	44 007	-	44 028

Not 27. Finansiella tillgångar och skulder, Mkr (forts.)

Moderföretaget 2012	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt
Tillgångar				
Aktier och andelar	30 037	436	1 199	31 672
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	78 392	-	59	78 451
Derivat	4	408	-	412
Övriga finansiella placeringstillgångar	-	-	230	230
Placeringstillgångar för vilka försäkringstagaren bär placeringsrisk	329	-	-	329
Summa	108 762	844	1 488	111 094
Skulder				
Fondförsäkringsåtagande	-	329	-	329
Derivat	36	166	-	202
Summa	36	495	-	531
Moderföretaget 2011	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt
Tillgångar				
Aktier och andelar	25 557	418	894	26 869
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	75 692	-	54	75 746
Derivat	2	778	-	780
Övriga finansiella placeringstillgångar	-	-	230	230
Placeringstillgångar för vilka försäkringstagaren bär placeringsrisk	258	-	-	258
Summa	101 509	1 196	1 178	103 883
Skulder				
Fondförsäkringsåtagande	-	258	-	258
Derivat	21	75	-	96
Summa	21	333	-	354

Tilläggsinformation avseende innehav inom nivå 3

I tabellen nedan presenteras en avstämning mellan ingående och utgående balans för sådana finansiella instrument som värderats till verkligt värde i balansräkningen med utgångspunkt från en värderingsteknik som bygger på icke-observerbara marknadsdata (nivå 3).

Koncernen 2012	Aktier och andelar	Obligationer och andra räntebärande papper	Övriga finansiella placeringstillgångar	Totalt
Ingående balans 2012-01-01	894	54	230	1 178
Totalt redovisade vinster och förluster redovisat i årets resultat ¹⁾	85	-	-	85
Anskaffningsvärde förvärv	424	5	-	429
Försäljningslikvid försäljning	-204	-	-	-204
Utgående balans 2012-12-31	1 199	59	230	1 488
Vinster och förluster redovisade i årets resultat för tillgångar som ingår i den utgående balansen 2012-12-31 ¹⁾	85	-	-	85

1) Redovisas i kapitalavkastning intäkter, kapitalavkastning kostnader, realiserade vinster respektive realiserade förluster på placeringstillgångar.

Koncernen 2011	Aktier och andelar	Obligationer och andra räntebärande papper	Övriga finansiella placeringstillgångar	Totalt
Ingående balans 2011-01-01	526	-	14	540
Totalt redovisade vinster och förluster redovisat i årets resultat ¹⁾	78	-	-	78
Anskaffningsvärde förvärv	387	54	216	657
Försäljningslikvid försäljning	-97	-	-	-97
Utgående balans 2011-12-31	894	54	230	1 178
Vinster och förluster redovisade i årets resultat för tillgångar som ingår i den utgående balansen 2011-12-31 ¹⁾	78	-	-	78

1) Redovisas i kapitalavkastning intäkter, kapitalavkastning kostnader, realiserade vinster respektive realiserade förluster på placeringstillgångar.

Not 27. Finansiella tillgångar och skulder, Mkr (forts.)

	Aktier och andelar	Obligationer och andra räntebärande papper	Övriga finansiella placeringstillgångar	Totalt
Moderföretaget 2012				
Ingående balans 2012-01-01	894	54	230	1 178
Totalt redovisade vinster och förluster redovisat i årets resultat ¹⁾	85	-	-	85
Anskaffningsvärde förvärv	424	5	-	429
Försäljningslikvid försäljning	-204	-	-	-204
Utgående balans 2012-12-31	1 199	59	230	1 488
Vinster och förluster redovisade i årets resultat för tillgångar som ingår i den utgående balansen 2012-12-31 ¹⁾	85	-	-	85

1) Redovisas i kapitalavkastning intäkter, kapitalavkastning kostnader, orealiserade vinster respektive orealiserade förluster på placeringstillgångar.

	Aktier och andelar	Obligationer och andra räntebärande papper	Övriga finansiella placeringstillgångar	Totalt
Moderbolaget 2011				
Ingående balans 2011-01-01	526	-	14	540
Totalt redovisade vinster och förluster redovisat i årets resultat ¹⁾	78	-	-	78
Anskaffningsvärde förvärv	387	54	216	657
Försäljningslikvid försäljning	-97	-	-	-97
Utgående balans 2011-12-31	894	54	230	1 178
Vinster och förluster redovisade i årets resultat för tillgångar som ingår i den utgående balansen 2011-12-31 ¹⁾	78	-	-	78

1) Redovisas i kapitalavkastning intäkter, kapitalavkastning kostnader, orealiserade vinster respektive orealiserade förluster på placeringstillgångar.

I tabellen nedan presenteras en sammanställning av vilken effekt som förändringar i observerbara antaganden skulle få på redovisat resultat

	2012		2011	
	Effekt av gynnsam förändring av antaganden	Effekt av ogynnsam förändring av antaganden	Effekt av gynnsam förändring av antaganden	Effekt av ogynnsam förändring av antaganden
Känslighetsanalys				
Koncernen				
Aktier och andelar	120	-120	89	-89
Obligationer	6	-6	5	-5
Summa	126	-126	94	-94

	2012		2011	
	Effekt av gynnsam förändring av antaganden	Effekt av ogynnsam förändring av antaganden	Effekt av gynnsam förändring av antaganden	Effekt av ogynnsam förändring av antaganden
Känslighetsanalys				
Moderföretaget				
Aktier och andelar	120	-120	89	-89
Obligationer	6	-6	5	-5
Summa	126	-126	94	-94

För flertalet av innehaven i nivå 3 finns det en betydande osäkerhet i värderingen då den bygger på indata som inte är observerbar på marknaden. Flertalet innehav värderas av ansvarig förvaltare eller av extern part utsedd av extern förvaltare där underlag till värderingen inte är tillgänglig. Folksam Liv har valt att visa vilken effekt en 10 % förändring i marknadsvärdet skulle få på resultatet till följd av en kurs-/prisförändring.

Not 27. Finansiella tillgångar och skulder, Mkr (forts.)

Aktier och andelar

Värdering av fond i fondinnehav sker av extern part utsedd av fond i fondförvaltaren. Folksam Liv saknar därför tillräcklig information för att kunna redovisa effekten av ändrade antaganden.

För fastighetsfonder finns en osäkerhet i värderingen p.g.a. värdet av de underliggande fastigheterna. Även för dessa innehav saknas information för att kunna göra en adekvat beräkning av effekten av ändrade antaganden.

Obligationer

Då verkligt värde överensstämmer med anskaffningsvärdet bedöms inga förändringar i antaganden som erforderliga.

Övriga finansiella placeringstillgångar

Den största delen av innehav i placeringsaktier värdebestäms genom substansvärdering. Då detta värde baseras på faktiska data och inte utifrån egna bedömningar eller antaganden bedöms det bokförda värdet vara en god approximation av det verkliga värdet. För reserande del av övriga finansiella placeringstillgångar görs bedömningen att effekten av förändringar i antaganden inte är väsentlig.

Not 28. Materiella anläggningstillgångar, Mkr

	Koncernen		Moderföretaget	
	2012	2011	2012	2011
Inventarier				
Akkumulerade anskaffningsvärden				
Ingående balans	194	194	92	92
Utgående balans 31 december	194	194	92	92
Akkumulerade avskrivningar				
Ingående balans	-183	-176	-83	-81
Årets avskrivningar	-3	-7	-2	-2
Utgående balans 31 december	-186	-183	-85	-83
Redovisat värde 1 januari	11	18	9	11
Redovisat värde 31 december	8	11	7	9

Not 28. Materiella anläggningstillgångar, Mkr (forts.)

	Koncernen	
	2012	2011
Byggnader och mark		
Akkumulerade anskaffningsvärden		
Ingående balans	1 368	1 367
Investeringar	6	1
Utgående balans 31 december	1 374	1 368
Akkumulerade avskrivningar		
Ingående balans	-68	-45
Årets avskrivningar	-23	-23
Utgående balans 31 december	-91	-68
Akkumulerade nedskrivningar		
Ingående balans	-45	-158
Återföring av tidigare års nedskrivning	45	113
Utgående balans 31 december	-	-45
Redovisat värde 1 januari	1 255	1 164
Redovisat värde 31 december	1 283	1 255

Följande huvudgrupper av komponenter har identifierats och ligger till grund för avskrivningen på rörelsefastigheter

Byggnader		Installationer	
Utvändig mark	35 år	Hiss	55 år
Grund	100 år	El	45 år
Stomme	100 år	Luft	45 år
Yttertak	35 år	Rör	60 år
Fasad	30 år		
Stamkomplettering	60 år		
Ytskikt	15 år		

Not 29. Förutbetalda anskaffningskostnader, Mkr

	Koncernen		Moderföretaget	
	2012	2011	2012	2011
Ingående balans	313	266	25	35
Årets aktivering	134	124	11	6
Årets avskrivning	-61	-77	-15	-16
Utgående balans 31 december	386	313	21	25

Not 30. Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter, Mkr

	Koncernen		Moderföretaget	
	2012	2011	2012	2011
Förutbetalda kostnader	21	19	11	11
Upplupna intäkter	122	99	5	-
	143	118	16	11

Not 31. Eget kapital

För specifikation av Eget kapital hänvisas till Rapport över förändringar i eget kapital för koncernen respektive moderföretaget. Då moderbolaget i koncernen är Folksam Liv som är ett ömsesidigt företag, redovisas viss del av koncernens eget kapital som konsolideringsfond, vilken motsvarar moderbolagets konsolideringsfond. Visst avsteg från kraven på indelning av eget kapital i UFR 8 görs därmed. Det valda redovisningssättet ger en bättre bild av ett ömsesidigt företags egna kapital där hela överskottet är hänförligt till försäkringstagnarna.

Not 32. Livförsäkringsavsättning, Mkr

	Koncernen		Moderföretaget	
	2012	2011	2012	2011
Reservbildande sparprodukter				
Ingående balans	85 524	67 284	85 517	67 283
Beståndsöverlåtelse	-	-	-	-
Inbetalda premier	5 140	4 703	5 140	4 703
Utbetalda försäkringsersättningar	-4 130	-4 016	-4 124	-4 015
Intern flytt	4	2	4	2
Riskresultat	-72	-48	-72	-48
Indexering av fribrev	170	77	170	77
Uppräkning med diskonteringsränta	2 095	2 534	2 095	2 534
Effekt av ändrad diskonteringsränta	-1 183	18 057	-1 183	18 057
Värdeförändring på placeringstillgångar	5	13	5	13
Belastning för administrationskostnad	-640	-555	-640	-555
Belastning för avkastningsskatt	-215	-334	-215	-334
Effekt av ändrade antaganden	-2 901	-1 771	-2 901	-1 771
Övrigt	-339	-422	-339	-430
Utgående balans brutto	83 459	85 524	83 457	85 516
Återförsäkrarens andel	-	-	-	-
Utgående balans netto	83 459	85 524	83 457	85 516
Riskprodukter med premiereserv				
Ingående balans brutto	816	822	817	822
Beståndsöverlåtelse	-	-	-	-
Inbetalda premier	1 694	1 682	1 694	1 682
Premier som förbrukats	-1 528	-1 686	-1 528	-1 686
Övrigt	-305	-2	-306	-1
Utgående balans brutto	676	816	677	817
Återförsäkrarens andel	-	-	-	-
Utgående balans netto	676	816	677	817
Totalt utgående balans netto	84 135	86 340	84 134	86 333

Not 32. Livförsäkringsavsättning (forts.)

Viktiga beräkningsantaganden avseende försäkring med avkastningsgaranti och avtalad förmån.

Ränteantaganden

Räntessatsen väljs utifrån marknadsräntor med motsvarande löptider enligt Finansinspektionens föreskrift FFFS 2011:22. För beräkning av diskonteringsräntekurva för tjänstepensionsförsäkring ger föreskriften vissa valmöjligheter. Marknadsräntor på säkerställda bostadsobligationer har, tillsammans med räntor på statsskuldsväxlar och statsobligationer, använts för beräkning av denna diskonteringsräntekurva.

Dödlighetsantaganden

För gren Folksam gäller:

Från och med 2008-01-01 tillämpas nya generationsbaserade dödlighetsantaganden vid beräkning av livförsäkringsavsättningen. De nya antagandena motsvarar aktuell erfarenhet inom Folksam Liv. För tjänstepensionsförsäkring tillämpas aktsamma antaganden och för försäkringar som inte klassificeras som tjänstepensionsförsäkringar tillämpas betryggande antaganden.

För gren kooperativ tjänstepension gäller:

Livförsäkringsavsättningen beräknas med försäkringsbranchens gemensamma dödlighetsantaganden från 1990.

Driftskostnadsantaganden

För bestånden tillämpas:

en kostnad som reducerar ränteantagandet

en kostnad som är proportionell mot kapitalvärdet på utbetalningarna

en kostnad som är proportionell mot storleken av den försäkrade risken

en kostnad som är proportionell mot inbetald premie.

Driftskostnadsbelastningen har justerats under 2012. Per 2012-06-30 justerades driftskostnadsbelastningen vid beräkning av livförsäkringsavsättningar för gren Folksam. Per 2012-09-30 justerades driftkostnadsbelastningen vid beräkning av livförsäkringsavsättningar för gren kooperativ tjänstepension.

De nya antagandena motsvarar aktuell erfarenhet inom Folksam Liv.

Skattekostnadsantaganden

Metoden för bestämning av antagande om statslåneränta har under 2012 ändrats till att använda den statsobligationsränta som har en löptid närmast 10 år. För försäkringar som är skatteklassade som pensionsförsäkring tillämpas skattesatsen 15 procent. För försäkringar som är skatteklassade som kapitalförsäkring tillämpas skattesatsen 30 procent.

Not 33. Avsättning för oreglerade skador, Mkr

	Koncernen		Moderföretaget	
	2012	2011	2012	2011
Ingående balans brutto	2 561	3 613	2 508	3 555
Kostnad för skador som inträffat innevarande år	1 625	1 937	1 623	1 934
Utbetalda försäkringsersättningar	-1 441	-1 391	-1 440	-1 390
Inlösta fondvärden för utbetalning	6 563	11 934	-	-
Utbetalningar under året	-6 576	-11 942	-	-
Nedskrivning	-4	-	-	-
Förändring av förväntad kostnad för skador som inträffat under tidigare år (avvecklingsresultat)	-407	-1 298	-399	-1 295
Effekt av ändrade antaganden	5	84	5	83
Övrigt	24	-376	25	-379
Utgående balans brutto	2 352	2 561	2 322	2 508
Återförsäkrares andel	-25	-39	-25	-22
Utgående balans netto	2 327	2 522	2 297	2 486

Avsättning för oreglerade skador görs främst för grupplivförsäkring, premiebefrielseförsäkring och sjukförsäkring.

För avsättning för icke fastställda skador används främst metoden Chain-ladder. Det är en verder-tagen aktuariell metod som är väl kontrollerad och accepterad. Oavsett metoden finns dock ett nat-urligt inslag av osäkerhet beroende på osäkerhet runt belopp och tidpunkt för utbetalning. Detta ger upphov till att det finns en risk att avsättningen inte är tillräcklig. För grupplivförsäkring appli-ceras Chain-ladder metoden på utbetalda belopp. Utvecklingen analyseras med hjälp av historiska utvecklingsfaktorer som utgör basen för att uppskatta framtida skadeår. Chain-ladder ger bäst re-sultat för försäkringsgrenar med ett stabilt utvecklingsmönster. Utöver metodens resultat tas även hänsyn till händelser och förändringar som har påverkat den historiska utvecklingen eller som kom-mer att påverka den kommande utvecklingen. Det kan till exempel handla om nya handläggning-srutiner eller nya lagar. Särskild hänsyn tas till stora skador och dess inverkan på avsättningsbehovet. För sjuk- och premiebefrielseförsäkring appliceras Chain-ladder metoden däremot på antalet inträ-fade skadefall. Det uppskattade antalet okända skadefall som beräknas antas sedan ha en skade-kostnad som motsvarar den genomsnittliga kända skadekostnaden beräknad i sjukreserven.

För sjukreserver baseras beräkningen på antagande om sannolikheten för avveckling genom till-frisknande och dödsfall. Antaganden ses över regelbundet. Även här tas hänsyn till eventuella lag-och regelförändringar.

Utöver avsättningen för kommande utbetalningar görs även avsättningar för beräknade återstå-ende skaderegleringskostnader. Denna avsättning baseras på erfarenheter från tidigare års skade-regleringskostnader och en uppskattning av den totalt utestående mängden skador som återstår att regleras.

Not 34. Avsättning för återbäring och rabatter, Mkr

	Koncernen		Moderföretaget	
	2012	2011	2012	2011
Ingående balans	2 207	1 280	2 207	1 280
Årets avsättning för ej förfallen återbäring	1 158	927	1 158	927
Utgående balans	3 365	2 207	3 365	2 207

Not 35. Villkorad återbäring, Mkr

	Koncernen		Moderföretaget	
	2012	2011	2012	2011
Ingående balans brutto	232	209	232	209
Inbetalningar	45	47	45	47
Utbetalningar	-23	-10	-23	-10
Värdeförändring på placeringstillgångar	22	-5	22	-5
Avgifter	-4	-3	-4	-3
Avkastningsskatt	-1	-1	-1	-1
Intern flytt	-5	-4	-5	-4
Övrigt	-	-1	-	-1
Utgående balans brutto	266	232	266	232
Återförsäkrares andel	-	-	-	-
Utgående balans netto	266	232	266	232

Not 36. Fondförsäkringsåtaganden, Mkr

	Koncernen		Moderföretaget	
	2012	2011	2012	2011
Ingående balans brutto	43 932	45 140	258	226
Inbetalningar	8 002	8 237	73	75
Utbetalningar	-1 582	-1 564	-11	-5
Återköp	-968	-812	-	-
Värdeförändring på placeringstillgångar	4 997	-4 302	13	-35
Avgifter	-254	-232	-3	-2
Avkastningsskatt	-187	-213	-1	-1
Beståndsöverlåtelse	3 120	-2 299	-	-
Riskresultat	-19	-16	-	-
Övrigt	-9	-7	-	-
Utgående balans brutto	57 032	43 932	329	258
Återförsäkrares andel	-	-	-	-
Utgående balans netto	57 032	43 932	329	258

Not 37. Pensioner och liknande förpliktelser, Mkr

Koncernen	2012	2011
Pensionsförpliktelser		
Nuvärde av helt eller delvis fonderade förpliktelser	-578	-431
Nuvärde av ofonderade pensionsförpliktelser	-52	-54
Totalt nuvärde av förmånsbestämda förpliktelser	-630	-485
Verkligt värde på förvaltningstillgångar	479	392
Netto redovisat avseende förmånsbestämda planer i rapporten över finansiell ställning	-151	-93
Nettobeloppet för förmånsbestämda planer redovisas i följande poster i rapport över finansiell ställning		
Avsättningar till pensioner	-152	-93
Nettobeloppet i rapporten över finansiell ställning	-152	-93
Översikt förmånsbestämda planer		
Förändring av nuvärdet av förpliktelser för förmånsbestämda planer		
Förpliktelser för förmånsbestämda planer per den 1 januari	485	444
Utbetalda ersättningar	-23	-18
Kostnader för tjänstgöring innevarande period	12	9
Räntekostnad	20	18
Aktuariella vinster och förluster	69	81
Justering mellan koncerner	67	-49
Förpliktelser för förmånsbestämda planer per den 31 december	630	485
Förändringar av förvaltningstillgångarnas verkliga värde		
Förvaltningstillgångarnas verkliga värde per den 1 januari	392	417
Avgifter från arbetsgivaren	23	19
Utbetalda ersättningar	-23	-18
Förväntad avkastning på förvaltningstillgångar	17	17
Reduceringar och regleringar	-1	13
Aktuariella vinster och förluster	10	-2
Justering mellan koncerner	61	-54
Förvaltningstillgångarnas verkliga värde per den 31 december	479	392

Koncernen	2012	2011
Förvaltningstillgångarna består av följande		
Egetkapitalinstrument	283	118
Fastigheter	43	35
Skuldinstrument	153	239
	479	392
Kostnad redovisad i årets resultat		
Kostnader avseende tjänstgöring innevarande period	-13	4
Räntekostnader på förpliktelse	-20	-18
Förväntad avkastning på förvaltningstillgångar	17	17
Nettokostnad (+) / Intäkt (-) i årets resultat	-16	3
Kostnaden redovisas i följande rader ingående i årets resultat		
Administrationskostnader	-13	4
Finansiella intäkter	17	17
Finansiella kostnader	-20	-18
	-16	3
Verklig avkastning på förvaltningstillgångar	27	15
Intäkt redovisad i övrigt totalresultat		
Aktuariella vinster (-) och förluster (+)	59	84
Netto redovisat i övrigt totalresultat	59	84
Aktuariella vinster (-) och förluster (+) redovisade i övrigt totalresultat		
Ackumulerat per den 1 januari	-53	-137
Redovisat under perioden	59	84
Ackumulerat per den 31 december	6	-53
Antaganden för förmånsbestämda förpliktelser		
Diskonteringsränta	2,86%	3,42%
Förväntad avkastning på förvaltningstillgångar	2,86%	3,60%
Framtida löneökning	3,31%	3,14%
Framtida ökning av pensioner (Inflation)	1,81%	1,64%
Inkomstbasbeloppet	3,31%	3,14%
Avgångsintensitet	5,00%	5,00%
Livslängdsantaganden	FFFS 2007:31	

Not 37. Pensioner och liknande förpliktelser, Mkr (forts.)

Diskonteringsränta

För att bestämma diskonteringsräntan använder Folksam den marknadsmässiga avkastningen på balansdagen som erhålles på svenska bostadsobligationer med en löptid som motsvarar längden på pensionsförpliktelsen.

Förväntad avkastning på förvaltningstillgångar

Förväntad avkastning på förvaltningstillgångar är fastställd utifrån antagandet att avkastningen på obligationer beräknas ha en likartad avkastning som en 10 årig statsobligation samt att aktieavkastningen kommer att ha samma ränta med tillägg för en riskpremie.

Framtida löneökning

Framtida löneökning avspeglar förväntade framtida procentuella löneökningar som en sammansatt effekt av inflation, tjänsteålder och befordran.

Inflation

Beträffande inflationsantagande har Folksam valt att följa Riksbankens uppsatta inflationsmål som utgångspunkt vid beräkningarna.

Framtida ökning av pensioner

Inflationsantaganden används för uppräknings av framtida ökning av pensioner.

Inkomstbasbeloppet

Inkomstbasbeloppet fastställs årligen av regeringen och används bland annat för att bestämma taket i pensionsgrundande lön i det allmänna pensionssystemet.

Sammandrag för perioderna	2012	2011	2010	2009
Koncernen				
Förmånsbestämd förpliktelse	-630	-485	-444	-544
Verkligt värde på förvaltningstillgångarna	479	392	417	459
Överskott / underskott	-152	-93	-27	-85
Förändring av pensionsförpliktelserna baserade på erfarenhet	11	-2	-18	6
Förändring av förvaltningstillgångar baserade på erfarenhet	10	-2	2	25

Koncernen uppskattar att 26 mkr blir betalda under 2013 till fonderade och ofonderade förmånsbestämda planer.

Aktuariella beräkningar görs för Folksam Liv och Folksam Sak koncernerna på förmånsbestämda pensionsavsättningar enligt IAS 19.

Beräkningarna görs per pensionsplan och arbetsgivare. KTP planen, som är den största pensionsplanen inom Folksam, är tryggad i Konsumentkooperationens pensionsstiftelse. Folksam Sak har betalningsansvaret för pensionsplanen för samtliga anställda inom Folksam.

Inom Folksam fördelas kostnader och åtaganden inom respektive koncern enligt en fördelningsnyckel baserad på lönesummor för respektive företag som ingår i Folksam Liv och Folksam Sak koncernerna. Detta görs för att återspegla en så korrekt bild som möjligt av kostnader och åtaganden inom koncernerna.

Lönesummorna varierar mellan åren varför den procentuella fördelningen av pensionsavsättningen ändras mellan Folksam Liv och Folksam Sak koncernerna. Detta ger en effekt att UB värdet från året innan inte kommer att stämma överens med IB värdet för det aktuella året vilket ger upphov till en fordran/skuld mellan Folksam Liv och Folksam Sak koncernerna. Denna effekt behandlas som en justering mellan koncernerna i koncernredovisningen som förändras när den procentuella fördelningen av lönesummor i företagen inom koncernerna ändras.

Not 37. Pensioner och liknande förpliktelser, Mkr (forts.)

Moderföretaget	2012		2011	
Ingående balans	31		30	
Kostnader för tjänstgöring innevarande period	1		1	
Räntekostnad	1		1	
Aktuariella vinster och förluster	-4		1	
Övriga förändringar	-		-2	
Utgående balans	29		31	
Antaganden				
Diskonteringsränta	2,86%		3,42%	
Framtida löneökning	3,31%		3,14%	
Framtida ökning av inkomstbasbelopp	3,31%		3,14%	
Framtida ökning av pensioner (Inflation)	1,81%		1,64%	
Avgångsintensitet	5,00%		5,00%	
Livslängdsantagande	FFFS 2007:31			

Avsättning för pensioner och liknande förpliktelser i moderföretaget avser ej tryggade förpliktelser enligt kollektivavtal. Anställda födda 1955 eller tidigare och som var anställda den 1 juni 2006 har rätt att gå i pension vid 62 års ålder, för övriga anställda gäller 65 år. Den som har möjlighet att gå vid 62 års ålder kan maximalt få en ersättningsnivå motsvarande cirka 65 procent av pensionsmedförande lön fram till 65 års ålder.

När den anställde väljer att gå i pension vid 62 års ålder gör Folksam en kompletterande premiebetalning för att täcka pensionsförmånen fram till 65 års ålder. Beräkning av avsättning för pensioner och liknande förpliktelser har gjorts med antagande om att cirka 50 procent utnyttjar möjligheten till förtida pensionsavgång.

Not 38. Avsättning för skatter, Mkr

	Koncernen		Moderföretaget	
	2012	2011	2012	2011
Uppskjutna skattefordringar och skulder				
Byggnader och mark	44	45	44	45
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	77	95	79	97
Aktier och andelar	141	67	138	64
Derivat	-3	-11	-3	-11
Avs för pensionsförpliktelser utanför tryggandelag	-28	-16	-1	-2
Obeskattade reserver	399	486	-	-
Summa uppskjutna skattefordringar och uppskjutna skatteskulder, netto	630	666	257	193

Samtliga förändringar mellan åren i posten uppskjuten skatt har redovisats som uppskjuten skattekostnad/skatteintäkt i resultaträkningen.

Not 39. Skulder avseende direkt försäkring, Mkr

	Koncernen		Moderföretaget	
	2012	2011	2012	2011
Försäkringstagare	9	109	-	-
Försäkringsföretag	-	-	-	-
	9	109	-	-

Not 40. Övriga skulder, Mkr

	Koncernen		Moderföretaget	
	2012	2011	2012	2011
Skulder till koncernföretag	-	-	779	192
Skulder till närstående företag	526	587	421	406
Övrigt	2 454	1 951	1 632	968
	2 980	2 538	2 832	1 566

Not 41. Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter, Mkr

	Koncernen		Moderföretaget	
	2012	2011	2012	2011
Upplupna kostnader	274	238	120	93
Förutbetalda intäkter	234	249	189	213
	508	487	309	306

Not 42. Förväntade återvinningstidpunkter för tillgångar och skulder, Mkr

Koncernen 2012	Högst 1 år	Längre än 1 år	Totalt
Tillgångar			
Immateriella tillgångar	6	45	51
Byggnader och mark	-	7 892	7 892
Aktier och andelar i koncernföretag	-	1 229	1 229
Aktier och andelar i intresseföretag	-	826	826
Räntebärande värdepapper emitterade av och lån till intresseföretag	-	1 133	1 133
Aktier och andelar	60	31 847	31 907
Obligationer och räntebärande värdepapper	99	78 693	78 792
Lån med säkerhet i fast egendom	-	40	40
Övriga lån	-	729	729
Derivat	412	-	412
Övriga finansiella placeringstillgångar	-	230	230
Placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagare bär placeringsrisk	915	56 116	57 031
Oreglerade skador	1	35	36
Fordringar avseende direkt försäkring	51	-	51
Övriga fordringar	1 868	-	1 868
Materiella tillgångar och varulager	4	1 287	1 291
Kassa och bank	6 613	17	6 630
Upplupna ränte- och hyresintäkter	1 399	-	1 399
Förutbetalda anskaffningskostnader	76	310	386
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	143	-	143
Summa tillgångar	11 687	180 389	192 076

Not 42. Förväntade återvinningstidpunkter för tillgångar och skulder, Mkr (forts.)

Koncernen 2012	Högst 1 år	Längre än 1 år	Totalt
Skulder och avsättningar			
Försäkringstekniska avsättningar (före avgiven återförsäkring)	6 028	83 824	89 852
Försäkringstekniska avsättningar för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär placeringsrisk	1 511	55 788	57 298
Avsättningar för skatter	1	629	630
Övriga avsättningar	-	1	1
Andra avsättningar (pension 62 åringar)	7	144	152
Skulder till kreditinstitut	376	-	376
Depåer från återförsäkrare	8	-	8
Skulder avseende direkt försäkring	9	-	9
Derivat	203	-	203
Övriga skulder	2 742	281	3 023
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	459	49	508
Summa skulder och avsättningar	11 344	140 716	152 060

Not 42. Förväntade återvinningstidpunkter för tillgångar och skulder, Mkr (forts.)

Moderföretaget 2012	Högst 1 år	Längre än 1 år	Totalt
Tillgångar			
Byggnader och mark	-	2 933	2 933
Aktier och andelar i koncernföretag	-	5 624	5 624
Räntebärande värdepapper emitterade av och lån till koncernföretag	-	324	324
Aktier och andelar i intresseföretag	-	310	310
Räntebärande lån emitterade av och lån till intresseföretag	-	1 130	1 130
Aktier och andelar	-	31 672	31 672
Obligationer och räntebärande värdepapper	1 150	77 301	78 451
Lån med säkerhet i fast egendom	-	40	40
Övriga lån	-	729	729
Derivat	412	-	412
Övriga finansiella placeringstillgångar	-	230	230
Placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagare bär placeringsrisk	-	329	329
Återförsäkrares andel av Försäkringstekniska avsättningar			
Oreglerade skador	-	25	25
Fordringar avseende direkt försäkring	21	-	21
Övriga fordringar	1 748	-	1 748
Materiella tillgångar och varulager	2	4	6
Kassa och bank	5 174	-	5 174
Upplupna ränte- och hyresintäkter	1 430	-	1 430
Förutbetalda anskaffningskostnader	10	11	21
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	16	-	16
Summa tillgångar	9 963	120 662	130 625

Not 42. Förväntade återvinningstidpunkter för tillgångar och skulder, Mkr (forts.)

Moderföretaget 2012	Högst 1 år	Längre än 1 år	Totalt
Skulder			
Försäkringstekniska avsättningar (före avgiven återförsäkring)	6 009	83 812	89 821
Försäkringstekniska avsättningar för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär placeringsrisk	595	-	595
Avsättningar för skatter	-	257	257
Avsättningar för pensioner	6	23	29
Depåer från återförsäkrare	8	-	8
Skulder avseende återförsäkring	1	-	1
Derivat	202	-	202
Övriga skulder	2 832	-	2 832
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	310	-	310
Summa skulder och avsättningar	9 963	84 092	94 055

Not 43. Ställda panter, Mkr

	Koncernen		Moderföretaget	
	2012	2011	2012	2011
Övriga ställda panter (bokfört värde)				
För försäkringstagarnas räkning registerförda tillgångar:				
Fastighetsinteckningar	-	-	-	-
Byggnader och mark	5 546	5 560	5 546	5 560
Aktier och andelar i koncernföretag	2 754	2 659	2 754	2 659
Aktier och andelar	29 838	23 900	29 838	23 900
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	75 962	72 997	75 962	72 997
Övriga lån	270	270	270	270
Derivat	140	519	140	519
Kassa och bank	4 587	4 508	4 587	4 508
Upplupna räntor och hyresintäkter	1 312	1 367	1 312	1 368
Övriga finansiella placeringstillgångar	652	-	-	-
Placeringstillgångar för vilka livförsäkrings-tagaren bär placeringsrisken	57 298	44 164	595	490
	178 359	155 944	121 004	112 271
För andras räkning pantsatta tillgångar				
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	2 344	2 012	2 344	2 012
Likvida medel	440	1 010	440	1 010
Panter ställda för egna skulder				
Totalt ställda panter	181 143	158 966	123 788	115 293

Säkerheter har ställts i enlighet med clearinginsti-tutens angivna marginalsäkerhetskrav.

Not 44. Eventualförpliktelser/ Ansvarförbindelser, Mkr

	Koncernen		Moderföretaget	
	2012	2011	2012	2011
Övriga ställda panter (bokfört värde)				
Solidariskt betalningsansvar för skulder i handelsbolag	433	427	433	427
Övriga eventualförpliktelser	158	-	158	-
	591	427	591	427

Not 45. Åtagande, Mkr

	Koncernen		Moderföretaget	
	2012	2011	2012	2011
Redovisade åtagande för avtalat men ännu ej investerat riskkapital	1 586	1 057	1 586	1 056
Redovisat åtagande för avtalat men ännu ej utbetalat lån till intresseföretag	278	-	278	-
Hyresåtagande	113	141	113	141
	1 977	1 198	1 977	1 197

Not 46. Upplysningar om närstående

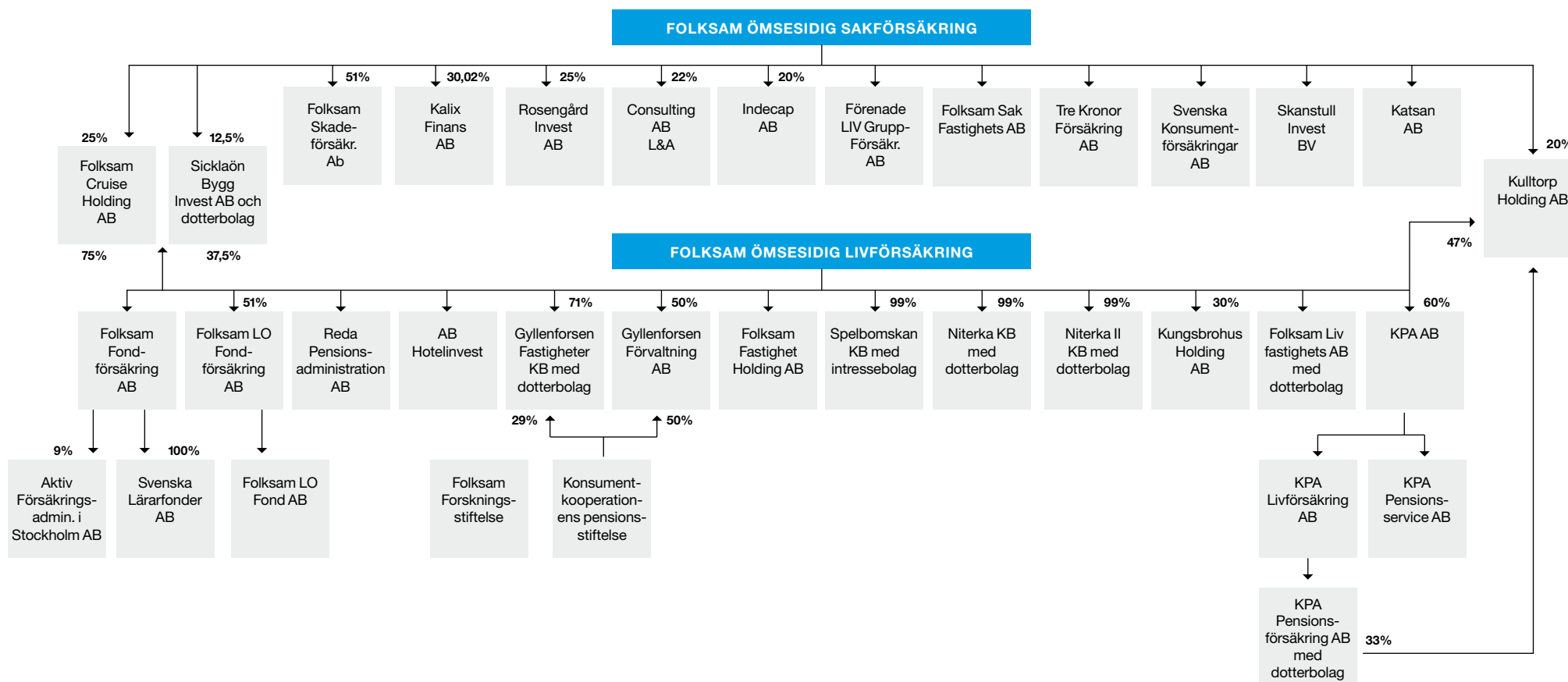
Närstående parter

Denna not innehåller en beskrivning av väsentliga relationer mellan Folksam Liv och närstående bolag i Folksam (Folksam Sak-koncernen respektive Folksam Liv-koncernen, inklusive KPA Pension) samt övriga närstående parter. Samtliga bolag i Folksam definieras som närstående på grund av gemensam ledning.

Övriga närstående parter utgörs av nyckelpersoner, nyckelpersoners nära familjemedlemmar (enligt definitionen i IAS 24) samt bolag som står under bestämmande eller betydande inflytande av nyckelpersoner eller deras nära familjemedlemmar. Med bolag avses

alla typer av företag och organisationer förutom företag i Folksam och företag/organisationer med inflytande i Folksam genom styrelserepresentation. Nyckelpersoner överensstämmer med de ledande befattningshavare för vilka upplysning lämnas avseende "Ersättning och förmåner till ledande befattningshavare" i not 47.

Som närstående parter räknas inte de organisationer som har styrelserepresentation i bolag i Folksam. Dessa agerar inte i direkt eget intresse utan representerar försäkringstagarna.

Not 46. Upplysningar om närstående (forts.)

Bolagen i Folksam

Folksam består av två koncerner, Folksam Sak-koncernen och Folksam Liv-koncernen.

Folksam Liv är moderföretag i en koncern som förutom moderföretaget omfattar de helägda dotterföretagen AB Hotelinvest, Folksam Fondförsäkringsaktiebolag (publ), Reda Pensionsadministration AB, Spelbomskan KB, Niterka KB, Niterka II KB, Folksam Liv Fastighets AB och Folksam Fastighet Holding AB samt de delägda underkoncernerna KPA Pension (60 procent) och Folksam LO Fondförsäkring (51 procent) inklusive dess helägda dotterföretag. Folksam Liv äger även 71 procent i Gyllenforsen Fastigheter KB, 50 procent i Gyllenforsen Förvaltning AB, 75 procent i Folksam Cruise Holding AB, 47 procent i Kulltorp Holding AB, 30 procent i Kungsbrohus Holding AB samt 37,5 procent i Sicklaön Bygg Invest AB.

Upplysningar om hur närståendetransaktioner ingås och följs upp

Varje år beslutar styrelsen en verksamhetsplan som bland annat beskriver ekonomiska mål och nyttjandet av gemensamma resurser. Vd ska regelbundet under året informera styrelsen om prognos och utfall av verksamhetsplan. Principiella avvikelser från beslutad verksamhetsplan ska godkännas av styrelsen. I samband med årsbokslutet ska den slutliga fördelningen av kostnader mellan bolagen beslutas av styrelsen.

Självkostnadsprincipen

Den övergripande utgångspunkten är att åstadkomma en korrekt kostnadsfördelning per bolag och produkt med tillämpning av självkostnadsprincipen. Varje bolag och produkt ska bära de kostnader som är hänförliga till bolaget och produkten. Inga internvinster eller korssubventioner ska uppstå.

Driftskostnader fördelas så långt möjligt efter faktiskt nyttjande på bolag och produkt. Exempel på sådana kostnader är datorutrustning, lokaler och telefoni. För övriga kostnader görs en bedömning av faktiskt nyttjande, utifrån bland annat tidsredovisning, antal transaktioner eller antal försäkringar kopplade till kostnaden. Exempel på sådana kostnader är utnyttjande av vissa stödenheter och marknadsföring.

Tillikaanställning

Den största delen av driftskostnaderna utgörs av personalrelaterade kostnader. I Folksam tillämpas tillikaanställning vilket innebär att all personal är anställda i alla bolag. Följaktligen tillhör kostnaderna det bolag som arbetet utförs åt.

Varje anställd är organisatoriskt placerad på ett kostnadsställe. Ett kostnadsställe kan endast tillhöra ett bolag. De anställdas kostnader belastar initialt det kostnadsställe och bolag de tillhör. Dessa kostnader fördelas sedan på de bolag för vilka de arbetat. Det är dock inte frågan om köp och försäljning av tjänster utan fördelning av kostnader.

Överenskommelser

Den kostnadsfördelning som beslutats av styrelsen operationaliseras genom att interna överenskommelser upprättas mellan enheter/bolag där interndebitering förekommer. Överenskommelserna dokumenteras, och innehåller uppgifter om hur uppföljning och kontroll ska utföras.

Inventering av ledande befattningshavares närståendetransaktioner

En inventering har gjorts avseende ledande befattningshavares eventuella närstående transaktioner på belopp över 10 000 kronor. Denna inventering avser inte ersättningar som ledande befattningshavare/nyckelpersoner har erhållit i sin egenskap av ledande befattningshavare det vill säga löner, pensioner, styrelsearvode mm, vilka specificeras i årsredovisningens personalnot under ersättning till ledande befattningshavare. Den genomförda inventeringen av närstående transaktioner för ledande befattningshavare har givit ett resultat på 24 tkr som avser premier i Folksam Liv.

Not 46. Upplysningar om närstående (forts.)

Närståendetransaktioner

Följande transaktioner har skett med närstående, Mkr

Närståendetransaktioner	Erlagd ersättning		Erhållen ersättning	
	2012	2011	2012	2011
Folksam ömsesidig sakförsäkring				
Försäkringsrörelsen	317	272	66	58
Kapitalförvaltning	73	69	-	-
IT	294	235	15	4
Administrativt stöd	274	217	139	112
Pensionsavsättningar	50	34	-	-
KPA AB				
Försäkringsrörelsen	25	28	74	34
IT	2	-	4	-
Administrativt stöd	3	-	8	-
KPA Pensionsförsäkring (publ)				
Kapitalförvaltning	-	-	75	61
Administrativt stöd	2	-	-	-
KPA Pensionservice AB				
Pensionsavsättningar	1	-	-	-
Folksam Fondförsäkring AB				
Försäkringsrörelsen	-	-	59	61
Reda Pensionsadministration AB				
Försäkringsrörelsen	-	-	30	39
IT	-	-	6	-
Folksam LO Fond AB				
Kapitalförvaltning	-	-	23	24
Folksam LO Fondförsäkring AB (publ)				
Försäkringsrörelsen	-	-	26	23
IT	-	-	2	2
KPA Livförsäkring (publ)				
Kapitalförvaltning	-	-	4	4
Folksam Spar AB (publ)				
Försäkringsrörelsen	-	1	-	2

Närståendetransaktioner	Erlagd ersättning		Erhållen ersättning	
	2012	2011	2012	2011
KP Pension & Försäkring HB				
Försäkringsrörelsen	-	-	-	5
Tre Kronor Försäkring AB				
Försäkringsrörelsen	-	-	-	1
Administrativt stöd	-	-	-	1
Svenska konsumentförsäkringar AB (publ)				
Försäkringsrörelsen	-	-	-	1
Administrativt stöd	-	-	-	1
Konsumentkooperationens pensionsstiftelse				
Kapitalförvaltning	-	-	22	-
IT	-	-	2	-
Förenade Liv Gruppörsäkring AB (publ)				
Försäkringsrörelsen	-	-	5	2
Kapitalförvaltning	-	-	9	9
Folksam Inköp AB				
Totalt	1041	856	569	444

Försäkringsrörelsen består av kostnader för bland annat distribution, skadehantering, kundservice, försäkringsadministration och den gemensamma marknadsorganisationen. Med kapitalförvaltning avses kapitalförvaltningskostnaderna. Bland IT-transaktionerna ingår bland annat datautrustning, drift och utveckling av system, trycksaker samt telefoni. Administrativt stöd avser kostnader inom övriga centrala enheter, exempelvis kostnader för hyra, personalkostnader, kommunikation, redovisning, revision och marknadsföring.

Not 46. Upplysningar om närstående, Mkr (forts.)

Utgående balanser vid årets slut	Fordringar		Skulder	
	2012	2011	2012	2011
Folksam Fondförsäkring AB	110	291	1	178
Folksam Liv Fastighets AB (publ)	-	-	767	-
Folksam LO Fond AB (publ)	11	-	-	5
Folksam LO Fondförsäkringsaktiebolag AB (publ)	10	-	-	4
Folksam Spar AB	-	-	-	1
Folksam ömsesidig sakförsäkring	25	24	420	406
Folksam Liv Gruppförsäkring (publ)	2	9	-	-
Konsumentkooperationens pensionsstiftelse	14	15	-	-
KPA AB (publ)	-	-	1	3
KPA Livförsäkring AB (publ)	1	-	-	-
KPA Pensionsförsäkring AB (publ)	20	-	-	1
KPA Pensionsservice AB	66	103	-	-
Reda Pensionsadministration AB	27	5	9	-
Svenska Konsumentförsäkringar AB (publ)	-	-	-	1
Svenska Läraryr AB	-	-	1	-
Totalt	286	447	1 199	599

Internränta

Internränta betalas för fordringar och skulder mellan bolag inom Folksam. Räntan är STI-BOR 1 vecka. I Folksam Liv uppgick internräntan 2012 till en intäkt på 3,6 (8,3) miljon kronor.

Lån

Folksam Liv har lämnat lån till dotter- och intresseföretag i samband med fastighets- samt företagsförvärv om totalt 1 454 (791) mkr. Lånefordringarna uppgår till: Niterka KB 144 mkr, Niterka II KB 20 mkr, Folksam Fastighet Holding AB 160 mkr, Folksam Cruise Holding AB 367 mkr, Kulltorp Holding AB 51 mkr, Kungsbrosus Holding AB 449 mkr samt Sicklaön Bygg Invest AB 263 mkr. Intäktsräntan på dessa lån uppgick till 58 (48) miljoner kronor. Lånen redovisas under balansposterna Räntebärande värdepapper emitterade av, och lån till koncernföretag samt Räntebärande värdepapper emitterade av, och lån till intresseföretag.

Garantier/eventualförpliktelser

Ett avtal har tecknats mellan Folksam Liv och KPA AB samt KPA Livförsäkring, med innebörden att Folksam Liv från 2007-04-01 tagit över betalningsansvaret för hyresavtalet avseende KPA Pensions tidigare lokaler.

Solidariskt betalningsansvar för handelsbolagens skulder redovisas bland ansvarsförbindelser med 433 (427) miljoner kronor. Avtal har upprättas mellan Folksam Liv och Folksam Sak gällande fördelning av ansvar för borgensförpliktelse uppgående till totalt 211 miljoner kronor till förmån för intresseföretag.

Återförsäkring

Återförsäkring för bolagen inom Folksam sker huvudsakligen gentemot extern part. Folksam Liv har mottagit intern återförsäkring genom att Folksam Fondförsäkring AB har återförsäkrat sig hos Folksam ömsesidig livförsäkring med en premievoly m uppgående till 6 miljoner kronor år 2012.

Aktieägartillskott

2012 lämnades ett villkorat aktieägartillskott från Folksam Liv till Folksam Fondförsäkring AB om 200 miljoner kronor, samt aktieägartillskott om 193 miljoner kronor till Kungsbrosus Holding AB samt 30 miljoner till Sicklaön Bygg Invest AB. Under 2011 skedde återbetalning av tidigare lämnat aktieägartillskott från Reda Pensionsadministration AB till Folksam Liv med 8 miljoner kronor.

Not 47. Medeltal anställda samt löner och ersättningar

Medeltal anställda i Sverige ¹⁾	Moderföretag		Dotterföretag	
	2012	2011	2012	2011
Tjänstemän	678	611	11	93
varav män	48%	49%	73%	39%
Ombud ²⁾	266	272		

1) Medelantalet anställda har beräknats med utgångspunkt från antalet arbetstimmar, betald tid, relaterade till en årsarbetstid på 1 922 (1 945) timmar.

2) Totalt antal i Folksam.

Ombud är anställda som mot rörlig ersättning säljer företagets produkter.

Not 47. Medeltal anställda samt löner och ersättningar, Mkr (forts.)

Löner, ersättningar och övriga förmåner, Mkr	2012	2011	2012	2011
Styrelse	2,7	2,2		
Verkställande direktör	2,6	2,5		
Vice verkställande direktör och andra ledande befattningshavare	10,1	11,6		
Styrelse och verkställande direktören dotterföretag			10,5	5,1
Tjänstemän	341,2	303,4		
Ombud	55,0	20,3	143,0	113,9
Totalt	411,6	340,0	153,5	119,0
Sociala kostnader	215,2	181,9	5,0	35,7
varav pensionskostnader	86,2	64,0	2,7	21,3
varav pensionskostnader verkställande direktören	0,9	0,9	2,7	2,1

Fördelning kvinnor och män i företagsledningen, Antal

Moderföretaget	2012		2011	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Verkställande direktör	-	1	-	1
Vice verkställande direktör och ställföreträdande koncernchef	-	-	-	1
Andra ledande befattningshavare	5	5	5	6
Styrelse	6	6	6	6

Löner, ersättningar, arvoden och förmåner till ledande befattningshavare och styrelse, Moderföretaget, tkr

Styrelsearvode, tkr	2012	2011
Styrelsens ordförande		
Nina Jarlbäck	210	178
Övriga styrelseledamöter		
Kjell Ahlberg	165	140
Dag Andersson	165	140
Johnny Capor	206	167
Sune Dahlqvist	114	103
Thomas Eriksson	120	102
Doris Forsell-Gustafsson	95	80
Susanna Gideonsson	126	102
Maj-Britt Johansson-Lindfors	131	103
Anita Modin	131	108
Sture Nordh	207	144
Eva Quist	133	108
Jan Rudén	150	130
Eva-Lis Sirén	170	143
Hans Tilly	180	164
Personalrepresentanter, 4 (5) stycken	350	278
Summa styrelsearvode	2 653	2 190

Not 47. Medeltal anställda samt löner och ersättningar, Mkr (forts.)

Löner, ersättningar, arvoden och förmåner till ledande befattningshavare och styrelse, Moderföretaget, tkr (forts.)

Koncernchef och verkställande direktör ¹⁾	2012	2011
Anders Sundström		
Grundlön	2 612	2 506
Övriga förmåner	99	97
Pensionskostnad	914	862
Övrig ersättning	-	-
Summa	3 625	3 465
Vice verkställande direktör och stf koncernchef	2012	2011
Lars Burman		
Grundlön	-	975
Övriga förmåner	-	16
Pensionskostnad	-	241
Övrig ersättning	-	201
Summa	-	1 433
Ledande befattningshavare	2012	2011
Andra ledande befattningshavare 10 (11)stycken ²⁾		
Grundlön	10 132	10 658
Övriga förmåner ³⁾	277	255
Pensionskostnad	2 620	2 843
Övrig ersättning ⁴⁾	72	739
Summa	13 101	14 495

Ersättningar och förmåner för koncernchef, vd, vice vd, stf koncernchef och övriga ledande befattningshavare delas lika mellan Folksam Sak och Folksam Liv, ovan redovisas den del som avser Folksam Liv. Den totala ersättningen till dessa personer utgörs av summan av ersättningar och förmåner redovisade i respektive bolags årsredovisning.

- 1) Pensionskostnader avser kostnader hänförligt till respektive år.
- 2) Med andra ledande befattningshavare avses de 10 (11) personer vilka tillsammans med verkställande direktören och vice verkställande direktören utgör koncernledningen. Vice verkställande direktören (de två vice verkställande direktörerna) ingår i koncernledningen och redovisas under andra ledande befattningshavare.
- 3) Övriga förmåner avser huvudsakligen tjänstebil.
- 4) Övrig ersättning avser ersättning för kommitté och utskottsarbete samt för styrelsearvoden i dotterbolag.

Styrelsen har ett fast årsarvode enligt nedan i tusen kronor:

Styrelseordförande	140
Vice ordförande	90
Övriga exklusive vd	65
Suppleanter	35
Sammanträdesarvode	6
Särskilt om personalrepresentanter	
Ordinarie ledamot	65
Suppleanter	35
Sammanträdesarvode	6
Arvoden till ledamöter i revisionsutskottet	
Årsarvode	42
Sammanträdesarvode	6
Arvoden till ledamöter i ersättningsutskottet	
Årsarvode	33
Sammanträdesarvode	6

Ersättningar till verkställande direktör, vice verkställande direktör, ledande befattningshavare och styrelse

Valberedningen ger bolagsstämman rekommendationer gällande ersättning till styrelsen. Till styrelsens ordförande och ledamöter inklusive personalrepresentanter utgår arvode enligt bolagsstämmans beslut.

Folksams styrelser har fastställt Folksams ersättningspolicy. Principer för ersättning till verkställande direktör, vice verkställande direktör och andra ledande befattningshavare fastställs årligen av bolagsstämman. Ersättning utgörs av fast grundlön, övriga förmåner och pension. Inga belöningsprogram eller rörliga ersättningar utgår till ledande befattningshavare. Enligt Folksams ersättningspolicy fastställer styrelsen, efter förslag från ersättningsutskottet, lönen för verkställande direktör, vice verkställande direktör och ledande befattningshavare. Ersättningen till verkställande direktör, vice verkställande direktör och ledande befattningshavare revideras en gång per år.

Pension

Pensionsåldern för verkställande direktören är 62 år. Utöver förmåner enligt den allmänna pensionen ska Folksam bekosta pensionsförmåner för verkställande direktören motsvarande 35 procent av den årliga bruttolönen.

För vice verkställande direktören är pensionsåldern 62 år. För andra ledande befattningshavare är pensionsåldern 65 år. Den vice verkställande direktören övergick den 1 maj 2005 till en premiebaserad pensionsplan. De andra ledande befattningshavare har anställts med

Not 47. Medeltal anställda samt löner och ersättningar, Mkr (forts.)

en premiebaserad pensionsplan. Utöver förmåner enligt den allmänna pensionen ska Folksam bekosta pensionsförmåner för motsvarande 25 procent av den årliga bruttolönen. I anställningsavtal för ledande befattningshavare finns inskrivet att flytträtt av pensionen inte får utnyttjas om det kan antas att personen har kunskap om att en flytt i det enskilda fallet påverkar övriga försäkringstagare negativt.

Avgångsvederlag

Avgångsvederlag utgår för verkställande direktör med 12 månadslöner. För verkställande direktören gäller uppsägningstiden 12 månader från företags sida och från verkställande direktörens sida gäller en uppsägningstid om sex månader. Uppsägningstiden för ledande befattningshavare är 12 månader från företags sida och från vice verkställande direktörens och andra ledande befattningshavares sida gäller en uppsägningstid på sex månader. För vice verkställande direktören och andra ledande befattningshavare utgår avgångsvederlag med 12 månadslöner.

Belöningsprogram

Ett belöningsprogram som omfattar samliga anställda medarbetare inom Folksam (exklusive ledande befattningshavare, medarbetare med särskild ställning som kan påverka Folksams risknivå i enlighet med den beslutade Ersättningspolicyn) har gällt under 2012. Belöningsprogrammet utformades med utgångspunkt från ett behov av effektiv resursförbrukning och en förflyttning av varumärket. Belöningsprogrammet fokuserades därför på två delområden: driftskostnader samt varumärkesförflyttning. Dessa två delområden fördelades sedan på totalt sex delmål varav två är nedbrutna på enheter och dotterföretag och övriga är övergripande Folksamsmål. Ett maximalt utfall från belöningsprogrammet för 2012 uppgår till 20 000 kr per medarbetare. Utbetalning ur belöningsprogrammet ska föregås av styrelsebeslut.

En redogörelse för företags ersättningar enligt Finansinspektionens allmänna råd om ersättningspolicy i Försäkringsföretag (FFFS 2011:25 kap) kommer att finnas tillgänglig på Folksams webbplats www.folksam.se i samband med bolagsstämman den 17 april 2013.

Pensionsåtaganden

Folksams pensionsplaner utgörs främst av pensionsförmåner som framgår i kollektivavtal gällande planen för Kooperationens tilläggspension, KTP, för tjänstemän av den 1 juli 2011. Pensionsplanerna omfattar i huvudsak ålderspension, sjukpension och familjepension.

Den som är född 30 juni 1978 eller tidigare omfattas av KTP avdelning 2 som i huvudsak är ett förmånsbestämt system. Detta kompletteras med KTP-K som är den premiebästa delen inom KTP avdelning 2. Den som är född 1 juli 1978 till 30 juni 1983 omfattas av KTP avdelning 1 som är helt premiebästa. Dock hade denna grupp möjlighet vid införandet av den nya planen 2011 rätt att välja att stanna kvar i den förmånsbestämda pensionen. Den som är född 1 juli

1983 eller senare omfattas av KTP avdelning 1 som är helt premiebästa.

Pensionsplanerna för förmånsbestämda pensioner är tryggade genom avsättningar till Konsumentkooperationens pensionsstiftelse.

Folksam Sak har betalningsansvaret för pensionsplanen för förmånsbestämd pension för samtliga anställda inom Folksam. Folksam Sak har givit Konsumentkooperationens pensionsstiftelse i uppdrag att ombesörja utbetalning av pension.

Vid redovisning av pensionsåtaganden i juridisk person tillämpas reglerna i tryggandelagen och Finansinspektionens föreskrifter. Tillämpning av tryggandelagen är en förutsättning för skattemässig avdragsrätt. Reglerna i IAS 19 avseende förmånsbestämda pensionsplaner tillämpas därför inte utan upplysningar lämnas enligt relevanta delar av vad som anges i IAS 19. Pensionsberäkningarna bygger på löne- och pensionsnivåer på balansdagen.

Pensionsåtagande tryggade i Konsumentkooperationens pensionsstiftelse Mkr	2012	2011
Verkligt värde på särskilt avskiljbara tillgångar	3 511	3 380
Pensionsåtagande tryggade i Pensionsstiftelsen	-3 094	-2 902
Övervärde (inkl buffertkapital)	417	478
Specifikation av verkligt värde på särskilt avskilda tillgångar i Konsumentkooperationens Pensionsstiftelse		
Räntebärande värdepapper	2 071	2 062
Aktier	1 124	1 014
Alternativa placeringar	-	-
Fastigheter	316	304
Totalt värde på särskilt avskilda tillgångar	3 511	3 380
Kostnader för pensioner pensionering i egen regi	2012	2011
Avsättning till Pensionsstiftelsen	206	260
Utbetalade pensioner	167	156
Gottgörelse för pensionsutbetalningar och administration	-167	-256
Särskild löneskatt på pensionskostnader, 24,26%	50	39
Avgår avkastning på särskilt avskiljda tillgångar	-198	-126
Nettokostnad för pensioner i egen regi	58	73

Not 48. Avstämning av totalavkastningstabell, Mkr

	Not	Ingående marknads-värde 2012-01-01	Utgående marknads-värde 2012-12-31	Total av-stämning 2012
Räntebärande				
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	20	75 746	78 451	
Upplupen ränta		1 377	1 355	
Direkt lån	22	281	280	
Ränteterminer, netto	23	-16	-31	
Övriga skulder		-601	-142	
Omklassificering till alternativa placeringar		-54	-61	
Omklassificering till säkring		-946	-836	
Likvida medel		4 028	3 448	
Räntebärande innan värderingsskillnader		79 815	82 464	2 792
Prisskillnader olika antal likviddagar vid värdering		109	99	-22
Värderingsprinciper terminer		1	4	
Räntebärande enligt TAT		79 925	82 567	2 770
Aktier				
Aktier och andelar	19	26 868	31 673	
Omklassificering till alternativa placeringar		-975	-1 106	
Omklassificering till fastigheter		-337	-529	
Restitutioner	26	4	3	
Aktiederivat, netto	23	523	164	
Likvida medel		73	52	
Aktier innan värderingsskillnader		26 156	30 257	4 529
Skillnad värderingskurs bid/traded		59	13	-46
Värderingsprinciper terminer		4	2	
Aktier enligt TAT		26 219	30 272	4 483

	Not	Ingående marknads-värde 2012-01-01	Utgående marknads-värde 2012-12-31	Total av-stämning 2012
Alternativa placeringar				
Omklassificering från aktier		975	1 106	
Andelar till intresseföretag		95	310	
Avgår innehav i intressebolag som förvaltar fastigheter			-215	
Lån till intresseföretag		437	418	
Upplupen ränta lån till intresseföretag		33	72	
Övriga finansiella placeringstillgångar	24	230	230	
Inteckningslån			40	
Omklassificering från räntebärande		54	61	
Likvida medel		14	164	
Alternativa placeringar innan värderingsskillnader		1 838	2 186	76
Värderingsskillnader		-	-1	1
Alternativa placeringar enligt TAT		1 838	2 185	77
Fastigheter				
Byggnader och mark	16	2 818	2 933	
Rörelseskulder byggnader och mark		-15	-32	
Tillkommer indirekt ägda fastigheter	17	3 040	2 263	
Andelar i intresseföretag som förvaltar fastigheter			215	
Omklassificering från aktier		337	529	
Efterställda lån	22	208	219	
Upplupen ränta alternativa placeringar		4	4	
Lån till koncernföretag		354	324	
Lån till intresseföretag			712	
Upplupen ränta på lån till intresseföretag			31	
Vinstandelslån	22	220	230	
Likvida medel fastighetsrelaterade		77	152	
Fastigheter innan värderingsskillnader		7 043	7 580	398
Olika antal likviddagar vid värdering		-1	-	-
Eliminering av internvinst		-	-	14
Värderingsskillnader		-	-2	-2
Marknadsvärdering indirekt ägda fastigheter		2 068	2 076	8
Fastigheter enligt TAT		9 110	9 654	418

Not 48. Avstämning av totalavkastningstabell, Mkr (forts.)

	Not	Ingående marknads- värde 2012-01-01	Utgående marknads- värde 2012-12-31	Total av- stämning 2012
Bolagstrategiska innehav				
Aktier och andelar koncernföretag till bokfört värde	17	5 543	5 624	
Avgår innehav i indirekt ägda fastigheter	17	-3 040	-2 263	
Skulder till koncernföretag		-	-772	
Bolagsstrategiska innan värderingsskillnader		2 503	2 589	13
Uppdaterade marknadsvärden		207	207	-
Bolagsstrategiska enligt TAT		2 710	2 796	13
Säkringsinstrument				
Ränteswappar netto	23	-8	-26	
Upplupen ränta ränteswap		-2	-33	
Valutaderivat, netto	23	185	102	
Swaptions netto	23	1	-	
Likvida medel		3	145	
Omklassificering från räntebärande		946	836	
Säkringsinstrument innan värderingsskillnader		1 125	1 024	663
Värderingsskillnader		19	39	40
Säkringsinstrument enligt TAT		1 144	1 063	703

Not 49. Viktiga uppskattningar och bedömningar

Viktiga bedömningar vid tillämpning av koncernens redovisningsprinciper

Försäkrings- respektive investeringsavtal

Enligt IFRS 4 ska avtal som överför betydande försäkringsrisk klassificeras som försäkring. Folksam har gjort bedömningen att försäkringsrisk överstigande fem procent ska anses vara betydande och avtalet därmed klassas som försäkring. En generell beskrivning av Folksam Livs redovisningsprinciper för klassificering av avtal finns i not 1.

Klassificeringen styr dock inte om avtalen redovisas som försäkringsavtal eller delas upp i en försäkringsdel och en finansiell del. Folksam Liv redovisar all traditionell livförsäkring med garanti som försäkringsavtal då traditionell livförsäkring med garanti uppfyller villkoren för betydande andel diskretionära delar (återbäring). Gruppliv, sjuk och premiefrielseförsäkring, avgiven och mottagen återförsäkring samt övrig riskförsäkring redovisas också som försäkringsavtal. Avtal med villkorad återbäring och fondförsäkringsavtal delas i stället upp i enskilda komponenter, en försäkringsdel och en finansiell del, och redovisas som om de vore separata avtal (unbundlas).

Klassificering av finansiella tillgångar och skulder

Folksam Livs redovisningsprinciper definierar närmare hur tillgångar och skulder ska klassificeras i olika kategorier:

Klassificering av finansiella tillgångar och skulder som innehas för handel förutsätter att dessa motsvarar beskrivningen av finansiella tillgångar och skulder som innehas för handel under redovisningsprinciper.

Finansiella tillgångar och skulder som försäkringsföretaget initialt valt att värdera till verkligt värde via resultaträkningen förutsätter att kriterierna under redovisningsprinciper uppfyllts.

Viktiga källor till osäkerheter i uppskattningar

Försäkringstekniska avsättningar

Folksam Livs redovisningsprinciper för försäkringskontrakt beskrivs i not 1. Känsligheten i de antaganden som ligger till grund för värderingen av avsättningarna beskrivs i not 2. Nuvarande antaganden beskrivs i noterna till försäkringstekniska avsättningar not 32-33.

Fastställande av verkligt värde på finansiella instrument

För värderingen av finansiella tillgångar och skulder för vilka det inte finns något direkt observerbart marknadspris används värderingstekniker som beskrivs under redovisningsprinciper i not 1. För finansiella instrument med begränsad likviditet avspeglar inte alltid det observerade marknadspriset faktiskt genomförda transaktioner. För sådana instrument kan därför vissa ytterligare bedömningar krävas beroende på osäkerheten i marknadssituationen. Se även upplysningar i not 27.

Förvaltningsfastigheter och rörelsefastigheter

Värdering av fastigheter sker med hjälp av värderingstekniker som innebär att antaganden med olika parametrar exempelvis diskonteringsränta och vakansgrad används. För närmare beskrivning av värderingsprinciperna se not 1 samt not 16.

Pensioner och liknande förpliktelser

Redovisningsprinciper för förmånsbestämda pensioner och ej tryggade pensionsförpliktelser beskrivs i not 1. Till grund för värdering av pensionsförpliktelserna ligger aktuariella antaganden som beskrivs i not 37.

Avsättningar

En avsättning i balansräkningen redovisas när Folksam Liv har en befintlig juridisk eller informell förpliktelse som en följd av en inträffad händelse, och det är troligt att ett utflöde av ekonomiska resurser kommer att krävas för att reglera förpliktelsen samt en tillförlitlig uppskattning av beloppet kan göras.

Styrelsens och verkställande direktörens underskrift

Stockholm den 19 mars 2013

Nina Jarlbäck
Styrelsens ordförande

Johnny Capor

Sune Dahlgvist

Börje Enander

Thomas Eriksson

Susanna Gideonsson

Maj-Britt Johansson Lindfors

Anders L Johansson

Anita Modin

Sture Nordh

Eva Quist

Jan Rudén

Eva-Lis Sirén

Hans Tilly

Min revisionsberättelse har lämnats
den 19 mars 2013

Anders Sundström
Verkställande direktör

Magnus Ripa
Auktoriserad revisor

Revisionsberättelse

Till bolagsstämman i Folksam ömsesidig livförsäkring, org. nr 502006-1585

Rapport om årsredovisningen och koncernredovisningen

Jag har utfört en revision av årsredovisningen och koncernredovisningen för Folksam ömsesidig livförsäkring för år 2012.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar för årsredovisningen och koncernredovisningen

Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för att upprätta en årsredovisning som ger en rättvisande bild enligt lagen om årsredovisning i försäkringsföretag och en koncernredovisning som ger en rättvisande bild International Financial Reporting Standards, såsom de antagits av EU, och enligt lagen om årsredovisning i försäkringsföretag, och för den interna kontroll som styrelsen och verkställande direktören bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning och koncernredovisning som inte innehåller väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Revisorns ansvar

Mitt ansvar är att uttala mig om årsredovisningen och koncernredovisningen på grundval av min revision. Jag har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing och god revisionssed i Sverige. Dessa standarder kräver att jag följer yrkesetiska krav samt planerar och utför revisionen för att uppnå rimlig säkerhet att årsredovisningen och koncernredovisningen inte innehåller väsentliga felaktigheter.

En revision innefattar att genom olika åtgärder inhämta revisionsbevis om belopp och annan information i årsredovisningen och koncernredovisningen. Revisorn väljer vilka åtgärder som ska utföras, bland annat genom att bedöma riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen och koncernredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel. Vid denna riskbedömning beaktar revisorn de delar av den interna kontrollen som är relevanta för hur bolaget upprättar årsredovisningen och koncernredovisningen för att ge en rättvisande bild i syfte att utforma granskningsåtgärder som är ändamålsenliga med hänsyn till omständigheterna, men inte i syfte att göra ett uttalande om effektiviteten i bolagets interna kontroll. En revision innefattar också en utvärdering av ändamålsenligheten i de redovisningsprinciper som har använts och av rimligheten i styrelsens och verkställande direktörens uppskattningar i redovisningen, liksom en utvärdering av den övergripande presentationen i årsredovisningen och koncernredovisningen.

Jag anser att de revisionsbevis jag har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för mina uttalanden.

Uttalanden

Enligt min uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med lagen om årsredovisning i försäkringsföretag och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av moderbolagets finansiella ställning per den 31 december 2012 och av dess finansiella resultat och kassaflöden för året enligt lagen om årsredovisning i försäkringsföretag. Koncernredovisningen har upprättats i enlighet med lagen om årsredovisning i försäkringsföretag och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av koncernens finansiella ställning per den 31 december 2012 och av dess finansiella resultat och kassaflöden för året enligt International Financial Reporting Standards, såsom de antagits av EU, och enligt lagen om årsredovisning i försäkringsföretag. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens och koncernredovisningens övriga delar.

Jag tillstyrker därför att bolagsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen för moderbolaget och för koncernen.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Utöver min revision av årsredovisningen och koncernredovisningen har jag även utfört en revision av förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning för Folksam ömsesidig livförsäkring för år 2012.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust, och det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för förvaltningen enligt försäkringsrörelselagen.

Revisorns ansvar

Mitt ansvar är att med rimlig säkerhet uttala mig om förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust och om förvaltningen på grundval av min revision. Jag har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige.

Som underlag för mitt uttalande om styrelsens förslag till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust har jag granskat om förslaget är förenligt med försäkringsrörelselagen.

Revisionsberättelse (forts.)

Som underlag för mitt uttalande om ansvarsfrihet har jag utöver min revision av årsredovisningen och koncernredovisningen granskat väsentliga beslut, åtgärder och förhållanden i bolaget för att kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören är ersättningsskyldig mot bolaget. Jag har även granskat om någon styrelseledamot eller verkställande direktören på annat sätt har handlat i strid med försäkringsrörelselagen, lagen om årsredovisning i försäkringsföretag eller bolagsordningen.

Jag anser att de revisionsbevis jag har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för mina uttalanden.

Uttalanden

Jag tillstyrker att bolagsstämman disponerar vinsten enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Stockholm den 19 mars 2013

Magnus Ripa
Auktoriserad revisor